

35^{let}

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

Leto XXI Ljubljana, maj 1984 št.: 5

Intervju z generalnim direktorjem sozda, Miranom Goslarjem ob 35-letnici Mercatorja

Pripadnost firmi je pri nas še premajhna

Novak: Prihodnje leto bo 10 let, odkar ste prevzeli vodenje Mercatorja. Ob vašem prihodu je bila to delovna organizacija z 29 tozdi, z nazivom »trgovsko podjetje«. Kakšne so bile značilnosti te tvorbe in kaj so ponujale ali pa preprečevale v perspektivi?

Goslar: Spomnim se, da je bilo to aprila 1975 leta, ko me je delavski svet imenoval. V nagovoru sem uporabil izraz »zlepjenka« za Mercator, v bistvu je že v tej besedi bila osnovna kritika na tedanjo organiziranost; bilo je veliko notranjih sporov in neurejenih stvari, ki so se odražale na primer v tem, da so težko sprejemali letne planske akte in z veliko zakasnitvijo. Reči je treba, da je že tedaj Mercator posloval kot solidna organizacija, znana predvsem po svojih korektnih odnosih do organizacij, s katerimi je sodelovala. Čeprav so nekateri uporabljali za Mercator naziv nekakšne »kmečke trgovine«, je dejstvo, da je Mercator že takrat bila organizacija, ki je bila privlačna za združevanje. Proces integracij se je tedaj že pričel in Mercator je bil že takrat nosilec razvoja moderne koncepcije trgovine – veleblagovnic, samopostrežb širom Slovenije in tudi Po Jugoslaviji. (Takrat je že poslovala blagovnica v Beogradu). Skratka, perspektiva je bila že intenzivno zastavljena. Manjkalo je kvalitete, predvsem v tem, da proizvodnje v sestavu Mercatorja skoraj ni bilo, da je bilo delovanje zunanje trgovine simbolično in da je bilo premalo ambicij tudi za višjo kvaliteto blagovnih storitev: bolj izbrane ponudbe, specializiranih trgovin, kar je še danes pomanjkljivost, in tu nismo naredili posebnih premikov.

Novak: Ali ste ob prihodu že našli pripravljen teren in ozračje, ki je bilo naklonjeno razvoju, ali pa je bilo potrebno vnašati v to veliko energije? Na katerih načelih ste takrat zasnovali organiziranost Mercatorja? V kolikšni meri in obsegu je zamisel uresničena? Ali ste danes nad rezultati presenečeni ali razočarani?

Goslar: Naletel sem na absolutno pripravljenost. Vsi so stremeli za nadaljnjim razvojem. Teh ambicij ni nikoli manjkalo. Vprašanje je bilo samo, kako jih ustvariti.

Ko nekdo pride v organizacijo, ne ve vsega in ne pozna vsega. Tudi jaz takrat nisem imel jasne predstave o vseh vzvodih. Koncept poslovanja se oblikuje v procesu. Vendar moram reči, da če me vprašate, ali sem presenečen ali razočaran – ne eno ne drugo. Lahko bi govoril o relativnem zadovoljstvu.

Kdor skuša pri teh stvareh manevrirati – ta izgublja

Zakaj relativnem? Če bi v naši ekonomski politiki uveljavljali resnično tržno ekonomijo in delovanje tržnih zakonitosti, potem bi bili naši uspehi in tudi uspehi drugih znatno večji, ker se je zlasti do trgovine in agroživilstva vodila politika omejevanja in zaradi tega seveda nismo mogli storiti več za razvoj poslovanja kot bi lahko v normalnih pogojih. V bistvu je eno samo načelo, ki me je skozi vodilo in na katerem gradim: čim večja notranja trdnost in povezanost članic sozda. Vse drugo je izpeljanka tega. Članice morajo čutiti pripadnost, to je notranjo trdnost v svojem lastnem poslovanju. To se dostikrat nerado prizna, mnogi pa tega tudi ne znajo izkoristiti za svoj lastni razvoj.

Znano je, da smo vsi skupaj v procesu našega poslovanja in našega samoupravnega odločanja, opredelili sedem stebrov, na katerih brezpogojno vztrajamo kot na skupnih zadevah. Kdor pri teh stvareh skuša manevrirati ali se izogibati temu – ponavadi iz napačnega predvidevanja, da bo tako ohranil svojo lastno veličino in izoliranost – ta izgublja, čeprav tega noče

priznati. Naš ekonomski sistem pre malo kaznuje takšno obnašanje. In če zdaj upoštevamo, da so zunanji vplivi na trgovino izredno veliki, zlasti tudi vplivi na organiziranost, potem je seveda razumljivo, da imamo še veliko nedoslednosti, kompro-

Nadaljevanje na 2. strani

K tej številki

Izdaja našega časopisa za mesec april 1984 prvokrat prihaja po pošti v vaše domove – razen delavcem, katerih vodstva tozdrov in DO so to odklonila. Teh je res zelo malo. Pričakujemo, da bo na ta način naše skupno glasilo bolj ali bolje prebrano. S tem so nastali stroški za poštnino, uklinjeni pa s stroški za naslavljanje s ploščic. Z obdelavo in evidenco naslovov na domačem računalniku se je naslavljanje pocenilo, vzporedno s tem pa bo nastala evidenca delavcev sozda. Ta številka, ki jo prejmete prve dni meseca maja in je posvečena 35-letnici Mercatorja, v svojem prvem delu prinaša vrsto prispevkov, s katerimi predstavljamo sestavljeno organizacijo združenega dela Mercator na ta način, da bi sleherni naš delavec in kmet o njej dobil zaokroženo podobo in hkrati uporabne podatke o sozdu za daljši čas.

Spremenili smo nekoliko tudi format in tipografijo ter prešli s tiskom na stroj, ki omogoča večjo sovobodo pri načrtovanju obsega časopisa.

Nadaljnji razvoj glasila bo v smeri bogatitve vsebine – vse več uporabnih gradiv za poslovne in samoupravne odločitve – bogatitve pri številu sodelujočih delavcev na straneh glasila in zastopanosti kar največ naših ozdov v vsaki številki s prispevki, ki pomagajo k razvijanju zavesti o pripadnosti sistemu Mercator.

Uredništvo

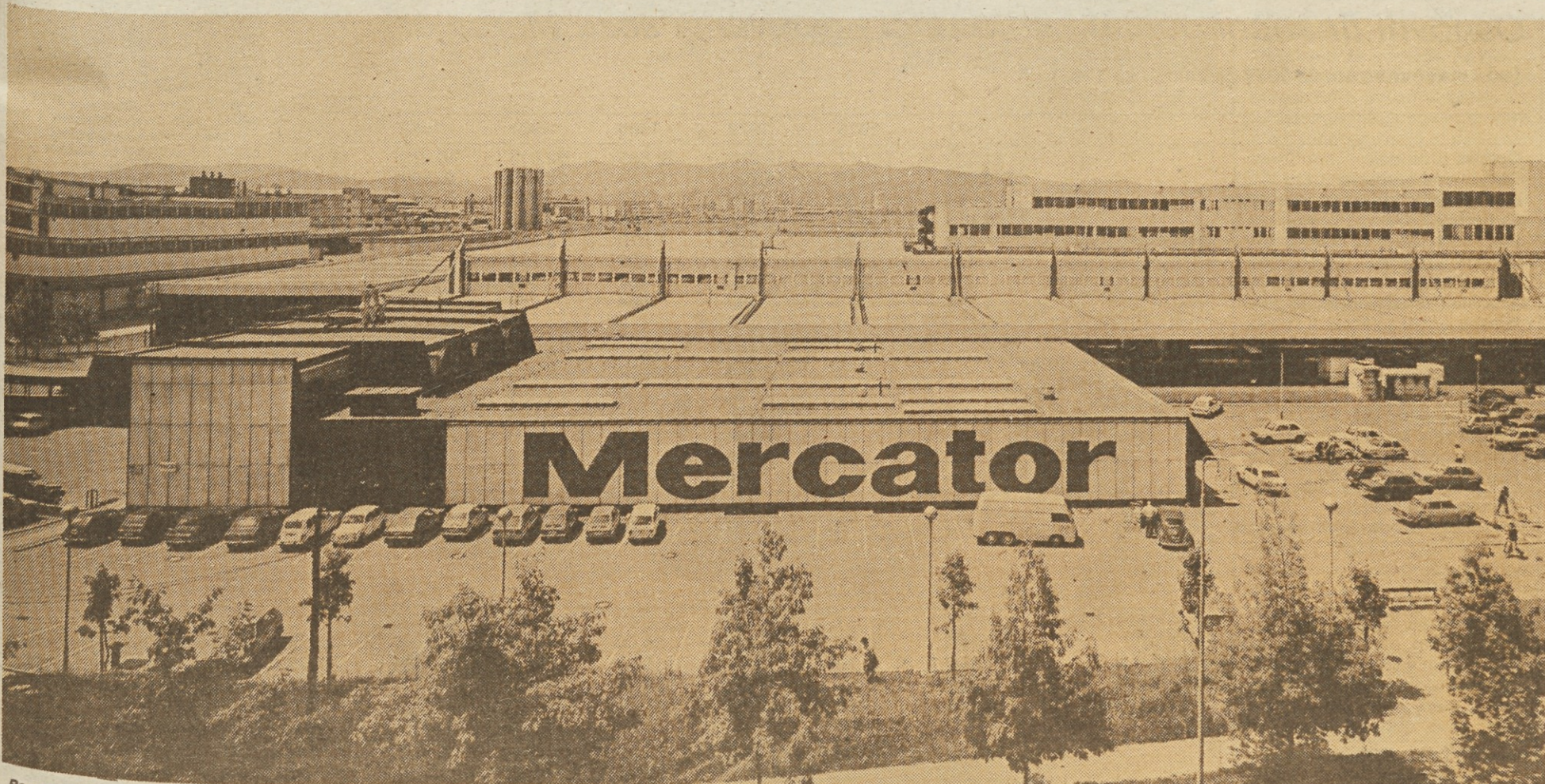
Ob 35-letnici

V letu 1984 poteka 35 let, odkar se pojavlja Mercator na jugoslovanskem tržišču. Začelo se je v Ljubljani v podjetju Živila – trgovina na debelo; iz tega se je v treh desetletjih razvila razvejena organizacija, ki danes združuje 13.700 delavcev in 2500 združenih kmetov in 2500 kmetov kooperantov. Poleg integracij so bile v zadnjih letih zaradi boljše notranje organiziranosti preoblikovane v nove delovne organizacije nekatero prejšnje. Tako je z letom 1981 začela poslovati preoblikovana Mercator-Mednarodna trgovina iz nekdanjih zunanjetrgovinskih tozdrov in delovnih organizacij, in Mercator-Tehna s tozdi servisnih storitev. Danes je v Mercator združenih 52 tozdrov v 11 delovnih organizacijah in 17 enovitih delovnih organizacij. Sedeži teh ozdov so v 34 slovenskih ob-

činah, v eni občini sosednje SR Hrvatske in v eni občini SR Srbije. S svojimi poslovnimi enotami pa je Mercator navzoč v 42 slovenskih občinah in 16 občinah drugih republik.

Organizacije, združene v sozdu Mercator, so se sporazumele za nekaj zadev skupnega pomena, ki pomenijo 7 stebrov sozda in brez katerih ni članstva v sozdu. To so skupno načrtovanje razvoja, skupno določanje in izvajanje poslovne politike, skupno združevanje sredstev za razvoj oziroma investicije, skupno opravljanje bančno kreditnih poslov, skupna zunanjetrgovinska dejavnost, skupna in enotna elektronska obdelava podatkov in enotna zunanja podoba.

Na naslednjih straneh te številke »Mercatorja« boste našli glavne podatke, izhodišča in usmeritve sozda.

Panoramski posnetek blagovnega centra v Ljubljani s tovarno EMBO na levi

Intervju z generalnim direktorjem sozda, Miranom Goslarjem ob 35-letnici Mercatorja

Pripadnost firmi je pri nas še premajhna

Nadaljevanje s 1. strani

misov v naši organizaciji, s tem pa tudi neracionalnosti, tako da se naša upravičena kritika pogojev, ki so vsiljeni od zunaj, v veliki meri kompenzira s tem, da imamo neracionalnosti znotraj. Žal je to realnost, ki jo je težko prmagovati.

Naša prednost

Novak: Katera so načela ekonomske politike, ki danes navajajo k integracijam ali odvrtačajo od njih – nasploh in posebej v Mercatorju? Ali so in katere so omejitve pri integracijah?

Goslar: Ekonomska politika sploh ne navaja k integracijam, razen deklarativno. Znano je, da so mnoge integracije nastale pod političnim vplivom. Zlasti je močan tako imenovani regionalni dejavnik, zato imamo tudi toliko slabih ocen o sozdih. Mislim, da je prednost Mercatorja v tem, da tu ni bilo takih političnih vplivov in smo znali najti elemente, ki so, to kar sem že rekel, ustvarile Mercator privlačen za integracije. To pomeni, da je to naša prednost, da smo prerasli regionalne okvire. Samo delno to velja za Emono in ABC Pomurko. Mi smo, na tem našem področju, edina takšna organizacija. Ponavadi, ker imajo regionalni dejavniki velik vpliv, velja kot dobro le, če uspejo združiti vse ali več »domaćih« organizacij, tako da bi si v regiji ustvarili veliko, močno domačo integracijo. Če si povezan izven regionalnih okvirov, si najmanj sumljiv, če ne še kaj drugega. Nekateri direktorji naših organizacij so to doživeli na lastni koži: če pa te že priznajo za svojega, te seveda ocenjujejo izključno po tem, koliko denarja imaš, oziroma koliko investicij si prinesel v njihovo regijo. Tako tudi za Mercator velja, da so ti vplivi negativni. Vplivi iz regionalnih občinskih virov so

najtežja stvar, ki ovira naš hitrejši nadaljnji razvoj in še večjo notranjo moč in racionalnejšo organizacijo.

Druga stvar so odnosi med organizacijami, predvsem na relaciji TOZD – DO – SOZD. Glejte, mi imamo svojevrsten paradoks v našem sistemu: v ekonomski politiki se vse odločitve centralizirajo v zveznih izvršnih organih. Ogromno je predlagan, pogovarjan in dajanja pripomb, ampak selekcijo in odločitev naredi zelo ozek krog. V združenem delu je ravno

Generalni direktor sozda Mercator Miran Goslar

obratno. V združenem delu so vse odločitve decentralizirane na nivoju tozda in vsaka skupna akcija je možna samo s konsenzom, s potrpežljivim koordiniranjem, usklajevanjem in moledovanjem. Na tem področju imamo institucionalizacijo dezintegriranosti. Lahko trdimo, da smo dobri, ko kljub tem dejstvom uspevamo izpeljati veliko stvari, kar kaže na disciplino, zrelost in določeno zavest. Pa še to: za tako organizacijo je značilna velika razbitost, ker imamo majhne enote in tu možnosti direktnega vpliva na zavest ljudi, na oblikovanje njihovega ravnanja v poslovanju, ni veliko. Imamo samo naš časopis, ki seže do vseh, pa še to ne

vemo, koliko je to stvarno res in koliko to dejansko oblikuje zavest in pripadnost firmi. Vsa ostala naša telesa, pa če vzamemo delavski svet, zbor interne banke, koordinacijski odbor sindikata, poslovodni svet, vse to seže samo do zelo ozkega kroga ljudi. Konference ZK ne uporabljamo dovolj in tudi zanje vemo, da so boleale, da sežejo premalo v širino. Medtem ko v tozdih, ko so zbori delavcev, o teh skupnih problemih v glavnem sploh ne razpravljajo, ampak samo o problematiki, ki jim je najbližja in jo morajo obravnavati. Pripadnost firmi je pri nas še premajhna.

Zaostrovanje pogojev poslovanja nam bo pomagalo

Bral sem poročilo, ki so ga naredili sodelavci Studia za ekonomsko propagando, ki so obiskovali trgovine v zvezi s prodajo in pozicioniranjem vin iz Agrokombinata Krško in izdelkov Ete. To je prav neverjetno, kaj si dovoljujejo posamezni poslovodje! V Migrosu v Švici bi za to leteli iz službe. Drug primer: kako počasi se mnogi odločajo za hranične vloge pri naši Interni banki. In čeprav so očitna prednost (višje obresti), je vendarle premalo zavesti, da s tem pomagajo poslovati tudi svoji lastni organizaciji; ki jim daje delo in kruh. Mislim, da ni dobro, da se še vedno bolj ločujemo na Štajerce, Primorce, Dolenjce, namesto da bi bili mercatorjevci. V tem smislu bi moral naš časopis odigrati večjo vlogo – v vzgoji k pripadnosti skupni organizaciji, skupnemu delu, skupnim naporom.

To se pravi, da kljub omejitvam, ki so posledica zunanjih vplivov, mi sami lahko ogromno naredimo, če bomo znali naprej uspešno lomiti primitivizem, neumnost in individualistično obnašanje.

Tole sem omenil že na poslovnem svetu: na zaostrovanje pogojev poslovanja, ki se jih bojimo, ne smemo gledati samo kot na neko grozno stvar, ki prihaja. Mogoče bo to tudi dobrodošlo in nam bo to pomagalo, da bomo nekatere naše notranje slabosti začeli reševati. Tu mislim predvsem na težnje nekaterih, n. pr. po širjenju grosistične dejavnosti.

Drug primer: naša statistika produktivnosti po raznih tipih trgovin kaže na veliko razliko med posameznimi trgovinami, kjer se s približno istimi pogoji poslovanja dosegajo neverjetno različni rezultati. To mora bolj vzpodbuditi prizadevanja da se v primeru izredno dobrih ali izredno slabih rezultatov ukrepa! Neverjetno je, da 5 ljudi z istimi pogoji dela naredi toliko ali več kot drugje 10 ljudi! Vzpostavili smo zelo močno načelo solidarnosti v našem sistemu in moram priznati, da ta seže tako daleč, da pokriva tudi lastne napake v posameznih tozdih; in da nekateri zato upravičeno postavljajo vprašanja, kako daleč s tem.

Prejšnji primeri in mnogo drugih kažejo na to, da nobena rešitev ni trajna in dokončna, da se moramo sproti prilagajati. Smo pred spremembo samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD, ki ne prinaša sicer nobene temeljne preusmeritve, ampak samo utrjuje tisto, kar se je že sedaj pokazalo kot usmeritev, ki je dala rezultat.

Odprti smo do vseh

Novak: Katere integracije je mogoče v prihodnje še pričakovati? Kakšna perspektiva je v tem oziru zamišljena za Slovenijo (morda dva velika sozda, ki si razdelita ozemlje, ali več konkurenčnih?)

Goslar: Vprašanje ni prav postavljeno, ker mi nismo integracij nikoli planirali vnaprej in tako, da bi se zapičili v neko organizacijo in jo privlekli k nam v SOZD. To pa zato, ker menim, da je primarnega pomena spoznanje te organizacije, da se združi z nami. In ta princip velja tudi za naprej. Smo odprti do vseh. Tudi naprej bomo, pri čemer so seveda še posebej dobrodošle proizvodne organizacije, ki bi pomenile nadaljevanje stabilnosti baze trgovske mreže, zlasti tiste, ki ustrezajo našim osnovnim usmeritvam.

Ni pa seveda nikakršnega govora o dveh sozdih ali delitvi ozemlja. Mreže raznih konkurenčnih organizacij bi se morale prekrivati, in tega je že sedaj precej. Dobro bi bilo, da tudi druge organizacije, mislim da imamo takih 8 v Sloveniji, ki pomenijo agroživilsko preskrbo, da se čimbolj osvobajajo regionalnih pritiskov in posegajo tudi v druga področja s svojo trgovsko mrežo.

Naši najboljši so vse preveč anonimni

Novak: Letos je 35 let od ustanovitve Mercatorja; zakaj je obveljalo, da obletnice ne bomo posebej proslavili, ampak ji posvetili pozornost samo v našem časopisu?

Goslar: O tem pravzaprav ni bilo nobenih formalnih razprav in odločanj, ampak zdi se mi, da smo tako upoštevali razna mnenja mnogih naših delavcev v večini naših organizacij – da sedaj ni niti časa niti denarja za tako proslavo. Prevladala je usmeritev, da bi imeli boljše in večje proslave samo vsakih 10 let. Poleg tega imamo nekaj organizacij v našem sestavu, ki imajo daljšo tradicijo (v tem je rekorder Kopitarna Sevnica, ki bo imela čez 2 leti stoletnico obstoja). To pa ne pomeni, da ne bi bila to prilika v celem letu za nove resne razprave, za nove analize, za nove vzpodbude za naprej. Mislim, da bi morali gojiti še posebej posebna priznanja našim najboljšim, najzvestejšim delavcem, našim najboljšim organizacijskim enotam za njihove poslovne uspehe. Ta 35-letnica bi bila lahko prilika, da se to predlaga. V tej smeri naj bo več konkretnih predlogov. Mislim, da so naši najboljši dostikrat preveč anonimni, če pa jih ljudje že poznajo, jih poznajo samo v svoji lastni organizaciji, ne pa širše; lahko so vzor za najširši krog naših delavcev in kmetov.

Naporno delo v skladišču, ki se je prenehalo šele pred nedavnim z uvedbo paletnega sistema nakladanja in razkladanja. Z »rudljem« so sladkor pripeljali iz vagona ali s kamiona in ga ročno zložili v velike »stolpnice«. Včasih je to trajalo od jutra do večera, mimo delovnega časa. Posnetek iz starega skladišča v Tobačni tovarni v letu 1965. Foto: K. Hvastija

Osnovni finančni podatki in kazalci poslovanja sozda Mercator

(od ustanovitve sozda 1977 do zaključka 1983)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
	v mio din						
Celotni prihodek	11.321	14.017	18.274	22.885	32.016	46.273	63.913
Porabljena sredstva	9.909	12.219	15.791	19.784	28.010	40.501	59.419
Amortizacija po predp. min. stop.	94	108	140	177	243	481	701
Dohodek	1.413	1.797	2.482	3.100	4.005	5.772	8.494
OD	819	982	1.312	1.570	1.968	2.687	3.633
Skupna poraba	112	159	215	269	247	320	1.073
Akumulacija	155	207	352	487	546	825	1.190
Sredstva za reprodukcijo	249	315	492	664	789	1.306	1.891
Izguba	–	4	6	3	2	2	43
Osnovna sred. v upor. nabav. vred. (31. 12.)	–	–	4.167	5.804	8.965	15.206	–
Osnovna sred. v upor. po sed. vred. (31. 12.)	–	–	2.332	3.394	5.256	9.196	–
Zaloge (31. 12.)	–	–	2.132	2.798	4.104	5.758	6.663
Poslovni sklad (31. 12.)	–	–	3.256	4.165	6.084	9.253	787
Dolgoročni krediti (13. 12.)	–	–	1.344	2.112	2.293	2.484	903
Kratkoročni krediti (31. 12.)	–	–	1.090	1.125	1.903	3.684	5.658
Rezervni sklad (31. 12.)	–	–	266	334	434	597	304
Združevanje sredstev	67	70	127	177	216	222	–
Investicije iz združenih sredstev	179	692	1.329	498	360	650	–

KAZALCI

Dohodek na delavca (din)	144.771	180.357	231.689	286.267	353.698	462.534	645.376
Doh. v prim. s povpr. upor. posl. sr. (%)	33,0	35,25	32,71	33,05	30,78	29,76	30,22
Akumulac. v prim. z dohodkom (%)	10,99	11,50	14,17	15,69	13,57	14,21	13,90
Stopnja akumulativne sposob. (%)	3,6	4,05	4,63	5,18	4,17	4,23	4,20
OD in sred. skup. porabe na del. (din)	95.451	114.485	142.493	169.799	195.270	241.230	312.079
Čisti oseb. doh. na delavca (din/mes.)	4.491	5.665	7.056	8.144	10.308	12.942	16.284
Število DO (s TOZD)	8 (39)	10 (51)	10 (52)	10 (51)	10 (51)	11 (54)	11 (52)
Število enovitih DO	15	11	12	12	13	16	17
Štev. zaposl. konec XII.	10.106	10.340	11.143	11.368	11.874	13.075	13.700

LOGOMETNI SPEKTAKEL
UPRAVA: SKLADIŠČE
V PONEDELJEK, 20. X. 1983 OB 16
NA IGRIŠČU SVOBODE

Koliko kolektivnega duha je ustvarila športna dejavnost med delavci Mercatorja, pričala lepak. Naslikal ga je Miro Šipek, ki je poleg drugih številnih nogometišev še vedno član kolektiva. Foto: K. Hvastija

Razvojna pot Mercatorja

Vesna Bleiweis

Začelo se je z: vse za petletko!

Mineva 35 let, odkar ugotovljamo pravno nasledstvo v ustanavljanju današnjega Mercatorja. Poglejmo nekaj časovnih mejnikov in dogodkov, ki so tesno povezani z današnjim sozdom.

V času obnove domovine je bila praktično vsaka prodajalna tudi samostojno trgovsko podjetje. Vlada Ljudske republike Slovenije je sklenila na nekoliko razširjenem ljubljanskem območju združiti te drobne trgovine in 4. marca 1949 izdala dekret o ustanovitvi trgovskega podjetja z živili »Živila«, ki je imelo sedež na Tyrševi ulici v Ljubljani. Organizacija oziroma podjetje je bilo ustanovljeno kot republiški grosist za živila in kolonialno blago. Ustanovitveni akt se konča s parolo »Vse za petletko«. Glavne niti trgovanja v tistih časih je držala v rokah

Glavna direkcija državnih trgovskih podjetij, ki je skrbno bedela ne samo nad notranjo organizacijo podjetij, temveč tudi nad kadri. Iz teh časov je zanimiv predpisan »Delovni red trgovskega podjetja z živili«, ki ga je po navodilih Glavne direkcije in po »zaslišanju« svoje sindikalne organizacije sprejelo podjetje. Enako uvodno določbo, kot jo ima ta delovni red, zasledimo tudi v današnjih samoupravnih splošnih aktih:

»Delovni red ima namene omogočiti utrditi socialistično delovno disciplino, pravilno organizacijo dela, popolno in ra-

cionalno izkoriščanje delovnega časa in povečanje produktivnosti dela.« In kako je bilo s sklenitvijo delovnega razmerja? »Delavce sprejema v podjetje ravnatelj.«

Delovno razmerje pa je prenehalo delavcu brez odpovedi tudi v temle primeru:

»Če je delavec pravno močno obsojen na kazen odvzema prostosti s prisilnim delom ali na kazen odvzema prostosti ali na kazen poboljševalnega dela ali na kazen izgona iz kraja, v katerem dela – daljše od 6 mesecev.

Če pa je delavec razdril delovno razmerje brez odpovedi ali pa zapustil delo pred iztekom odpovednega roka, razen če je delovno razmerje razdril zaradi neizplačane plače, »se je kaznoval« z denarno kaznijo od 100

V letu 1976 oddane trgovine kmetijskim zadrugam

TOZD LITIJA, Valvazorjev trg
Postrežba, Kostrevnica, Kresnice, SP Litija, Jevnica, Gabrovka, Vače, Moravče, Na Savi, Dole
TOZD HRANA, Tržaška 37b
Gregor, Galanterija, Grosuplje, Gornji trg 22
TOZD POLJE, Polje 36
Javor
TOZD GRMADA, Celovška 99
Mlekarna Mala vas, Mlekarna Celovška, Tugomirjeva 15
TOZD LOGATEC, Cankarjev trg 2
Rovte, Vrh

TOZD JELKA, Gornji grad 71
Nova Štifta, Šmartno, Solčava, Ljubno
TOZD GRADIŠČE, Trebnje 15
Šempeter
TOZD STANDARD, Novo mesto, Gornji trg 3
Ajdovec

Skupno so navedeni tozdi v letu pred združitvijo v tozdi predali kmetijskim zadrugam 26 Mercatorjevih trgovin na podeželju.

Podatke zbral: K. HVA-STIJA

do 5000 din ali s kaznijo poboljševalnega dela do enega meseca. Kazni so izrekli pristojni izvršilni okrajni in mestni odbori. Določbe odsevajo čas – gospodarske in politične razmere leta 1949.

Od leta 1949 do 1953 časoven skok ni velik, vendar je bilo 16.

sti 33, Mesarski ulici 1 in Tržaški cesti (v opučenih skladiščih Tobačne tovarne). Takrat smo pod vse dekrete (odločbe) še vztrajno pisali »Smrt fašizmu – svobodo narodu!« V letu 1953 smo »Mercatorju« dodali veletrgovina, export – import, potem smo leta 1963 iz uradnega

TRGOVSKO PODJETJE Z ŽIVILI LJUBLJANA TYRŠEVA 31

RAVNATELJ
MAHKOVEC ANTON

1949

KOMERCIALNI ODDELEK									
NABAVA	PRODAJA	SOLNI REFERAT	PLANSKA EVIDENCA	BLAGOVNA KARTOTEKA	KONTROLA KVAL. BLAGA	FAKTURIRANJE	KALKULACIJA	EMBALAŽA	ADMINISTRACIJA
MOTOH B.	JEREB V.	BORŠTNAR F.	RODE N.	CESAR A.	GUČER V.	JUSTIN O.		MAROLT J.	LEBEN T.
FUGINA J.	ČATAR L.		FABIANI M.	BAJEC T.		ŠMID H.		OBSTETER M.	ŠKANDER A.
	DEBELAR V.								

PREDSTAVNIŠTVA			
BEOGRAD	ZAGREB	REKA	
PUNČUH	ŠOBA	LICAN	

KNJIGOVODSTVO		PERSONALNE ZADEVE		VLOŽIŠČE ARHIV		EKONOMAT		SKLADIŠČA		POMOŽNO OSOBE		
BLAGAJNA								TYRŠEVA	TOBAČNA TOVARNA	ŠOFER	KURIR	SNAŽILKA
DOLNICA J.	KOVAČ M.	ORLIČA C.		HVALA M.	BAJEC T.			KRŽIN P.	NOVAK J.	PEČNIKAR I.	SLAK F.	ZUPAN M.
JUG B.								SVETE A.	HRIBAR I.			
EMERAJČ T.								VERBIČ A.	VLAJ I.			
BENČINA J.								ZRIMŠEK I.				
MEŽNARIČ D.								USTNIK A.				
								LOBODA M.				

Prva organizacijska shema Mercatorja – narejena po svinčniku zrisanem originalu.

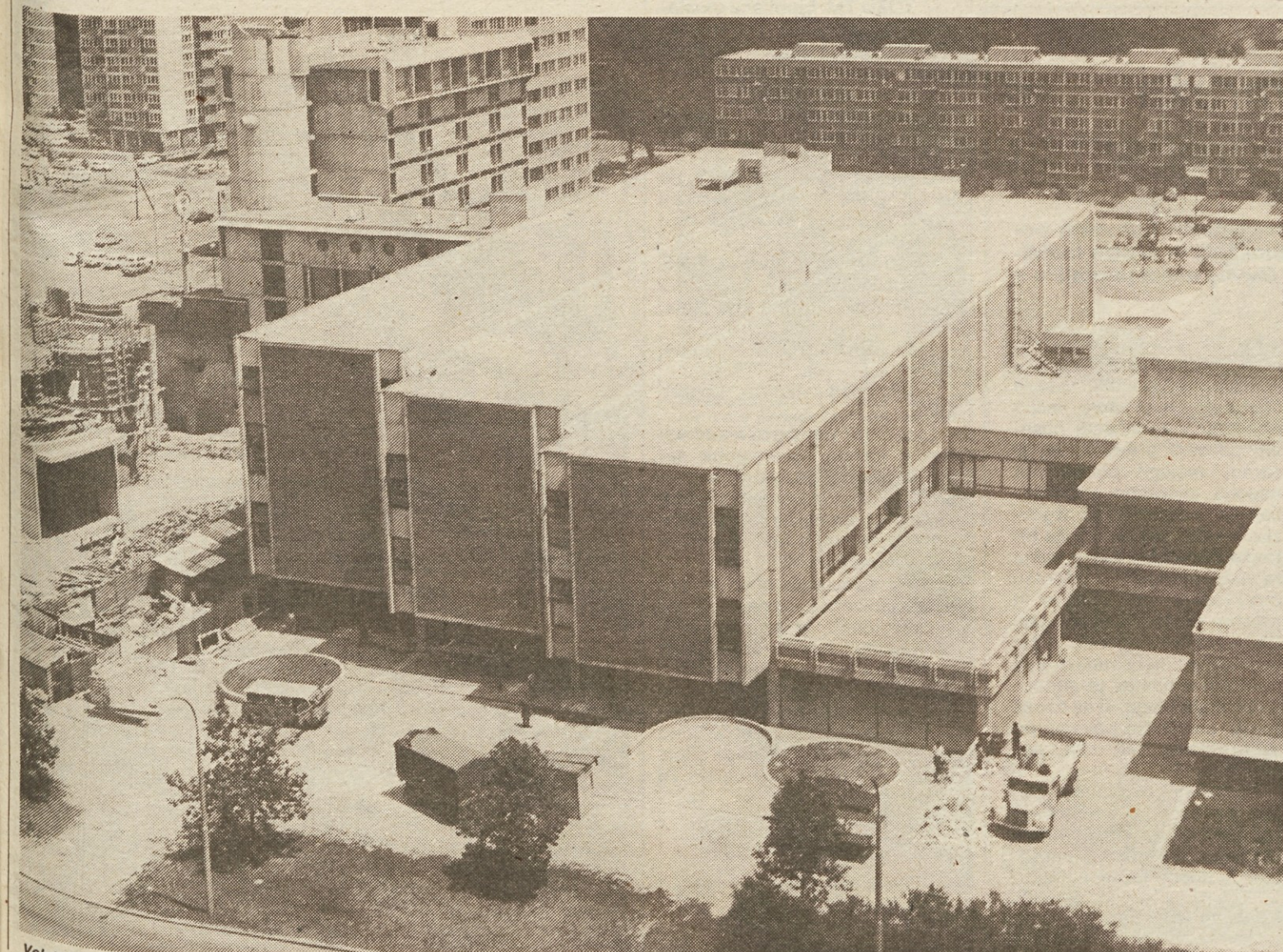
Najmanjša Mercatorjeva trgovina, Gor. Ajdovec nad Dvorom pri Žužemberku – iz tozda Standard Novo mesto leta 1976 prešla v kmetijsko zadrugo. Foto: Kancijan Hvastija

oktobra leta 1953 dano soglasje za ime oziroma spremembo firme v »Mercator, trgovsko podjetje Ljubljana,« s sedežem Titova cesta 31 ter s poslovnimi prostori (skladišči) na Titovi ce-

naziva črtali export-import, leta 1966 smo spet vrnil ti dve tuji, dokler nismo leta, natančno 30. septembra 1977 začeli uporabljati ime firme »SOZD MERCATOR, n. sub. o.«. Sedež podjetja pa smo leta 1961 prenesli s Titove ulice na Aškerčevo 3, kjer je še danes.

Skladno s spreminjanjem imena firme se je spreminjala tudi njena dejavnost. V ustanovitvenem aktu leta 1949 smo še republiški grosist za živila, leta 1953 smo že podjetje za nakup in prodajo živil in kolonialnega blaga. Smo uvozniki vsega kolonialnega blaga (začimb, kave, riža), južnega sadja in prehrabnih maščob. V letu 1957 smo kot predmet poslovanja registrirali še prodajo gospodinskih potrebščin, pisarniškega materiala, pisalnih in šolskih potrebščin. 1958. leta pa smo pričeli prodajati tudi tobačne izdelke, vžigalice in potrebščine za kadičce. V zunanji trgovini smo v tem času opravljali: uvoz in izvoz živine, živalskih proizvodov in izdelkov, bili smo izvozniki mineralne vode, sicer pa smo še vedno uvažali in izvažali industrijske, prehrabne ter kolonialne proizvode, dodali pa v tem letu še cigare in cigarete.

Spreminjanje oziroma povečevanje obsega poslovanja je narekovalo povpraševanje in preveč bi bilo naštevati, če bi navajali, kako se je širil, včasih pa tudi ožil predmet poslovanja. Gospodarske dejavnosti, ki smo jih opravljali in jih še opravljamo, smo nazadnje strnili kar v popolno ime firme »MERCATOR, sestavljena organizacija združenega dela za dejavnost

Veleblagovnica v Novem Beogradu, odprta 18. 7. 1972 (je temeljna organizacija združenega dela v sestavi M-Rožnika Ljubljana). Fotoarhiv centra za obveščanje

Nadaljevanje na 4. strani

Samopostrežba na Vrhniki, odprta 24. 12. 1964, Fotoarhiv centra za obveščanje

Nadaljevanje s 3. strani

kmetijstva, industrije, trgovine, gostinstva in storitev, n. sub. o. »

Fuzija je izraz, ki pomeni zlitje dveh ali več samostojnih podjetij. S fuzijami, kasneje pa na osnovi samoupravnih sporazumov o združevanju, je nastajal tudi današnji Mercator. Ta grdi neslovenski izraz pa so uporabljali v uradniškem jeziku leta 1957 takole:

»Ker sta se podjetja »Mercator« in Ljubljana-export« sfuzionirala in se sedanje podjetje veletrgovina import-export imenuje »Mercator«, je...«

Trgovskemu podjetju Mercator so se priključevala manjša in bolj ali manj po občinskem načelu ustanovljena trgovska podjetja. Največje število teh pridružitve ugotavljamo med letom 1962 in 1963, ko se je Mercatorju pridružilo naslednjih 11 organizacij oziroma podjetij:

- Trgovsko podjetje »Polje«, Polje pri Ljubljani, 1962
- Trgovsko podjetje »Straža«, Gornja straža, 1963
- Trgovsko podjetje »Špece-rija«, Ljubljana, 1962
- Trgovsko podjetje »Litija«, Litija, 1962

- Trgovina »Center«, Ljubljana Črnuče, 1962
- Trgovsko podjetje »Logatec«, Dolenji Logatec, 1962
- Trgovsko podjetje »Emona«, Ljubljana, 1962
- Trgovsko podjetje »Grmada«, Ljubljana, 1962
- Trgovsko podjetje »Rožnik«, Ljubljana, 1962
- Trgovsko podjetje »Jelka«, Gornji grad, 1963
- Trgovsko podjetje »Hrana«, Ljubljana, 1963

Potem je med letoma 1964 in 1974 na področju »fuzioniranja« zavladovalo rahlo zatišje, saj se je v 10-letnem obdobju združilo v Mercator le 14 organizacij:

- Trgovsko podjetje »Standard«, Novo mesto, 1964
- Trgovsko podjetje »Metlika«, Metlika, 1964
- Trgovsko podjetje »Gradišče«, Trebnje, 1964
- Trgovsko podjetje »Tržan«, Mokronog, 1964
- Komunalno podjetje »Sadje zelenjava - Trgohlad«, 1966
- Trgovsko podjetje »Preskrba«, Tržič, 1967
- »EMBA«, 1968
- »Investa«, 1968

- Gostinsko podjetje »Kavarna Evropa«, 1969
- Trgovsko podjetje »Vrhnika«, Vrhnika, 1971
- Trgovsko podjetje »Panonija«, Ptuj, 1970
- Trgovsko podjetje »Univerzal«, Idrija, 1970
- Trgovsko podjetje »Trgopromet«, Kočevje, 1970
- Trgovsko podjetje »Nebo-tičnik«, Ljubljana, 1973

Podjetje Mercator je bilo do 31. oktobra 1974 ena pravna oseba s poslovnimi in obratnimi enotami, ki niso imele lastnosti pravnih oseb, pač pa so imele določena pooblastila v prometu.

Leto 1974 že pomeni prelomnico v samoupravnem preoblikovanju tako organizacij oziroma poslovnih in obratnih enot, ki so sestavljale podjetje. Na osnovi samoupravnega sporazuma o združevanju v podjetje so ta Mercator poleg prej imenovanih organizacij, ki so postale tozdi, ustanovile še naslednje organizacije:

- TOZD Grosist, trgovina na debelo Ljubljana
- TOZD Hladilnica Ljubljana (nastala iz poslovne enote »Sadje zelenjava Trgohlad«
- TOZD TMI Ljubljana (nastala enako kot TOZD Hladilnica)
- TOZD Veleblagovnica Beograd

Podjetje je dobilo svojo prvo Delovno skupnost podjetja, ki pa še ni ugotavljala svobodne menjave dela.

Od leta 1975 do leta 1977, ko je bil prvič uporabljen naziv SOZD Mercator, so se podjetju pridružile:

- »Univerzal« Lendava, 1975
- »Jelka« Ribnica, 1975
- »Sloga« Gornja Radgona, 1975
- Skupnost TOZD »Detajl«, 1975
- »Potrošnik-Izbira« Lenart, 1975

Leto 1977 pa ni prelomno samo v smislu spremembe samoupravne organiziranosti v sozd, temveč je pomembno tudi zaradi spremembe organiziranosti dotedanih tozdov v nove večje temeljne organizacije. Leta 1977 so nastale nove temeljne organizacije Grmada, Golovec, Dolomiti, ki so združile - regionalno, manjše organizacije. V tem letu so nastale tudi delovne organizacije, ki so na osnovi samoupravnega sporazuma o združitvi v sestavljeno organizacijo združenega dela ustanovile SOZD Mercator. Te organizacije so bile:

- EMBA
- Panonija Ptuj
- Rudar Idrija
- Velepiskrba Ljubljana
- Univerzal Lendava
- Sloga Gornja Radgona
- Rožnik Ljubljana
- Potrošnik Lenart

Prejšnji dolgoletni direktor Mercatorja Adolf Osterc na delovnem mestu. Foto: M. Hvastija

- Hoteli gostinstvo Ljubljana
- V letu 1977 so se v SOZD združile še organizacije:

- Agrokombinat Krško
- Kmetijski kombinat Sevnica

- Contal Ljubljana
- Sadje zelenjava Ljubljana
- Preskrba Krško
- Slovenija sadje Ljubljana
- Zarja Ormož
- Splošno trgovsko podjetje Hrastnik

- Gostinsko podjetje Idrija
- Nanos Postojna
- Konditor Ljubljana
- KZ Cerknica

- V letu 1978 smo postali bogatejši za
- Pekarno Grosuplje

- V letu 1979
- Jelšo iz Šmarji pri Jelšah

- V letu 1980

- KGZ SORA Žiri

- V letu 1981

- M-Tehno Ljubljana

- Trgoavto Koper

- KZ Logatec

- IGP Ograd

- V letu 1982 se nam je pridru-

- žila Kopitarna Sevnica in v letu

- 1983 Eta Kamnik.

- Med podatki o organizacijah,

- ki so se združevale v Mercator,

- niste zasledili nekaterih imen

- kot Mednarodna trgovina, Ci-

- bibes, Zaščita in drugih. Vendar

- so subjekt združevanja v sozde

- delovne organizacije, zato se v

- preoblikovanja teh in temeljnih

- organizacij nismo spuščali.

Primer reklamne prodaje iz leta 1969 v Trnovem v Ljubljani. Foto: Kancijan Hvastija

Trgovinska mreža Mercatorja po občinah

Iz prikaza zastopanosti Mercatorjevih trgovskih poslovalnic po občinah v SR Sloveniji in drugih reublikah (na strani 5) je razvidno število naših prodajal v aprilu 1984.

V sozdu je bilo v letošnjem aprilu 1198 prodajal, ki so v 43 občinah Slovenije, 14 občinah Hrvatske, v eni v BiH in v 2 v Srbiji. Od tega je 951 klasičnih trgovin, 214 samopostrežnih in 28 blagovnic, katerih lokacija je posebej označena, in 5 discontnih trgovin.

Od leta 1962, ko zaznamujemo prve pripojitve k Mercatorju, do danes je bilo zgrajenih 127 prodajal, od tega 24 blagovnic, 78 samopostrežnih, 24 klasičnih trgovin in 1 discontna trgovina.

V tabeli posebej prikazujemo prodajalne zgradbene od leta 1977 dalje, ko je nastal SOZD Mercator.

	1962/76	1977/84
klasične trgovine	14	10
samopostrežne	48	30
blagovnice	10	14
discont	-	1
skupaj	72	55

Ko se oziramo v preteklost, ugotavljamo, da je bila načrtovana politika sozda Mercatorja za gradnjo večjih objektov v zgoščenih naseljih povsem pravilna, saj je zaradi večjega poslovnega uspeha potrebno usposobljati in modernizirati trgovsko mrežo, kar omogoča hitrejše obračanje zaloga blaga in večji promet - v interesu proizvodnje, potrošnikov in celotne družbene skupnosti. Ob perečih problemih v gospodarstvu in pomanjkanju obratnih sredstev je sodobna prodaja blaga, ki se danes naglo uveljavlja povsod po svetu, tudi pri nas pomembna.

Zaostreni gospodarski pogoji pa nam ne omogočajo pospešene gradnje večjih objektov, saj finančnih sredstev ni dovolj na razpolago.

Kancijan Hvastija

Blagovnica v Ljubnem, odprta 9. 12. 1964. Fotoarhiv centra za obveščanje

Pogledi

Skupne zadeve – njihova ocena in razvoj

Ob 35-letnici Mercatorja želimo predstaviti nekaj pogledov na stanje in razvoj zadev skupnega pomena. V ta namen smo zaprosili odgovorne delavce v Delovni skupnosti SOZD Mercator, da povedo nekaj besed s področja, za katero so odgovorni.

Vabilu k sodelovanju so se odzvali: svetovalec generalnega direktorja SOZD Mercator, Mitja Ponikvar; direktorica M-Interne banke Draga Vaupotič; direktor sektorja za avtomatsko obdelavo podatkov Rudi Corn in direktor komercialnega sektorja v Delovni skupnosti SOZD Mercator, Franc Prvinšek. Vsakemu od njih smo postavili dve vprašanji

Vertikalne povezave ozdov v reprovirgl se v sozdu vse bolj krepijo

Kakšen naj bi bil optimalen Mercatorjev »zeleni plan« in kako priti do njega?

Mitja Ponikvar: Ne glede na to, da je vprašanje zastavljeno »zelenemu planu«, moram začeti pri prodajanih kapacitetah. V mislih pa imam naslednje obstoječe možnosti plasmaja:

1. preko grosistov in detajlistov plasma v SOZD – torej interna realizacija v trgovini SOZD,
2. preko gostinsko-turistične dejavnosti v SOZD – tudi interna realizacija,
3. preko grosistev v sozdu plasman drugim organizacijam izven sozda
4. preko zunanje trgovine v sozdu (izjemno tudi preko zunanje trgovine izven sozda) plasman v izvoz. (Čepav postavljen pod 4. točko, izvoz ni najmanj pomemben!)

Zakaj sem začel s prodajnimi možnostmi? De facto imamo trenutno okrog 1.200 prodajnih mest, na katerih se prodaja znan asortiman hrane. Ta prodajna mesta so pomemben kapital, na katerem je moč graditi tudi naš »zeleni plan«. Resda bo promet nihaj glede na spreminjajoče se navade, nadalje zaradi spreminjajoče se kupne moči – tej bo potrebno prilagajati tudi izbiro blaga – vendar stoji dejstvo, da bomo hrano uživali, torej jo bomo tudi kupovali – bodisi v prodajalnah, bodisi v gostinskih lokalih.

Premalo oziroma skoraj nič še nismo izkoristili možnosti plasmaja drugim ozdom v državi, čeprav zelo veliko kupujemo in bi lahko vpeljali izmenjavo blaga.

Zelo pomembno je, da čimprej in čimbolj podrobno analiziramo izvozne možnosti in postavimo svojo izvozno strategijo. Menim, da nas viški hrane v EGS in drugih velikih proizvajalkah hrane ne smejo prestrašiti, saj globalno svetu manjka hrane, mnoge države pa so dolgoročno obojane na uvoz hrane – zlasti naftne države, s katerimi bi dejansko lahko vpeljali menjavo »hrana za nafto«.

Analiza možnega plasmaja v sozdu in širše v domovini ter analiza izvoznih možnosti nam da prvo globalno orientacijo, koliko in kakšna vrsta hrane se pretaka do potrošnika. Če upoštevamo še podatke o rasti števila prebivalstva ali pa o rasti potrošnje hrane, lahko dokaj natančno opredelimo količine, ki bodo v določenem letu potrebne oziroma iskane s strani potrošnika.

Poudarjam, da je dobljeni podatek o potrebnih količinah in asortimanu hrane v določenem

letu zgolj globalna orientacija, ki še ne more biti osnova našemu »zelenemu planu«.

Upoštevati je namreč treba značilnosti našega sozda in njegovo veliko odvisnost od nabeve cele vrste življenjsko pomembnih artiklov izven našega sistema in izven republike. Čeprav neradi, se moramo soočiti z resnico, da ti »strateški« artikli vlečejo in bodo vlekli še niz drugih proizvodov višje stopnje predelave, saj je razumljivo, da vsaka ozd oziroma območje želi predelati surovino in vložiti vanjo delo svojih delavcev oziroma prebivalcev.

Poleg tega je treba upoštevati artikle, katerih proizvodnja je v okviru sozda ekonomsko in tehnološko nesmotrna. Iluzorno je planirati naprimer proizvodnjo oljaric, sladkorne pese, pšenice in podobnih pridelkov v obsegu, kot znašajo naše potrebe, pa čeprav bi se pokazalo, da z intenziviranjem poljedelske proizvodnje zmoremo tudi to. Ekonomika pridelave mora pripeljati do rajonizacije poljedelske proizvodnje, saj je nesmiselno, da vsi v Jugoslaviji hočemo pridelati vse, ob tem, da je že v svetu opravljena globalna delitev proizvodnje. Je pa ob tem seveda potrebno zagotoviti odprtost in enotnost jugoslovanskega tržišča, česar danes sicer nimamo, a zato še ni rečeno, da dolgoročno ne bi mogli načrtovati popolne samooskrbe. To pa ne pomeni, da ne bomo pridelovali tudi naštetih poljščin. Seveda jih bomo, saj so sestavni del kolobarja, ki smo ga ponovno odkrili, čeprav so ga naši predniki uporabljali tisočletja. Vendar pa bo ta pri-

delava v omejenem obsegu in daleč pod potrebami sestavljene organizacije.

Od globalnih potrebnih količin in vrst hrane v določenem letu, za katero planiramo, bomo torej odšteli proizvode, katerih proizvodnja je tehnološko in ekonomsko nesmotrna, nadalje pretežni del »strateških« artiklov in tudi vse tisto, kar pričakujemo, da bomo prisiljeni nabaviti z njimi.

Seveda odločitve pri navedenem »odštevanju« ne bodo lahke, potrebno bo poglobljeno delo strokovnjakov na komercialnem, proizvodnem in finančnem področju.

Na podlagi tako prečiščenih potrebnih količin in asortimana se lahko lotimo načrtovanja »zelenega plana« sestavljene organizacije.

Ob predpostavki, da imamo popolno evidenco zemljišč, njihove površine in kvalitete, ter ustrezne pedološke analize, lahko izračunamo proizvodne možnosti artiklov, za katere smo se odločili, da jih bomo proizvajali, ker jih dolgoročno potrebujemo in ker je njihova proizvodnja ekonomsko in tehnološko smotrna.

Ni smela trditev, da imamo za pridelavo hrane še ogromno neizkoriščenih možnosti. Že sama intenzifikacija pridelave na obstoječih površinah bi dala pomembne rezultate, mnoge površine pa je mogoče na novo aktivirati. Za slednje so seveda potrebna občutna vlaganja, zato bi bilo smotrnejše trenutno zelo omejena investicijska sredstva usmeriti v posodabljanje proizvodnje na obstoječih površinah. Z zložbo zemljišč, enotnim setvenim planom, enotno tehnologijo priprave zemljišč, pravilnim gnojenjem in zaščito ter organiziranim spravilom, bi dosegli občutno večje hektar-

ske pridelke kot doslej. Na nas je, da postavimo »zeleni plan«, koliko tega bomo storili vsako leto in katerega leta bomo dosegli proizvodni optimum.

Rastlinska pridelava pa je seveda le del »zelenega plana«, a vendar je osnova za ostale veje kmetijstva. Iz podatkov, koliko in katere proizvode nam bo dala optimalno obdelana zemlja, je mogoče izračunati, za koliko bomo povečali prirejo mesa in mleka, koliko bomo imeli vrtnin za nadaljnjo predelavo, ali je smotno nadalje razvijati predelavo sadja in tako naprej.

Interpretiranje kvaliteto obstoječih povezav v agroživilski dejavnosti sozda. Imate glede na ugotovitve predloge za vsebinske in formalne spremembe?

Mitja Ponikvar: Agroživilska dejavnost se lahko povezuje bodisi vertikalno bodisi horizontalno.

Moram reči, da na področju horizontalnih povezav nismo storili kaj dosti, kajti naših pet kmetijskih organizacij deluje vsaka na svojem področju (občini), podobno je pri obeh mesnih industrijah (v Ljubljani in Postojni), v ostalih dejavnostih pa imamo po eno organizacijo, ki sicer imajo nekatere stične točke, vendar je to premalo za konkretnije povezovanje.

Na področju horizontalnih povezav bi največ lahko storili v kmetijstvu in mesni branži.

V kmetijstvu obstajajo nerealizirane ideje o povezavi obeh kombinatov v Posavju, vsaj na področju sadjarstva, saj sta oba kombinata pomembna proizvajalca kvalitetnega sadja in bi s skupno strokovno službo morda dosegla še večje uspehe. Skupno strokovno oziroma pospeševalno službo bi lahko oblikovala tudi oba TOK, saj področji mejita drugo na drugo.

Skupno pospeševalno službo bi nadalje lahko organizirale tudi vse tri združbe na notranjsko-gorenjskem področju, saj so si prav tako sosedje; kmetijski proizvajalci, člani posameznih združenj, živijo in delajo drug ob drugem, prav gotovo pa se srečujejo tudi pospeševalci.

Seveda ne morem trditi, da ni nikakršnih povezav, saj so med-

Nadaljevanje na 7. strani

Kmetijstvo

Kmetijsko dejavnost v Mercatorju opravljajo:

MERCATOR-AGROKOMBINAT KRŠKO, Krško
TOZD Sadjarstvo Krško
TOZD Poljedelstvo, meso, Kostanjevica
TOK Kmetijstvo, trgovina, storitve, Krško
MERCATOR-KMETIJSKI KOMBINAT SEVNICA, Sevnica
TOZD Proizvodnja Sevnica
TOK Kooperacija Sevnica
MERCATOR-KMETIJSKA ZADRUGA CERKNICA, Cerknica
MERCATOR-KMETIJSKO GOZDARSKA ZADRUGA SORA, Žiri
MERCATOR-KMETIJSKA ZADRUGA LOGATEC, Logatec

Skupne kmetijske površine v družbeni lasti ter v lasti združenih kmetov in kooperantov Mercatorja obsegajo 55.800 hektarjev, od tega obsegajo:

njive, hektarjev	14.500
sadovnjaki, hektarjev	1.200
vinogradi, hektarjev	1.600
travniki in pašniki, hektarjev	38.500

Mercator je med največjimi pridelovalci kakovostnega sadja v Sloveniji, vinogradništvo in vinarstvo pa slovita predvsem po cvičku. Letna proizvodnja pomembnejših proizvodov v Mercatorju (1982) znaša:

teleta in goveji pitanci, glav	9.000
prašiči, glav	6.500
mleko, litrov	12.000.000
sadje, ton	10.500
grozdje, ton	5.500
vrtnine, ton	2.000
hmelj, ton	130

Celotni prihodek kmetijstva v Mercatorju v letu 1983 je bil 3.266.943.962 dinarjev. V dejavnosti kmetijstva v Mercatorju združuje delo 700 delavcev in 2.500 združenih kmetov in prav toliko kmetov kooperantov.

Iz Tovarne mesnih izdelkov v Ljubljani (Mercator-Velepreskrba). Fotoarhiv centra za obveščanje

Pogledi

Skupne zadeve – njihova ocena in razvoj

Nadaljevanje s 6. strani

sebojna obveščanja in posvetovanja vsakodnevna praksa zlasti vodilnih in strokovnih delavcev vseh treh zadrug.

Tudi v mesni branži obstaja nerealizirana zamisel o povezavi obeh tovarn mesnih izdelkov, v čimer bi lahko dosegli enotnejši nastop tako do dobaviteljev surovin kot do kupcev proizvodov. Ob tem je vendarle treba poudariti, da je bila izpeljana delitev proizvodnega asortimana, ki se tudi dosledno spoštuje.

Do določene mere pa sodelovanje obeh tovarn vendarle poteka, saj sta obe sodelovali v vlaganjih sozda v živinorejsko proizvodnjo. Morda bo to sodelovanje sčasoma preraslo tudi v širše sodelovanje na tehnološkem, komercialnem in drugih področjih.

Če na področju horizontalnega povezovanja agroživilske proizvodnje nismo storili veliko, pa prav gotovo drži, da smo več dosegli pri vertikalnem povezovanju organizacij, ki tvorijo reprodukcijsko verigo.

Z vse bolj kvalitetnim planiranjem reprodukcijskih potreb med seboj soodvisnih organizacij in z medsebojno pogojeno dobavo reprotomateriala za dobavo reprotomateriala za dobavo vse bolj krepijo. Največ tovrstnih povezav je med kmetijskimi in mesno-predelovalnimi organizacijami, v letu 1983 pa čvrstejša povezava pričanja tudi na področju pridelave pšenice in pekarske industrije.

Dobro je tudi sodelovanje pridelovalcev vrtnin s predelovalno industrijo.

Mnogo pa bo še potrebno storiti, da se agroživilska dejavnost v sozdu čvrsteje poveže s trgovino, čeprav opisovanje tovrstnih povezav pravzaprav ne sodi v ta odgovor, moram vendarle poudariti, da smo se vsi skupaj odločili, da bomo krepili in povečevali nekatere vrste proizvodnje, sedaj pa odjem proizvodov ne teče, kot bi moral.

Veliko dohodka še uide zaradi lastnih pomanjkljivosti

Nesporno dejstvo je, da je prav inštitut internih bank v združenem delu zagotovil samoupravno nadzorovanje in usmerjanje finančnih tokov znotraj, pa tudi izven asociacije združenega dela. Če odmislite zakonske možnosti oziroma vsebino poslov ter nalog, ki jih internim bankam dopušča zakonodaja – v katero smer naj bi se krepile interne banke in kako naj bi interne banke, konkretno pa sozdovala interna banka, še okreplila in stimulirala finančno povezovanje združenega dela?

Draga Vaupotič: V skladu z zakonskimi opredelitvami so interne banke samoupravne organizacijske oblike za obvladovanje tokov finančnih sredstev delavcev v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela. Pred sprejetjem teh zakonskih besedil je bilo prav obvladovanje tokov finančnih sredstev oziroma gospodarjenje z denarjem delavcev eno najbolj odtujenih področij dela. V delu ozdov se je to izražalo z odločanjem o sredstvih tozdrov na podjetniški način, na drugi strani pa v mnogih ozdih z veliko razdrobljenostjo družbenih sredstev in z zadrževanjem njihove uporabe oziroma gospodarje-

njem zgolj v tozdroh. Vse to je v pogojih izredno velike moči poslovnih bank pogosto vodilo do takih gibanj finančnih sredstev, ki niso bila usklajena s potrebami gospodarstva.

Ti razlogi so nam v Mercatorju narekovali, da poiščemo organizacijsko obliko, ki bi nam omogočila racionalnejše gospodarjenje s finančnimi sredstvi, skupno usklajeno planiranje, združevanje in uporabljanje sredstev, da bi dosegli boljše učinke ter zmanjšali odvisnost od temeljnih bank pri financiranju enostavne in razširjene reprodukcije. V tako velikem sistemu, kot je Mercator, je to mogoče speljati le skozi inštitut interne banke.

V Mercatorjevi interni banki smo se odločili za naslednja načela poslovanja: zagotoviti optimalne koncentracije finančnih sredstev ob zagotovitvi odločilne vloge članic pri upravljanju z njimi, racionalne koncentracije finančnih opravil, stalne likvidnosti, učinkovite cirkulacije finančnih sredstev, varnosti naložb, načelo strokovnosti in kreativnosti.

Pri tem velja opozoriti, da samo ime »interna banka« pove, da ne gre za pravo banko, pač pa za specializirano organizacijo finančnega poslovanja na

ravni delovne ali sestavljene organizacije združenega dela in s koncentracijo finančnih sredstev in finančnih opravil ter z učinkovito cirkulacijo združenih sredstev zagotavlja vsem svojim članom uspešnejše gospodarjenje s finančnimi sredstvi. To pa pomeni, da je združevanje sredstev in usmerjanje sredstev mogoče le znotraj članstva interne banke in da je to razširjeno le še na osebe, ki so povezani s članicami interne banke v proizvodnem, prometnem in dohodkovnem procesu.

Glede na vaše vprašanje menim, da zakonskih možnosti ni moč odmisлити, ker se nam zakonske določbe vsak čas postavljajo kot ovire, čeprav moram omeniti, da smo predstavniki interne banke in Združenja bank Jugoslavije po dolgih in težkih naporih v dobrih štirih letih uspeli spremeniti zakonodajo prav na področju internega bančništva, tako da imamo danes možnosti dokaj uspešno poslovati na področjih financiranja in združevanja sredstev.

Kar zadeva vsebino poslovanja naše interne banke menim, da novih poslov ne bomo uvajali, saj opravljamo prav vse, ki nam jih zakon dovoljuje; razen združevanja deviznih sredstev, za kar pa se največji ustvarjalci deviznih sredstev ne navdušujejo.

Mislím pa, da je skrajni čas, da začnemo z akcijami za izboljšanje kvalitete dela na področju finančnega poslovanja, kar ne velja seveda le za delovno skupnost Mercator Interne banke, pač pa predvsem za same članice Mercator-Interne banke; da preverimo oziroma utrdimo tisto, za kar smo se dogovorili. Da sem konkretna; da vidimo, zakaj so še vedno na žiro računih tozdrov ogromne vsote denarnih sredstev ob hkratni veliki zadolženosti pri Mercator-Interni banki, zakaj se pri poslovnih bankah ne izkoriščajo vse možnosti za najemanje cenejših posojil in primarne emisije, zakaj padajo koeficienti obračanja bodisi zalog kakor tudi obratnih sredstev, zakaj so čeki po tekočih računih občanov vnovčeni šele 8., 10. dan ali celo kasneje itd.

Če vse te denarje seštejemo in izračunamo letne 30% obresti, bomo ugotovili, da smo ogromno dohodka zaradi svojih lastnih pomanjkljivosti namenili za obresti, namesto za ohranjanje svoje vsaj enostavne reprodukcije. V gospodarskih okoliščinah v kakršnih smo, dobiva

III. CILJI ZDRUŽEVANJA

10. člen

Delavci temeljnih organizacij združujejo svoje delo in sredstva v okviru SOZD, da bi z združenim delom in združenimi sredstvi dosegli naslednje smotre:

- hitrejši razvoj socialističnih samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov ter krepitev materialne osnove združenega dela;
- združevanje temeljnih organizacij, ki so med seboj povezane s proizvodnjo, predelavo ter prometom blaga široke proizvodnje in storitev;

- skupen in usklajen razvoj temeljnih organizacij;
- večje delitev dela in specializacijo v pridelavi hrane, predelavi živil in v prometu z živili ter drugega blaga in storitev, da se doseže čimboljša preskrba delovnih ljudi in občanov z osnovnimi živili in drugimi življenjskimi potrebščinami ter z blagom za široko potrošnjo.

- povečanje izvoza v vseh panogah dejavnosti, za katere je SOZD registrirana;

- razvijanje skupnega in lastnega raziskovalnega dela, tehnologije, skupne in enotne mehanografske obdelave podatkov proizvodnih in storitvenih procesov ter hkrati s tem tudi delovnih pogojev;

- povečanje proizvodnje in prometa, produktivnosti dela ter s tem povečanje dohodka združenih temeljnih organizacij;

- razvijanje odnosov pri pridobivanju dohodka na podlagi ustvarjenega prihodka oziroma ustvarjenega dohodka;

- dolgoročno povezovanje in združevanje dela ter sredstev s proizvajalnimi in drugimi organizacijami združenega dela, s katerimi na osnovi medsebojnega usklajevanja razvoja in poslo-

vanja temeljne organizacije pri opravljanju prometa trajno sodelujejo;

- enotno in skladno načrtovanje kadrovske politike;

- skupne ukrepe za izboljšanje družbenega in osebnega standarda delavcev;

- razvijanje solidarnosti in krepitev socialne varnosti delavcev;

- zagotovitev sodelovanja in povezovanja s krajevnimi skupnostmi, družbenopolitičnimi skupnostmi, družbenopolitičnimi organizacijami in organizacijami potrošnikov;

- razvijanje in krepitev samozaščite s skupno dogovorjenimi in usklajenimi ukrepi in akcijami ter

- druge skupne smotre, ki so v interesu tako delavcev v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, kakor tudi delovnih ljudi in občanov, za čimboljšo preskrbo s prometom blaga in storitev v okviru SOZD.

11. člen

Odnosi med temeljnimi in delovnimi organizacijami v sestavi SOZD pri uresničevanju skupnih ciljev so zasnovani na medsebojnem spoštovanju pravic in obveznosti, uveljavljanju in izvajanju samoupravnih, razvojnih in drugih skupnih interesov ter upoštevanju neodtujljivih in drugih ustavnih pravic delavcev.

Podpisnice s tem sprejmemo načela, da organizacija združenega dela, ki ne izpolnjuje svojih dolžnosti in obveznosti po tem samoupravnem sporazumu, ne more istočasno izkoristiti prednosti, ki jih omogoča uporaba določil samoupravnega sporazuma.

Izveček iz Samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator, ki je bil sprejet 29. 3. 1977, njegove spremembe pa marca 1979, z veljavnostjo 6. aprila 1979.

IV. ZADEVE SKUPNEGA POMENA IN KOORDINACIJA DELOVNEGA PROCESA

12. člen

Udeležence sporazuma bodo za dosego ciljev, zaradi katerih se združujejo, opravljale skupaj naslednje zadeve:

1. skupno planiranje,
2. skupno določanje in izvajanje poslovne politike,
3. skupno uresničevanje razvojnih investicij z združevanjem sredstev,
4. skupno opravljanje bančno kreditnih poslov,
5. skupno zunanje trgovinsko dejavnost,
6. skupno in enotno električno obdelavo podatkov.

Izveček iz Samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator, ki je bil sprejet 29. 3. 1977, njegove spremembe pa dve leti pozneje z veljavnostjo 6. 4. 1979

Mercator – Interna banka

	1981 – din	1982 – din	1983 – din
obresti na dane kredite	44,673.000	146,198.000	444,356.550
nadomestila za bančne storitve	10,184.000	17,114.000	23,554.591
ostali prihodki	1,397.000	1,977.000	
obresti za prejete kredite	36,552.000	132,774.000	394,512.579
materialni stroški in amortizacija	1,939.000	3,687.000	5,475.668
ostali odhodki	7,717.000	11,895.000	18,564.325
skupni dohodek	10,046.000	16,933.000	49,358.572
aktiva – pasiva	686.070.000	3,185.660.000	5,641.855.758

Za uresničevanje skupnih razvojnih programov je Mercator v letu 1983 združil 332.000.000 dinarjev, vrednost vseh naložb v letu 1983, kjer so bila udeležena združena sredstva, pa je znašala 1.368.000.000 dinarjev. V obdobju 1977–1982 je Mercator združil skupaj 879.000.000 dinarjev za investicije v skupni vrednosti 3.708.000.000 dinarjev.

spособnost za ustrezno dobro finančno gospodarjenje svoj pravi pomen. Seveda ob tem ne smemo pozabiti, da je finančno gospodarjenje neločljiv sestavni del celotnega procesa gospodarjenja v družbeni reprodukciji in da seveda samo z njim ni mogoče ničesar bistveno spremeniti, če istočasno nismo ustrezno sposobni in dejavni na drugih področjih gospodarjenja.

Ob tej priliki velja ponovno naglasiti vprašanje počasnega širjenja poslovanja hranilne službe Mercator-Interne banke, saj smo konec marca imeli komaj 2000 varčevalcev, kar predstavlja komaj 15% vseh delavcev iz Mercatorja. Tu nas čaka še ogromno in zamudno delo. Problem ni v tem, da delavci ne bi želeli imeti svojih prihrankov v Interni banki, pač pa je problem v organiziranju samih izplačilnih mest in propagandnih akcij, saj še danes marsikateri delavec ne ve, po koliko se obrestujejo sredstva pri Mercatorjevi interni banki in po koliko pri poslovnih bankah. Kar zadeva širjenje obstoječe dejavnosti, imamo na področju hranilne službe res še ogromne naloge, ki jih bo treba večji del realizirati še v letošnjem letu.

Za spremljanje finančnih tokov, predvsem pa učinkovito reagiranje na rezultate sprejetih poslovnih odločitev ali sprejete poslovne politike je potreben poslovno informacijski sistem. Prav tako je za informiranost delavcev o delu interne banke potrebna določena stopnja informacij o uresničevanju poslovne politike.

Kakšen poslovno informacijski sistem oziroma kako si zamišljate višjo stopnjo obdelave finančnih podatkov?

Draga Vaupotič:

Nesporno je, da na informatiki nismo naredili kaj dosti, predvsem ne na tekočem sprotne informiranju in pa tudi ne na informiranju širšega kroga delavcev. Poslovno informacijski sistem za spremljanje finančnih tokov naj bi prišel z večjim obsegom dnevnih informacij delovati najkasneje s 1/1 1985 za kar smo že skupaj z AOP v Delovni skupnosti SOZD pripravili ustrezen program. Nadaljevanje tega je razširitev kroga, ki naj prejema informacije, bodisi dnevne bodisi tedenske, poročila o poslovanju Mercator-Interne banke, itd. kar naj bi tozdi že sedaj posredovali delavcem; prav tako je potrebna večja prisotnost naših novinarjev na organih upravljanja Mercator-Interne banke, da bi lahko tudi skozi časopis, ki ga bere 13.000 delavcev, uveljavili večjo informiranost širokega kroga delavcev.

Računalničarji v sozdu pri določanju ciljev obdelav povsem osamljeni

Če odmislite težave, ki so povezane z opremo in drugimi pogoji, ki objektivno omogočajo razvoj računalniške obdelave poslovnih podatkov – predstavite razvoj in cilje kompleksnega poslovno informacijskega sistema, ki bo temeljil na računalniški obdelavi podat-

Nadaljevanje na 8. strani

Pogledi

Skupne zadeve – njihova ocena in razvoj

Nadaljevanje s 7. strani

kov in ki bo obenem omogočal načrtovanje in konkretno oblikovanje poslovnih odločitev?

Rudi Corn: Ob nakupu nove računalniške opreme v letu 1979 smo si računalničarji v sozdu Mercator zastavili cilje, ki naj bi jih uresničili v obdobju srednjeročnega plana do 1985. leta. V prvi vrsti smo upoštevali sestavljenost in dejavnosti sozda Mercator, med katerimi predstavljajo glavni delež notranja grosistična in detajlistična trgovina.

Cilji poslovno informativnega sistema, ki naj bi omogočal načrtovanje in oblikovanje poslovnih odločitev, so:

- prenos blagovnega (skladišnega) poslovanja za vse naše grosistične organizacije,
- obračun osebnih dohodkov za vse delavce v sozdu Mercator,
- evidenca finančne nabave in prodaje blaga v sozdu Mercator,
- evidenca količinske nabave blaga v sozdu Mercator,
- plačilni promet Mercator-Interne banke,
- finančno poslovanje posameznih ozdov,
- evidenca osnovnih sredstev v sozdu Mercator.

Najprej bi rad pojasnil, kaj sploh razumemo pod imenom informacijski sistem in kaj smo od zastavljenih ciljev že uresničili:

Pojem informacijski sistem, ki se danes sliši vsepovsod, je zelo širok. Sigurno pa je sestavljen iz posameznih drobnih informacij, ki so povezane v celoto. Informacija je lahko namenjena širokemu ali ozkemu krogu delavcev, lahko pa tudi posamezniku. Pomembno je predvsem to, da se prebere, analizira in na njeni osnovi odloča. Če se tako ne dela, je informacija zelo draga in jo nima smisla posredovati, nasprotno pa je lahko zelo koristna in učinkovita.

Težimo k temu, da bi bila informacija v prvi fazi naših obdelav posredovana širokemu krogu delavcev, ki naj bi jim olajšala delo na primer pri prodaji blaga v poslovalnicah, pri naročanju blaga v komercialnih oddelkih, v računovodstvih, pri skladiščnem poslovanju itd. V teh dejavnostih je vključen najširši krog delavcev, ki uporabljajo informacije (poslovodje, referenti, likvidatorji, skladiščniki). Poslovodje dobijo danes z blagom izračunano maloprodajno ceno in ga lahko takoj prodajajo. Ni jim treba izračunavati cene ali iskati informacije o ceni od

služb, ki so za to zadolžene. Nabavni referenti v ozdih imajo danes dnevni pregled nad zaloga posameznih artiklov, kar jim omogoča pravočasno in pravilno naročanje blaga pri dobaviteljih. Prodajnim referentom evidenca zalog omogoča, da pišejo »polna« naročila. V računovodstvih plačujejo in knjižijo zbirne račune, kar pomeni veliko skrajšanje delovnih postopkov.

Po kakšni poti doseči cilje?

Rudi Corn: Cilji prve faze ustvarjanja informacij so doseženi. Danes računalniški centri v sozdu Mercator posredujejo maloprodajne cene v vse poslovne valnice Mercatorja, prav tako je postavljena blagovna evidenca v vseh grosističnih skladiščih.

Cilj druge faze je premikanje in zajemanje podatkov po vseh fazah poslovnega sistema za oblikovanje in posredovanje informacij ožjemu krogu delavcev. Tu mislim predvsem na vodilne delavce v ozdu in na vodilne delavce v sozdu Mercator. Če so prve informacije imele namen razbremeniti delo in skrajšati delovne postopke, je cilj drugih informacij predvsem v njihovi analizi in zaključkih oziroma poslovnih odločitvah. Delno smo dosegli že tudi te cilje, vendar že takoj na začetku opažamo, da so te informacije »težje«. Potrebno jih je brati, analizirati in ukrepati. Medtem ko so informacije iz prve faze delavci osvojili, je z informacijami druge faze nasprotno.

Informacije iz druge faze, ki jih že posredujemo:

- rezultati periodičnih in zaključnih računov vseh ozdov v Mercatorju,
- količinski pregled nabave blaga v vseh grosističnih ozdih,
- finančni pregled nabave blaga v sozdu Mercator,
- finančni pregled prodaje blaga v sozdu Mercator,
- plačilni promet v Mercator-Interni banki

Cilj vsake informacije je v tem, da se uporabi, ker je v tem primeru poceni, nasprotno pa je danes zelo draga. Seveda pa je koristna le, če je točna in posredovana ob pravem času. Lahko povemo, da smo dosegli tudi ti dve kakovosti.

Žal smo pri določanju ciljev računalniških obdelav zelo osamljeni, saj razen posameznih ozdovskih želja nimamo sodelavcev izven računalniških centrov, s katerimi bi skupno opredelili želje in potrebe po informacijah. To sodelovanje pa si želimo, oziroma mislimo, da je nujno, saj uporabniki informacij nismo delavci iz AOP.

Računalničarji se zavedamo, da smo eden izmed sedmih stebrov sozda Mercator, ki postaja vse trdnější.

(V tej številki dajemo pregled ozdov, ki obdelujejo podatke v računalniških centrih sozda).

Trgovske organizacije pod pritiski sovlagajo sredstva pod bistveno slabšimi pogoji, kot jih pridobivajo pri svojih bankah

Zagotavljanje blagovnih fondov, predvsem pomembnih za oskrbo prebivalstva z blagom življenjskega pomena ima dva vidika: finančnega in komercialnega. Ocenite obe strani uresničevanja »zelenega plana«, ki ga Mercator pomaga uresničevati skozi sovlaganje sredstev.

Franc Prvinšek: V sedanjih tržnih pogojih, ko povpraševanje po blagu, zlasti po proizvodih osnovne preskrbe potrošnikov, močno presega razpoložljivo ponudbo tega blaga, je vključevanje trgovine oziroma organizacij osnovne preskrbe v zagotavljanje blagovnih fondov izredno zahtevna naloga tako s poslovnega kot finančnega vidika. V danih tržnih razmerah seveda trgovina nastopa kot partner v podrejenem položaju, saj ponudniki konjunkturnega blaga na trgu skozi omejeno ponudbo diktirajo komercialne in finančne pogoje nakupa tega blaga. V opravljanju svoje osnovne funkcije, preskrbe prebivalstva, se mora naša organizacija kot največji nosilec preskrbe trga v Sloveniji vključevati v dolgoročno zagotavljanje blagovnih fondov skozi sovlaganje

v povečanje kmetijskih površin in predelovalnih kapacitet, skozi financiranje proizvodnje osnovnih kmetijskih pridelkov (pšenica, koruza, sladkorna pesa, ipd.), z združevanjem deviz za zagotavljanje potrebnih re-promaterialov iz uvoza za organiziranje te proizvodnje in skozi poslovne povezave sodeluje tudi v drugih oblikah povezovanja kmetijske proizvodnje in trgovine za zagotovitev potrebnih blagovnih fondov. Ne glede na to, da gledamo z dohodkovnega vidika, trgovina v sednjih pogojih na trgu za take oblike poslovnega sodelovanja ni ekonomsko stimulirana in poslovno zainteresirana.

Sovlaganje v povečanje pridelovalnih kmetijskih površin (npr. SIRMUM, 2.000 ha) sicer za našo organizacijo pomeni obliko dolgoročnega zagotavljanja deficitarnih blagovnih fondov, vendar, žal, v samoupravnih sporazumih ne moremo tudi dolgoročno opredeliti ugodnejših ekonomskih pogojev, ki bi jih morali kot sovlagatelj uživati pri realizaciji proizvodov iz sovlaganja v odnosu na tržne pogoje iz kupoprodajnih odnosov z drugimi poslovnimi partnerji. Kljub vloženim sredstvom v kmetijske površine in skupno organiziranje proizvodnje, investitorji pri dobavah blaga zahtevajo izdobavo blaga po veljavnih tržnih cenah in v danih tržnih pogojih ni mogoče dogovoriti delitev dohodka v skladu z vloženim delom in sredstvi in nam oblika sovlaganja zagotavlja le dolgoročno potrebne količine blaga, vendar po veljavnih tržnih pogojih.

Zaradi velikega pritiska na blagovne fonde s strani kupcev, kmetijski proizvajalci vztrajajo in uspevajo v svojih stališčih, da trgovske organizacije sovlagajo finančna sredstva pod bistveno slabšimi pogoji, kot jih pridobivajo pri svojih poslovnih bankah, kar seveda še poslabšuje ekonomski položaj trgovine.

S podobnimi težavami se srečujemo tudi pri financiranju tekoče proizvodnje oziroma financiranju naročene proizvod-

nje v posameznem poslovnem letu. V samoupravnih sporazumih o sovlaganju smo sicer opredelili sofinanciranje tekoče proizvodnje v skladu s pogoji kreditno monetarne politike za tekoče leto, vendar proizvajalci blaga često zahtevajo od svojih sovlagateljev dvakratno financiranje proizvodnje, in sicer preko svoje poslovne banke koriščenje reeskontnih kreditov za organiziranje naročene proizvodnje in od svojih sovlagateljev še dodatna finančna sredstva za nakup teh proizvodov ob sklenitvi letne pogodbe, in sicer v obliki avansov in drugih predplačil.

Ne glede na neenakopraven položaj naše organizacije v sovlagateljskem odnosu na kmetijske proizvajalce zlasti v drugih republikah in ne glede na dohodkovno nemotiviranost v sedanjem času za taka vlaganja, pa se moramo v sedanjih razmerah pomanjkanja blaga kot največja organizacija osnovne preskrbe v Sloveniji še nadalje prizadevati za take oblike povečanja pridobivanja hrane in s tem doseči ravnotežje med blagovnimi in kupnimi fondy, kar bo omogočilo trajno in boljše preskrbo naših potrošnikov in normalne ekonomske odnose med našo organizacijo in našimi poslovnimi partnerji.

Interpretirajte vlogo »skupne komercialne« (nabave in prodaje) tako glede uresničevanja skupno dogovorjenih načel (vsebovanih v samoupravnih splošnih aktih, ki zadevajo komercialno področje) in disperzijo istovrstnih služb v tozdih in delovnih organizacijah. Ali lahko med organizacijo izvajanja komercialne funkcije v sozdu in podobnimi asociacijami ter sodobnimi prijemi na področju organizacije komercialne funkcije potegnemo paralelo?

Zaradi pomanjkanja časa so govornik ni uspel odgovoriti. Bralcem se opravičujemo in upamo, da bomo njegov odgovor ali pa malo širše razmišljanje objavili v eni od prihodnjih števil glasila.

Pripravila: Vesna Bleiweis

Uporabniki storitev v računalniških centrih sozda Mercator

BLAGOVNO POSLOVANJE

M – Velepokrba
TOZD Grosist
TOZD Standard
TOZD Trgopromet
TOZD TMI
M – Nanos
TOZD Grosist
TOZD Preskrba
M – Izbira Panonija
TOZD Veleprodaja
M – Rudar
TOZD Preskrba
M – Mednarodna trgovina
TOZD Stoklo
M – Konditor
M – Eta
M – Tehna
TOZD Investa
OBRAČUN OD
M – Velepokrba
TOZD Grosist
TOZD TMI
M – Rožnik
TOZD Grmada
TOZD Dolomiti
TOZD Golovec
TOZD Preskrba
TOZD Gradišče
Delovna skupnost
M – Mednarodna trgovina
TOZD Stoklo
M – Agrokombinat
TOZD Kooperacija
TOZD Kmetijstvo – trgovina
TOZD Sadjarstvo – poljedelstvo
TOZD Meso
Delovna skupnost
M – Tehna
TOZD Investa
TOZD Cibes

TOZD Spectrum
Delovna skupnost
M – Hoteli gostinstvo
TOZD Ajdovščina
TOZD Hotel Mantova
M – STP Hrastnik
M – Kopitarna Sevnica
M – Konditor
M – Izbira Panonija
TOZD Veleprodaja
TOZD Maloprodaja
Delovna skupnost
M – Zarja Ormož
M – Interna banka
M – Delovna skupnost SOZD
EVIDENCA SALDAKONTOV
M – Nanos
TOZD Grosist
TOZD Izbira
TOZD Preskrba
TOZD Sadje Koper
TOZD Indus
TOZD Trgovina
M – Velepokrba
TOZD Grosist
M – Izbira Panonija
TOZD Veleprodaja
TOZD Maloprodaja
Delovna skupnost
M – Zarja Ormož
EVIDENCA OSNOVNIH SREDSTEV
M – Rožnik
TOZD Golovec
TOZD Grmada
M – Hoteli gostinstvo
TOZD Hotel Mantova
TOZD Ajdovščina
M – Mednarodna trgovina

TOZD Stoklo
M – Konditor
M – STP Hrastnik
M – Interna banka
M – Delovna skupnost SOZD
M – Velepokrba
TOZD Standard
M – Izbira Panonija
TOZD Veleprodaja
TOZD Maloprodaja
TOZD Maščita
Delovna skupnost
M – Zarja Ormož
HRANILNE VLOGE
M – Agrokombinat HKS
M – Interna banka
vključeni ozdi:
Delovna skupnost SOZD
M – Rožnik
TOZD Dolomiti
TOZD Golovec
TOZD Grmada
M – Mednarodna trgovina
TOZD Stoklo
TOZD Slovenija sadje zunanja trgovina
TOZD Slovenija sadje predelava Bohova
TOZD Maloobmejni prom.
M – Velepokrba
TOZD Grosist
TOZD TMI
TOZD Hladilnica
TOZD Trgopromet
M – STP Hrastnik
M – Sadje zelenjava
M – Emba
M – Zarja Ormož
M – Preskrba Krško
M – Hoteli gostinstvo
TOZD Hotel Mantova

Zgodovinski posnetek izpred 11 let, ko je na dvorišče zapeljal tovor z NCR. Fotoarhiv centra za obveščanje

Vukadin Nedeljković

Delo in razvoj Delovne skupnosti v sozdu Mercator

Delovna skupnost v SOZD Mercator je bila ustanovljena leta 1977, hkrati ob sklenitvi samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator od strani takratnih članic sporazuma, ki je bil sprejet na referendumu 29. 3. 1977. Delovna skupnost je bila ustanovljena z nalogo, da opravlja administrativna, strokovna in pomožna dela, ki so potrebna za uresničevanje zadev skupnega pomena in koordinira delovni proces pri opravljanju zadev skupnega pomena članic SOZD Mercator.

Medsebojni odnosi, obveznosti in odgovornosti delavcev v delovni skupnosti na eni strani in delavcev v TOZD in DO – uporabnikov storitev delovne skupnosti na drugi strani so urejeni s samoupravnim sporazumom o svobodni menjavi dela, ki je bil sprejet na referendumu v vseh TOZD in DO v decembru 1980. leta

Organiziranost delovne skupnosti in njeni cilji

Pri organiziranju delovne skupnosti je bil prvi cilj, da strokovne službe opravljajo vsa dela za zadeve skupnega pomena članic v sestavi SOZD Mercator. Izoblikovana je bila samoupravna organiziranost, pri čemer so bili ustanovljeni sektorji, službe in oddelki. v letu 1980 je bila v delovni skupnosti izpeljana naslednja organiziranost:

1. komercialni sektor
2. studio za ekonomsko propagando
3. razvojno planski sektor
4. računovodstvo delovne skupnosti
5. sektor za AOP
6. splošni sektor
7. center za obveščanje
8. pravna služba
9. tajništvo generalnega direktorja

Drugi cilj, ki ga zasleduje organiziranost delovne skupnosti je doseči kvaliteto dela s čim

2. organiziral se je sektor za investicijski inženiring v delovni skupnosti, za strokovno pomoč udeleženkam sporazuma o združitvi v SOZD, ki financirajo svoje investicije iz združenih sredstev članic sozda;

3. prvotno oblikovani splošni sektor je razdeljen na več služb, glede na specialnost nalog;

4. opravljen je prenos del in nalog z delovne skupnosti v delovno skupnost Mercator-Interne banke z namenom, da se doseže večja strokovnost in kompletnost delovnih nalog, delavci pa naj se približajo viru podatkov in delajo v okolju tekočih dogajanj in nastajajočih potreb v temeljnih in delovnih organizacijah.

Gibanje števila izvajalcev del in nalog Obveznosti med delavci delovne skupnosti in uporabniki

Za nemoteno in tekoče delo delovne skupnosti so se uporabniki storitev obvezali, da bodo nudili delovni skupnosti podatke, dokumente in druga gradiva, potrebna za pravočasno in redno opravljanje nalog, določenih z letnim planskim aktom delovne skupnosti.

Vsa leta poteka delo v delovni skupnosti nemoteno in uporabniki redno izvršujejo omenjeno obveznost.

	1980	1981	1982	1983
1. Komercialni sektor	20	20	20	20
2. Razvojno planski sektor	9	10	9	8
3. Sektor za AOP	40	38	25	25
4. Center za obveščanje	7	5	5	5
5. Splošna služba	19	21	20	21
6. Pravna služba	2	3	4	4
7. Tajništvo generalnega dir.	6	6	6	6
8. Računovodstvo	12	11	9	9
9. Studio za EP	9	9	8	8
10. investicijski inženiring	-	7	7	7
SKUPAJ	124	130	113	113

manjšim številom delavcev – izvajalcev del in nalog.

Tretji cilj, ki ga zasleduje delovna skupnost SOZD, je upoštevati prakso in spreminjati organizacijo delovne skupnosti z namenom, da se delavci delovne skupnosti čim bolj približajo celoviti problematiki v tozd in DO in izvajati spremembe glede na naloge in cilje v letnih planih članic sozda. Za doseganje tega so izpeljane naslednje spremembe.

Spremembe, prilagojene potrebam

1. določena so dela in naloge delavcev za koordinacijo v dejavnosti zunanje trgovine in kmetijstva in sprejeti delavci z ustrežno strokovno kvalifikacijo;

Mercatorjeva upravna zgradba v kareju, ki ga z vzhodnih strani tvorijo ulice Emonska, Aškerčeva in Kardeljeva. Blivša Jelačinova vila. Fotoarhiv.

Največji dobavitelji Mercatorja

Promet največjih notranjih dobaviteljev v sozdu

Naziv ozda	Sedež ozda	Promet
1. M – VELEPRESKRBA, TOZD GOSIST	LJUBLJANA	3.921.298.934
2. M – MIP, TOZD VELEPRODAJA	PTUJ	1.698.359.157
3. M – VELEPRESKRBA, TOZD TMI	LJUBLJANA	1.290.141.504
4. M – NANONS, TOZD GROSIST	POSTOJNA	1.244.862.557
5. M – MT, TOZD SLOVENIJA SADJE ZT	LJUBLJANA	710.567.895
6. M – IZBIRA PANONIJA	PTUJ	560.042.243
7. M – EMBA	LJUBLJANA	521.856.913
8. M – SADJE ZELENJAVA	LJUBLJANA	488.418.944
9. M – RUDAR, TOZD PRESKRBA	IDRIJA	327.646.936
10. M – VELEPRESKRBA, TOZD STANDARD	NOVO MESTO	140.722.052
11. M – ETA ŽIVILSKA INDUSTRIJA	KAMNIK	134.961.084
12. M – NANOS, TOZD TMI	POSTOJNA	130.630.872
13. M – MT, TOZD SLOVENIJA SADJE BO	HOČE PRI MARIBORU	124.884.872
14. M – VELEPRESKRBA, TOZD TRGOPROM.	KOČEVJE	105.608.752

Promet z največjimi zunanji ozdi – dobavitelji

Naziv ozda	Sedež ozda	Promet
1. ZAVOD SRS ZA REZERVE	LJUBLJANA	771.728.008
2. KIT, LJ. MLEKARNE, TOZD MARKETING	LJUBLJANA	639.479.112
3. PIVOVARNA UNION, TOZD DISTRIB.	LJUBLJANA	467.470.175
4. KOVINOTEHNA, TOZD VELEPRODAJA	CELJE	448.682.826
5. UNILES LESNINA, TOZD NT.	LJUBLJANA	396.685.173
6. ŠIPAD	SARAJEVO	349.112.819
7. HP DROGA, TOZD BLAGOVNI PROMET	PORTOROŽ	346.706.302
8. TOBAČNA TOVARNA, TOZD TOBAK	LJUBLJANA	322.477.332
9. MERX TKANINA	CELJE	313.872.899
10. RADENSKA, TOZD MINERALNA VODA	RADENCI	297.254.465
11. HP KOLINSKA, TOZD TOVAR. HRANIL	LJUBLJANA	294.769.534
12. PERUTNINA, TOZD COMMERCE	PTUJ	292.808.587
13. NEOPLANTA, TOZD PROIZVODNJA	NOVI SAD	261.585.528
14. ABC POMURKA POTROŠNIK	MURSKA SOBOTA	246.434.292
15. HELIOS, TOZD OLJARNA	DOMŽALE	242.587.238
16. PETROL	LJUBLJANA	239.245.505
17. KIT, LJ. MLEKARNE, TOZD MLEKARNA	LJUBLJANA	234.900.009
18. MERKUR VELEPRODAJA	KRANJ	231.264.183
19. PODRAVKA-TRGOVINA	KOPRIVNICA	224.477.062
20. ZVIJEZDA, TOZD TOV. OLJA	SLOVENSKA BISTRICA	211.036.901

Promet z največjimi dobavitelji – republikami

Republika	Eksterni promet	%
1. Slovenija	20.925.531.061	67,7
2. Hrvaška	4.772.119.041	15,4
3. Vojvodina	1.695.984.427	5,4
4. BiH	1.322.704.879	4,2
5. Srbija	1.019.867.931	3,3
6. Kosovo	571.344.728	1,8
7. Makedonija	539.220.014	1,7
8. Črna gora	27.385.237	0,0

Nekdanje skladišče tozda Grosist v Ljubljani za Tobačno tovarno.

Delo in razvoj Delovne skupnosti v sozdu Mercator

Nadaljevanje z 9. strani

planskih obveznosti. Tudi delovna skupnost vsa leta redno in pravočasno pripravi in daje temeljnimi in delovnim organizacijam v obravnavo svoje poročilo.

Načini pridobivanja prihodka

Delovna skupnost pridobiva celoten prihodek na podlagi ovrednotenih delovnih nalog po organizacijskih delovnih enotah, prikazanih v letnem planskem aktu, ki je sestavni del letnega planskega akta SOZD Mercator. Večletna praksa je utrdila in opravičila način pridobivanja prihodka v naslednjih oblikah:

1. čiste skupne službe se financirajo preko prispevne stopnje od dohodka;

2. komercialni sektor se financira z uporabo prispevne stopnje od razlike v ceni, dosežene med članicami sozda Mercator;

3. sektor za AOP, studio za EP in sektor za investicijski inženiring se financirajo preko zaračunavanja svojih storitev.

Obveznosti uporabnikov storitev, ki izvirajo iz naslova plačila za storitve, se redno poravnava. Delovna skupnost vsa leta nima težav pri ugotavljanju in delitvi prihodka in dohodka.

Uporabniki storitev zagotavljajo delovni skupnosti delovna sredstva, s katerimi upravljajo oni, dodeljena pa so delovni skupnosti v uporabo. Po stanju na dan 31. 12. 1983 znaša nabavna vredost vseh delovnih sredstev v uporabi v delovni skupnosti 254.599.155,72 din, sedanja vrednost pa znaša 114.136.523,06 din. Največja vrednost je v upravnih poslopih, najpomembnejša vrednost pa je v računalnikih, pri čemer se ta vrednost iz leta v leto zvišuje.

To dejstvo ima dve ugodni posledici:

a) za nabavo nove opreme se koristi lastna amortizacija, manj pa se koristijo združena sredstva in

b) dosega se večja zanesljivost pri planiranju razširjene reprodukcije oziroma širjenje materialne osnove dela.

Še so skupni interesi, ki so za zdaj zunaj obveznosti

Udeleženke sporazuma pri izvrševanju zadev skupnega pomena oziroma pri prizadevanju za doseganje ciljev združevanja različno koristijo storitve delovne skupnosti. Lahko bi trdili, da je v obojestransko zadovoljstvo doseženo izvrševanje zadev skupnega pomena pri skupnem planiranju, izvajanju poslovne politike – razen celostne podobe (image SOZD Mercator) – skupnem uresničevanju razvoj-

nih investicij, skupnem opravljanju bančno kreditnih poslov in skupni zunanji trgovini, manj pa ta trditev velja za skupno in enotno elektronsko obdelavo podatkov in, kot je omenjeno, pri celostni podobi Mercatorja – oboje pretežno po krivdi uporabnikov storitev. Seveda se ne more izogniti krivdi za ti dve zadevi tudi delovna skupnost, vendar je ta krivda z njihove strani močnejša. Večja pa je krivda delovne skupnosti pri pomanjkanju večje iniciative za doseganje tistih ciljev, ki niso proglašeni za zadeve skupnega pomena, pa vendar obstaja močan skupni interes, kot so to enotno in skladno načrtovanje kadrovske politike, skupni ukrepi za izboljšanje družbenega in osebnega standarda delavca in določanje skupnih meril po delitvi dohodka za osebne dohodke.

Delovna skupnost ima tudi nalogo pomagati pri delovanju delegatskega sistema, funkcioniranju DPO in delovanju sistema obveščanja. Tudi pri teh nalogah se lahko postavi trditev, da je doseženo obojestransko zadovoljstvo, kar zadeva organizacijska vprašanja, ne drži pa ta trditev za kvaliteto in vsebino dela v sistemu in organizacijah. Tu nas čakajo novi napor in prizadevanja v pogledu dograjevanja sistema, usposabljanja vsakega posameznika in nenehne krepitve zavesti delavcev, ki je predpogoj funkcioniranja sistema.

Šestletno obdobje je kratko, pa vendar dovolj dolgo za zbiranje izkušenj in pravih metod dela. Delavci v delovni skupnosti se zavedajo, da se naloge morajo opravljati z večjo strokovnostjo in da uporabniki pričakujejo od delovne skupnosti večjo produktivnost. Nadejamo se, da bomo ob naslednjem jubileju sozda Mercator ugotavljali še večje obojestranske uspehe.

Vodja Delovne skupnosti SOZD: Vukadin Nedeljković

Promet z največjimi dobavitelji – sozdi

Naziv sozda	Sedež	Promet
1. SOZD MERCATOR	LJUBLJANA	12.447.818.296
2. SOZD KIT	LJUBLJANA	1.500.922.103
3. SOZD HP	LJUBLJANA	959.405.850
4. DO ŽITO	LJUBLJANA	927.623.499
5. SOZD ABC POMURKA	MURSKA SOBOTA	919.818.065
6. SOZD VIPA	AJDOVŠČINA	725.763.978
7. SOZD TIMA	MARIBOR	719.836.855
8. SOZD UNILES	LJUBLJANA	611.656.243
9. SOZD EMONA	LJUBLJANA	582.049.501
10. SOZD SLOVIN	LJUBLJANA	457.011.119
11. SOZD MERX	CELJE	434.160.788
12. SOZD SLOVENIJALES	LJUBLJANA	311.865.053
13. SOZD TIMAV	SEŽANA	311.664.092
14. PIK SIRMUM	SREMSKA MITROVICA	255.156.982
15. SOZD HMEZAD	ŽALEC	254.750.190
16. AIK SENTA	SENTA	246.915.195
17. SOZD GORENJE	TITOVO VELENJE	242.794.331
18. SOZD SLOVENIJA AVTO	LJUBLJANA	163.710.667
19. SOZD AGROS	SUBOTICA	146.644.325
20. SOZD AGROCOOP	NOVI SAD	134.146.245
21. AIK AGROUNIVERZAL	KANJIŽA	85.866.993
22. SOZD UPI	SARAJEVO	45.788.824
23. SOZD AIPK BOSANSKA KRAJINA	BANJA LUKA	19.588.209

Takole in podobno so včasih proslavili integracije.

Kakor povedo delavci, se je včasih trdo delalo, znali pa so se tudi prav posrečeno zabavati. Fotoarhiv centra za obveščanje.

Najštevilčnejši shod vsega Mercatorja so vsakoletne športne igre delavcev in kmetov sozda, ki se jih udeležijo preko 1500 tekmovalcev in tekmovalk iz vseh ozdov iz Slovenije in drugih republik. Vsakokrat je gostitelj druga članica sozda v svojem domačem kraju. Igre organizira odbor na ravni sozda – KORŠ iz namensko združenih sredstev. Arhiv centra za obveščanje.

Anica Bajec: »Ne zdi se mi prav, da samo nekateri plačujemo tako visoko ceno za uspeh Mercatorja«

V kolektiv Mercatorja sem prišla štiri mesece po njegovi ustanovitvi. Ministrstvo za trgovino in preskrbo me je po končani šoli razporedilo na delo v trgovsko podjetje z živili »Živila«, ki je imelo svoj sedež na Titovi 31, v objektu nekdanjega trgovca Verliča na Bavarskem dvoru. Podjetju smo po približno štirih letih nadeli novo ime Mercator.

Opravljalna sem administrativna dela. Takrat je bilo v kolekti-

Anica Bajec, TOZD Grosist

vu približno 40 ljudi, polovica v skladišču, ostali pa smo delali v komercialni, računovodstvu in splošni službi.

Naša dejavnost je bila trgovina na veliko s prehrabnim blagom. Kadar je bilo veliko dela v skladišču, smo se ga lotili kar vsi po vrsti. Razkladali smo blago, ga pakirali, prebirali in podobno. Blago je bilo večinoma v rinfuzi. Edina embalaža so bili sodi, vreče in kovinske škatle, ki so jih morali kupci dosledno vračati. Osnovna sredstva smo imeli skromna. Naš voznik park je na začetku sestavljal le en samcat vojaški 5-tonski kamion. Blago je prihajalo po železnici. Z železniške postaje do našega skladišča smo ga prevzeli s konjsko vprego.

Delo smo z veseljem opravljali, tudi popoldne, seveda pa brez plačila nadur. Živeli smo za kolektiv in tudi družabno življenje je bilo povezano s kolektivom, ker tedaj ni bilo nikakršnih možnosti za razvedrilo.

V kolektivu sem res že dolgo časa, vendar se nisem pri delu nikoli dolgočasila. Opravljala sem različna dela in naloge in to mi je dajalo poleta in vztrajala sem v tem kolektivu. Bila sem administratorica, fakturistka, vodja embalažnega oddelka, komercialni referent, zadnja leta pa opravljam dela in naloge vodje prodajnega oddelka. Pri delu sem vedno kaj novega spoznala in si tako nabirala izkušnje na različnih področjih. Vmes sem opravila šolanje na srednji komercialni šoli in potem končala študij na višji.

Mercator je v 35 letih postal res velika organizacija in dosegel je velikanski razvoj in uspehe. Iz tistega neboljlega deteta na Titovi 31 smo zrasli v velika. Seveda so bila za to potrebna nekatera odrekanja. In največje breme smo nosili prav tvorci Mercatorja. Poglejte, po 33 letih in dolgih letih združevanja sredstev smo prišli do udobnih in modernih skladišč na Slovenčevi. Naši osebni dohodki so bili vedno nekje na repu in ne zdi se mi prav, da smo nekateri plačujemo tako visoko ceno za uspeh Mercatorja.

Pavla Balant; »Če me bodo še potrebovali, ne bom rekla ne«

Simpatična, živahna in nadvse zgovorna je Pavla Balant, ki je zdaj na Pokopališki 12, v sicer

majhni, a kar lepo urejeni klasični prodajalni. Začela pa je, tako kot vsi drugi, tam ob koncu 40-tih let v majhni, tesni in tudi za tiste čase slabo založeni trgovini. Naproza, pa rajonska zadruška Moste, Špacerija in tako naprej – se spominja Pavla in dodaja, da takrat niti malo ni pomislila, da bo Mercator nekoč tako velik, z dobro organizacijo.

Učno mesto je leta 1949 našla na Zaloški 22, v trgovini z mešaninim blagom. Po hitrem postopku je, kot pravi, opravila tečaj in postala trgovska pomočnica. Rada je delala, čeprav delo v trgovini ni bilo niti najmanj lahko in nemalokrat je na delo priš-

Pavla Balant, TOZD Golovec

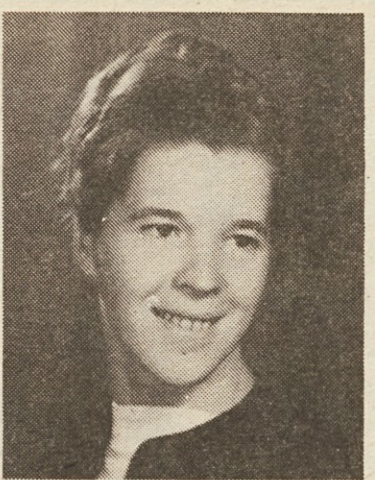
la že utrujena, saj se je s kolesom vozila iz Podgorice. In potem delo v trgovini, vožnja komisionov s triciklom sem in tja, pa prodaja češenj celo na trgu, ribanje, čiščenje... Res, rožnato še niti zdaleč ni bilo, a tistih starih časov se vseeno rada spominja.

Vprašal sem jo, če je kdaj pomislila na to, da bo delo za pulutom zapustila in šla drugam. Prikimala je in dejala, da je tudi na to nekajkrat pomislila, a želja do trgovine je bila močnejša.

Službenih let se je nabralo toliko, da gre v pokoj že letos. Rada ali ne rada – čas je za to. Vendar, pravi, bo še priskočila na pomoč, če jo bodo le poklicali. Saj si ne zna predstavljati življenja brez Mercatorja, v katerem je vtkanih njenih 35 let dela in življenja. Veseli jo, da je tudi Mercator rasel, napredoval in tudi to, da je v tako veliki družini tudi sama delček močne in krepke verige.

Mira Bratkovič: »Všeč mi je, da je Mercator velik«

Tako, kot je zapisano v naslovu, je dejala Mira Bratkovič, ki

Mira Bratkovič, TOZD Golovec

bo v majhni samopostrežbi na Prisojni 7 že čez nekaj mesecev dočakala upokojitev. »Gigantski Mercator«, kot pravi, pa je nemogoče podrobneje spoznati, kar pa je prednost v manjših kolektivih. Tako, denimo, na mercatoriadah vidiš kopico novih obrazov, ki pa jih v enem dnevu le ne spoznaš, meni Mira. Tudi ona je začela pri Naprozi, šla skozi manjše in večje trgovine, vse po vrsti klasične, dokler ni leta 1970, ko je bila Prisojna

Mercator – njihovih 35 let

Spisek tistih delavk in delavcev, ki so v Mercatorju že več kakor trideset let, je dokaj obširen. Pa tudi število tistih, ki so ostali v eni od njegovih enot od vsega začetka, nas je kar presenetil. Obiskali smo 12 tistih, ki so pustili v Mercatorju vseh svojih 35 let delovne dobe. Samo eden od njih, iz tozda Golovec, se ni želel pojaviti v časopisu.

po adaptaciji spremenjena v samopostrežbo, postala poslovodja. Tu je ostala vse do danes in čeprav za današnje razmere tesna trgovina, ji je zelo pri srcu. Morda še bolj kot tistih nekaj let, ko je bila namestnica poslovodje pri pohištvu na proletarski.

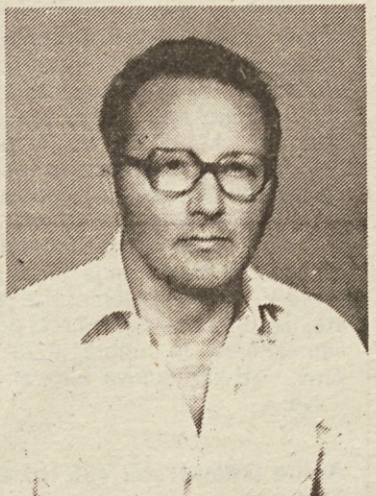
Delala in živela je ves čas s trgovino in meni, da ne bi v bistvu ničesar spremenila, če bi odšla drugam. Rada je med ljudmi, rada ima dinamično delo in tega je ob skrbi za trgovino in sosednji bife več kot dovolj.

Pravi, da kar ne more verjeti, da bo že letos »izpregla«, a družina jo bo potrebovala, tako kot doslej, ali pa še bolj: kot mamo in babico.

Viktor Brvar; Trikrat naj...

Sam pravi, da ima v današnjem tozdu Golovec tri najdaljše staže: kot član ZK, kot poslovodja in tudi po križih, ki jih ima na hrbtu.

Začel je delovno pot natanko 16. 7. 1948 v potrošniški zadrugi, na takratnem rajonu 4 v Mostah. Trgovina z mešaninim blagom je, vsaj tako so menili od-

Viktor Brvar, TOZD Golovec

govorni, iz mladega Viktorja kmalu napravila prodajalca in pol, saj je že leto dni kasneje kot poslovodja prevzel trgovino na Pokopališki.

»Starih časov« se rad spominja, čeprav je bilo v primerjavi z današnjimi časi delo neprimerljivo težje. Vendar pa je ljubezen do dela, prijateljstvo med sodelavci in prijetno družabno življenje zbrisalo spomin na slabe trenutke. Zelo malo je še danes tistih najožjih, najstarejših sodelavcev, pravi in dodaja, da se rad spomni na Miro in Prisojne. Še nekaj doda: v teh 35 letih se

je kar trinajstkrat »selil« in zdaj čaka na upokojitev na Trubarjevi 93.

Ne, niti slučajno se tisti stari Mercator ne more primerjati z današnjim. Delo je bilo povsem drugačno, mnogo fizičnega, veliko udarniškega dela je bilo. Pa tudi sestankov ni bilo tako malo.

Ves čas je delal tudi v družbenopolitičnih organizacijah. Bil je prvi predsednik delavskega sveta v bivši Špaceriji (leta 1952), pa potem še ne vem kolikokrat član najrazličnejših družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov.

Letos septembra Viktorju poteče čas, namenjen delu v Mercatorju. »Pogrešal bom trgovino,« pravi in dodaja, da se bo novemu načinu življenja skušal čimprej prilagoditi.

Terezija Hegler, TOZD Golovec

Terezija Hegler: »Mercator mi je zrasel v srce«

Terezija Hegler se spominja, da je z delom začela pravzaprav v Prehrani, v neposredni bližini naše kavarne Evropa. Delo se ji je že v samem začetku pokazalo kot težko, saj je bilo veliko fizičnih opravil, blago so vozili z vozčki, s »cizami«.

Leto kasneje, 1949, je bila v prodajalni na Titovi, od tam pa so jo razporedili na vogal Gregorčičeve, tja, kjer je danes Bruc-bar. Pot je nadaljevala kot

Nadaljevanje na 12. strani

trgovina na debelo

Trgovina na debelo v Mercatorju opravljajo naslednje organizacije združenega dela:
MERCATOR-VELEPRESKRBA, Ljubljana
 TOZD Grosist, Ljubljana
 TOZD Trgopromet, Kočevje
 TOZD Standard, Novo mesto

MERCATOR-NANOS, Postojna
 TOZD Grosist, Postojna
 TOZD Sadje-Koper, Dekani
 TOZD Preskrba, Portorož

MERCATOR-IZBIRA PANONIJA, Ptuj
 TOZD Veleprodaja, Ptuj

MERCATOR-SADJE ZELENJAVA, Ljubljana

MERCATOR-RUDAR, Idrija
 TOZD Preskrba, Idrija

MERCATOR-TRGOAVTO, Koper
 TOZD Trgovina na debelo, Koper

MERCATOR-MEDNARODNA TRGOVINA
 TOZD Steklo, Ljubljana

MERCATOR-PRESKRBA, Krško

MERCATOR-KMETIJSKI KOMBINAT, Sevnica
 TOZD Trgovina

MERCATOR-STP HRASTNIK, Hrastnik

Trgovina na debelo v Mercatorju predstavlja več kot četrtino celotnega prihodka sestavljene organizacije in razpolaga s 125.000 m² skladiščnih površin in lastnim avtoprevoznim parkom prek 400 tovornih vozil s skupno nosilnostjo 1.700 ton.

Glavni skladiščni centri so v Ljubljani, Postojni in Ptuj, ki skupaj z drugimi področnimi skladišči oskrbujejo predvsem maloprodajno mrežo Mercatorja, kot tudi druge trgovine na področju Slovenije.

Trgovina na debelo s prehrabnim blagom je organizirana po regionalnem načelu (najbližje skladišče), medtem ko je trgovina na debelo z neprehabnim blagom organizirana po načelu specializacije skladišča. V Mercatorju je trgovina na debelo dohodkovno povezana z maloprodajno mrežo in z lastno proizvodnjo, izven Mercatorja pa je z več kot 200 samoupravnimi sporazumi povezana s proizvodnimi OZD, ki pokrivajo 70% potreb trgovine na debelo v Mercatorju.

Pretek pomembnejših prehrabnih proizvodov v Mercatorju (v letu 1982)

kruh, ton	19.000
sladkor, ton	17.500
sol, ton	4.500
jedilno olje, ton	8.500
pšenična moka, ton	13.500
sveže meso, ton	5.000
mesni izdelki, ton	5.000
piščanci, ton	5.000
kava, ton	1.000
ribje konzerve, kosov	4.500.000
mineralne vode, steklenic	31.000.000
pivo, steklenice	52.500.000
vino, litrov	13.500.000
jajca, kosov	17.000.000

Pretek nekaterih neprehabnih proizvodov Mercatorja (v letu 1982)

cement, ton	55.000
bela tehnika, kosov	18.000
detergenti, ton	7.000
toaletno milo, kosov	2.500.000
keramične ploščice, m ²	500.000
dvoškolesa, kosov	15.500
nogavice, parov	2.000.000
zobna krema, kosov	1.300.000

V trgovini na debelo v Mercatorju združuje delo 1700 delavcev.

Celotni prihodek trgovine na debelo v Mercatorju v letu 1983 je bil 18.003.615.176.

industrija

Živilsko industrijo v Mercatorju opravljajo:
MERCATOR-VELEPRESKRBA, Ljubljana
 TOZD Tovarna mesnih izdelkov, Ljubljana
MERCATOR-NANOS, Postojna
 TOZD Tovarna mesnih izdelkov Postojna
MERCATOR-KMETIJSKI KOMBINAT SEVNICA, Sevnica
 TOZD Klavnica
MERCATOR-EMBA, Ljubljana
MERCATOR-MEDNARODNA TRGOVINA
 TOZD Slovenija-Sadje – predelava sadja v Bohovi

V reprodukcijski verigi Mercatorja je lastna živilska proizvodnja skupaj z lastno kmetijsko proizvodnjo najzanesljivejši vir preskrbe prebivalstva v maloprodajni in gostinski mreži Mercatorja. Za dolgoročno zagotavljanje manjkajočih surovin in repromaterialov Mercator sovlaga v agroživilsko proizvodnjo velika denarna sredstva tudi izven lastnega gospodarskega sistema tako v Sloveniji kot v drugih republikah. Količine pomembnejših proizvodov živilske industrije v Mercatorju v letu 1982 so:

sveže meso, ton	3.500
poltrajni mesni izdelki, ton	2.600
trajni mesni izdelki, ton	600
kruh, ton	3.800
pecivo, ton	1.300
granulati BENKO, ton	650
vino, hektolitrov	22.000
praženje in pakiranje kave, ton	950
pakiranje sladkorja, ton	1.600
predelava in pakiranje čajev in začimb, ton	110

predelava in pakiranje suhih plodov, ton	200
kisle kumarice, ton	3.200
rdeča pesa, ton	1.500
gorčica, ton	550
feferoni, ton	550

predelava ostalih vrtnih in poljščin, ton 4.200

MERCATOR-KONDITOR, Ljubljana
MERCATOR-PEKARNA GROSUPLJE, Grosuplje
MERCATOR-AGROKOMBINAT, Krško
 TOZD Vinogradništvo-kleti
MERCATOR-ETA, Kamnik
 Drugo industrijsko dejavnost v Mercatorju opravljajo:
MERCATOR-IZBIRA PANONIJA, Ptuj
 TOZD Zaščita, Kidričevo
MERCATOR-OGRAJ, Ormož
MERCATOR-KOPITARNA SEVNICA, Sevnica

Za predelavo in izvoz sadja ter gozdnih sadežev v Bohovi ima Mercator 20 odkupnih postaj po vsej Jugoslaviji.

Neprehabna industrija v Mercatorju je raznolika in le polovico proizvodnje plasira Mercator v lastni trgovski mreži; s preostalo neprehabno proizvodnjo oskrbuje drugo trgovsko mrežo in izvažajo predvsem na konvertibilno denarno področje.

Količine pomembnejših neprehabnih proizvodov v Mercatorju (v letu 1982)	
zidna opeka, kosov	30.000.000
lesena obutev, kosov	320.000
leseni podplati, kosov	320.000
konfekcija, kosov	33.000
zaščitne rokavice, parov	300.000

V dejavnosti industrije združuje delo v Mercatorju 1700 delavcev. Celotni prihodek industrije v Mercatorju v letu 1983 znaša 8.500.225.554 dinarjev.

Nadaljevanje z 11. strani

trgovska pomočnica v Eipprovi, nato kot blagajničarka v Rožni dolini... skratka, selila se je sem in tja in pred 18 leti je »pristala« kot poslovodja na Poljanski 20.

Spominja se, kakšni težki dnevi so prišli včasih. Tako je naprimer v času ozimnice prišlo kar po pet in več ton krompirja, ki so ga seveda tehtali in tehtali, dokler ga niso prodali. Veliko težkega dela je bilo, a vseeno je spomin na tiste čase prijeten.

Dragica Derglin: »Današnjega in včerajšnjega Mercatorja ne gre primerjati«

»Tako po končani šoli sem prišla k Mercatorjevemu predhodniku, leta 1949 ustanovljenemu republiškem grosistu za

Dragica Derglin, Delovna skupnost Mercator-Interne banke

živila. Bilo nas je malo med 30 in 40 vseh delavcev in vsi smo bili deklice za vse. Pet fizičnih delavcev je opravljalo delo v skladišču in večkrat smo priskočili na pomoč vsi iz pisarn. Poznali nismo ne nedelj ne praznikov, ne prostih popoldnevov. Nič nas ni motilo, bili smo še tako prepajeni z novo svobodo in mirom, da noben zasebni popravek ni bil tako dragocen, da bi odložil delovne dolžnosti. Iz nemogočega smo znali narediti mogoče. Ne vem, morda to opazim šele danes, toda takrat je enostavno moralo biti samo tako. Morda je tudi v tem razlog,

da firme praktično nisem zamenjala vseh 35 let. V teh letih pa sem delala na tako različnih področjih, da bi se dalo reči, da sem tudi službo zamenjala. Začela sem v knjigovodstvu, nadaljevala v razvojno planski službi, končala pa bom v Interni banki. Različno delo me je vselej zanimalo in trudila sem se, da bi prav v teh različnostih našla potrditev tako svojega znanja in sposobnosti kot tudi upravičila postavitev na nove delovne naloge. Ja, današnji sozd Mercator in včerajšnji Mercator ne vzdržita primerjave. Tako po obsežnosti kot po vsebini ne. Morda nas danes močnejše združujejo gospodarski interesi – pogledajte samo združevanje sredstev, kaj vse smo zgradili in še gradimo. Včasih pa so nas bolj združevali ljudje. V tem, ko smo se sedaj povsem posvetili gospodarskim zadevam, smo morda nekoliko zanemarili druge oblike povezovanja med ljudmi, delavci. Skoraj prepričana sem, da je veliko Mercatorjevih delavcev, ki se jim niti ne sanja koliko nas je, kje vse je Mercator. Marsikdaj se mi pri delu zgodi, da delavci ne vedo za Interno banko, za ta ali oni tozd, čeprav bi morali to vedeti že zaradi svojih profesionalnih dolžnosti. Obsežnost je naredila svoje – identiteta Mercatorja raste, izgublja pa se identiteta posameznikov. In najbrž je tako prav, vsaj kar zadeva vstopanje v svet.«

Anica Gašperšič: »35 let v Zadvoru«

Malokrat se zgodi, da nekdo pusti vso delovno dobo na enem samem mestu, v istem kraju. Anica Gašperšič iz Zadvoja je ena takšnih srečnih delavk, ki ji ni bilo treba od trgovine do trgovine, od pulta do pulta. Leta 1948 je začela kot prodajalka v stari zadružni trgovini v Zadvoru in letos bo tudi tu, vendar pa v novejši, samopostrežni prodajalni, sklenila svojo delovno pot.

Samo leto dni je minilo od začetka njenega dela in že je prevzela »komando«. Poslovodkinja je ostala vse do danes in v teh letih ob delu okusila marsikaj.

Anica Gašperšič, TOZD Golovec

Treba je bil nemalokrat pošteno garati, tehtati in nalivati, pripravljati in razvažati »fasenge«, ribati velike lesene »fah« za moko, pa tla in še in še... Nemalokrat so sami skrbeli za nabavo blaga, treba je bilo po salamo, po kvas, po to in ono. V soncu in dežju, v vročini in mrazu.

Pa so vseeno ostali prijetni spomini. Tako je, pravi Anica, takrat, ko človeka nekaj veže na tako delo, ki ga opravlja z veseljem. Saj je včasih prišlo tudi kaj narobe, a treba je bilo vztrajati, pozabiti na slabo in živeti naprej.

Velika prelomnica ob njenem delu pomeni leto 1972. Takrat je v Zadvoru za tiste čase zrasla imenitna in nadvse lepa, moderna samopostrežba. In Anica se je s kolektivom preselila ne le v nove in zračnejše prostore, temveč je tudi delo postalo lažje, promet se je povečal in prinesel več zadovoljstva.

Ob službi je bilo treba marsikdaj skočiti še sem in tja – na ta ali oni sestanek in teh ni bilo malo, saj je tovarišica Gašperšič delovala v različnih organih. Ta-

Mercator – njihovih 35 let

trgovina na drobno

Mercatorjeva maloprodajna mreža je regionalno najbolj razvejena dejavnost, opravljajo pa jo naslednje organizacije združenega dela:

MERCATOR-ROŽNIK, Ljubljana
TOZD Dolomiti, Ljubljana
TOZD Golovec, Ljubljana
TOZD Grmada, Ljubljana
TOZD Metlika, Metlika
TOZD Gradisce, Trebnje
TOZD Preskrba, Tržič
TOZD Jelka, Ribnica
TOZD Veleblagovnica, Beograd

MERCATOR-NANOS POSTOJNA, Postojna
TOZD Izbira, Postojna
TOZD Preskrba, Portorož
TOZD Indus, Koper
TOZD Trgovina, Rakek
TOZD Opskrba, Čabar
TOZD TMI, Postojna

MERCATOR-VELEPRESKRBA, Ljubljana
TOZD Standard, Novo mesto
TOZD Trgopromet, Kočevje
TOZD TMI, Ljubljana

MERCATOR-KMETIJSKI KOMBINAT SEVNICA, Sevnica
TOZD Trgovina, Sevnica

MERCATOR-IZBIRA PANONIJA, Ptuj
TOZD Maloprodaja, Ptuj

MERCATOR-RUDAR, Idrija
TOZD Univerzal, Idrija

MERCATOR-TRGOAVTO, Koper
TOZD Trgovina na drobno, Koper

MERCATOR-UNIVERZAL, Lendava

MERCATOR-SLOGA, Gornja Radgona

MERCATOR-ZARJA, Ormož

MERCATOR-PRESKRBA, Krško

MERCATOR-POTROŠNIK, Lenart

MERCATOR-STP HRASTNIK, Hrastnik

MERCATOR-JELŠA, Šmarje pri Jelšah

MERCATOR-SADJE ZELENJAVA, Ljubljana

MERCATOR-MEDNARODNA TRGOVINA, Ljubljana
TOZD Steklo, Ljubljana

MERCATOR-AGROKOMBINAT, Krško
TOK Kmetijstvo, trgovina, storitve, Krško

Vse prodajalne skupaj merijo približno 210.000 m², od tega merijo skladiščne površine okoli 83.000 m².

zunanja trgovina

Vse blago, ki ga Mercator sicer proizvaja in prodaja oziroma storitve, ki jih opravlja na notranjem tržišču v Jugoslaviji, so hkrati tudi predmet zunanjetrgovinskega poslovanja. To delo opravlja v Mercatorju delovna organizacija Mercator-Mednarodna trgovina, v kateri dela 500 delavcev. Ti so 1983. leta zagotovili za 143 milijonov dolarjev prometa (zunanja in notranja trgovina).

Kako uspešno so zunanjetrgovinski tozdi poslovali v preteklih treh letih, kaže tabela »Mercatorjev izvoz in uvoz.«

V letu 1983 je Mercator največ izvažal v Irak, Italijo, ZR Nemčijo, Egipt, Avstrijo, Nizozemsko, Francijo, ZDA, Poljsko, DR Nemčijo, Anglijo in Švico.

Največ uvoza je prihajajo iz Latinske Amerike, DR Nemčije, Bližnjega vzhoda,

Mercator izvoz in uvoz 1981 – 1983

leto	Izvoz		Uvoz		Razlika izvoz uvoz
	mil. \$	% rasti 1981=100	mil. \$	% rasti 1981=100	
1981	19	100	17	100	2
1982	25	132	14	83	11
1983	32	168	16	94	16

S samoupravnimi sporazumi o trajnem poslovnem sodelovanju s proizvodnimi organizacijami opravlja Mercator pomembno vlogo v preskrbi prebivalstva in pokriva približno 28% osnovne preskrbe prebivalstva v Sloveniji.

V Sloveniji je približno 6.000 prodajnih mest, od tega jih je 1.200 z imenom Mercator.

V dejavnosti Mercatorjeve trgovine na drobno združuje delo 7450 delavcev.

Celotni prihodek trgovine na drobno v Mercatorju v letu 1983 je bil 28.771.455.454 dinarjev

gostinstvo

Gostinsko dejavnost v Mercatorju opravljajo: MERCATOR-HOTELI, GOSTINSTVO, Ljubljana
TOZD Ilirija, Ljubljana
TOZD Ajdovščina, Ljubljana
TOZD Hotel Mantova, Vrhnika
TOZD Jelka, Hrastnik
TOZD Sremič, Krško
MERCATOR-RUDAR, Idrija
TOZD Javornik, Idrija
Gostinstvo je v Mercatorju specifična dejavnost, ki je delno povezana z drugimi dejavnostmi, vendar je kot perspektivna dejavnost v slovenskem gospodarskem prostoru dokaj pomembna. Prav zato vlaganja Mercatorja v gostinsko-hotelirsko

Pobudo za novo ime podjetja je dal direktor Adolf Osterc leta 1953. Odločili so se za ime Mercator. Pred njim so podjetje vodili Makovec Anton, Bogomir Motoh in Alojz Černota.

Naključje je hotelo, da sem tako dolgo ostala v kolektivu. V začetku so mi veliko pomenili sodelavci, s katerimi smo se odlično razumeli, kasneje sem že premišljevala, da bi delo zamenjala, pa iz tega ni bilo nič, ker so me pregovorili; ko pa si že neko dobo v kolektivu, postane ta vez še čvrstejša in kljub občasnim krizam in nezadovoljstvu kar ostaneš v njem.

Primerjati nekdanji Mercator in današnji je nesmiselno. Podjetje je šlo s časom naprej in ustvarilo renome, na katerega smo lahko ponosni. Nekaj pa je slabše; ni več tiste povezave, ni več tistega tovarištva. Sicer pa je to nemogoče, da bi se vsi poznali med seboj, vendar že tudi v tozdih se več ne poznamo vsi med seboj.

Franc Urbančič: »Trgovski poklic imam rad«

»Kako se ne bom spomnil leta 1949 in skladišča na Bavarskem dvoru. Bilo nas je vsega skupaj 36 s prodajalci, uslužbenci in fizičnimi delavci vred. Dela je bilo dovolj za vse, nikomur ga ni bilo treba iskati ali pa dvakrat reči, naj si ga poišče. Največ smo se ukvarjali s tranzitnim prometom. Prodajali pa smo tisto, kar smo pač imeli, na karte

Franc Urbančič, TOZD Dolomiti

storitve

Storitveno dejavnost v Mercatorju opravljajo: MERCATOR-TEHNA, Ljubljana
TOZD Cibes, Ljubljana
TOZD Investa, Ljubljana
TOZD Spectrum, Ljubljana
MERCATOR-TRGOAVTO, Koper
TOZD Servis, Koper
TOZD Zastava Servis, Koper
MERCATOR-VELEPRESKRBA, Ljubljana
TOZD Hladilnica, Ljubljana
MERCATOR-MEDNARODNA TRGOVINA, Ljubljana
TOZD Slovenija-Sadje, hladilnica Zalog
TOZD Slovenija-Sadje, zunanja trgovina, Mercator-Turist
MERCATOR-AGROKOMBINAT, Krško
TOK Kmetijstvo, trgovina, storitve, Krško
Storitvena dejavnost Mercatorja nudi svojim partnerjem zelo široke možnosti sodelovanja. Od projektiranja, zlasti specializiranih gostinskih in trgovskih obratov, do opremljanja le-teh, montaže sodobnih strojev in njihovo trajno vzdrževanje, servisiranje birotehničnih strojev, aparatov široke potrošnje ter videoakustičnih aparatov. Dobavlja in

dejavnost niso majhna. Ponudba klasičnih gostinskih storitev v Mercatorju je: 5 hotelov s 1900 sedeži in 500 ležišči, 3 restavracije s 550 sedeži, 2 kavarni s 400 sedeži, 17 gostiln s 1900 sedeži, 21 bifejev, pizzerij in barov s 300 sedeži. Poleg klasično organizirane gostinske ponudbe je gostinstvo tudi v maloprodajni mreži Mercatorja pomembna dopolnilna ponudba. Obseg več kot 130 bifejev in nekaj restavracij in slaščičarn.

V gostinski dejavnosti Mercatorja združuje delo 700 delavcev. Celotni prihodek gostinstva v Mercatorju v letu 1983 je bil 758.165.649 dinarjev.

vgrajuje razna termoizolacijska stekla, montira avtomatska vrata, montira varnostna stekla, zastekluje, brusi, gravira in reže stekla ter izdeluje ogledala. Skoraj vsi gostinski, trgovski in mnogi drugi objekti Mercatorja so plod bogatih izkušenj, tradicije in kakovosti ter sodelovanja naštetih dejavnosti. Avtoservisna dejavnost je bolj znana na obalnem področju Slovenije, s svojimi kakovostnimi storitvami pa uspešno dopolnjuje prodajni program motornih vozil v Mercatorju. Lastne hladilnice s skupno kapaciteto prek 50.000 ton skladiščenja živili ter možnostjo hlajenja do -40° so nepogrešljivi člen v prodajni verigi Mercatorja. V Mercatorju je turistična dejavnost med najmlajšimi. Mercator Turist se je v kratkem času že uveljavil na področju domačega in inozemskega turizma.

V storitveni dejavnosti Mercatorja združuje delo 350 delavcev. Celotni prihodek storitvene dejavnosti Mercatorja v letu 1983 je bil 755.771.313 dinarjev.

in bone. Prodajal sem v trgovini »Koloniale«, pa je imela trgovina le zveneče ime, blaga pa ne. Če imaš trgovski poklic rad, te ne zmami nobena pisarna, nobeno udobnejše delo ali položaj. Jaz sem že tak, da me ni zmamila nobena ponudba za boljše in boljše plačano delo. V trgovskem poklicu srečaš toliko ljudi in če imaš ljudi rad, jim pomagaš, svetuješ, marsikakšno zasebno skrb so pripravljene odložiti v trgovini. Trgovčevi problemi so vsak dan sproti novi in vsak dan tudi stari. To je tisto, kar daje trgovskemu poklicu nek poseben pečat in zato ga imam rad in se mu nisem nikoli izneveril. Firmo da bi menjal? Zakaj neki? Med svojimi ožjimi in širšimi sodelavci se vedno dobro počutim in za to počutje ni ne denarja ne položaja, ki bi ga lahko nadomestila. Mercator včeraj in danes – primerjava ni mogoča. Danes smo velikanski v primerjavi z na primer pred okroglo 20 leti, ko smo prvič uporabili ime Mercator. Različni smo tako po obsegu kot po dejavnostih. Levji delež še vedno nosi trgovina, ki se je razvila samo po zaslugi načrtovanega širjenja prodajne mreže, s posodabljanjem trgovin in trgovinic, tako da sežemo tudi v deveto vas. Prav to, da smo tudi v deveti vasi na tej majhni slovenski zemlji moramo spoštovati. Nikoli mi ni nerodno, če kdo pripomni »Mercator je vaška štacuna«. Tudi ta štacuna je potrebna, blizu ljudi je in živi z njimi. Torej živi s potrošnikom tudi tista velika trgovska organizacija, ki ji rečemo SOZD Mercator. Zato bi morali povezovanju, ki je namenjeno gospodarski krepitvi in načrtovanemu razvoju ne samo trgovine, dati še večji poudarek.«

Antonija Levičnik: 35 let s kolesom

Podgrad je ravno toliko oddaljen od Zaloga, da je pot do tja za peš predolga. To je kraj, ki ga po prašni cesti z Zalogo ne

Antonija Levičnik, TOZD Golovec

povezuje avtobus in hočeš – nočeš – sedeš na kolo. Kdo ve, koliko tisoč in tisoč kilometrov je v teh letih prevozila Antonija Levičnik, saj je le enkrat samkrat imela srečo, da se je peljala z avtobusom.

Vse te »tegobe« pa zanjo le niso bile tako hude, da bi delo v trgovini pustila in kot prodajalka, namestnik poslovodje in vodje izmene vztraja še danes. Spominja se težkih dni, velikih naporov ob fizičnem delu, neskončnih kolon »ročnega« seštevavanja ob komisionih.

Spomini so ostali, čas pa je šel svojo pot. Pot, ki ji bo že letos konec. Namreč tiste, v trgovini. Pa bo zelo težko, pravi saj ima v sebi še vedno trgovsko žilico in nekaj bo pogrešala, ko bo jeseni ostala doma.

Življenje s prijetnim kolektivom, med dobrimi sodelavci in strankami je lahko kljub obilici dela lepo. In za Terezijo je bilo. »Veste, v srce mi je prišel ta Mercator,« je dejala in pristavila, da kar verjeti ne more, da bo čez dva meseca že odšla v pokoj. In takoj je pristavila, da bo strašno rada še prišla v trgovino, če jo bodo le poklicali.

Z Mercatorjem je živela in živi tako in takole: z delom, pa na družbenopolitičnem področju. Tako ga je bolje in popolneje spoznala in takšno delo jo je

Kristina Jereb, TOZD Dolomiti

pripeljalo kot delegata celo v skupščino mesta Ljubljana.

»Ne morem si misliti, da je v treh ducatih let Mercator tako zrasel, se tako razvil, razvejal. In prav je tako. Vesela in ponosna sem nanj. Nej gre po takšni poti še naprej. Upam, da jo bom lahko spremljala vsaj s časopisom »Mercator« v roki, kajne,« je dejala Terezija Hegler.

Kristina Jereb, Dekletce za pultom

»Naravnost iz šole so me dali za pult. Bila sem krhko in drobno dekle, bolj deklica kot dekle in Ljubljane nisem marala. Ves čas me je vleklo na deželo in izprosila sem si jo. Od leta 1949 sem na Vrhniki. Kje je že tisti čas, ko smo prodajali vse od bencina do vezalk. Prodajali smo na bone – kmečke in industrijske, če verjamete ali ne tudi za bone za oddane gobe smo prodajali tekstil. Bili smo tako majhna organizacija, da smo se poznali vsi. Gnala nas je neustavljiva želja, da bi nekaj ustvarili, da bi se naše delo v trgovini nekaj poznalo. Veselili smo se kot otroci, če smo kupili novo tehtnico – eno za nekaj let, saj za več ni bilo denarja. Človek, ki ne mara trgovine v njej ne zdrži in ne dočaka pokojnine. Jaz pa

Matilda Saje, TOZD Dolomiti

sem kar ponosna na to. Vseh 35 let pri isti firmi pomeni, da sem se v njej dobro počutila, da sem imela sodelavce, ki so me razumeli, da sem tudi jaz znala in mogla živeti in delati z njimi. Spominjam se poslovodkinje Vidmarjeve, ki me je sprejela v službo, nam mladim je bila kot mati. In prav ta odnos med nami, je za marsikaterega od nas, starih trgovcev pomenil, da smo ostali v trgovini, čeprav ni bilo zmeraj lahko. Ni denarja, ki bi lahko nadomestil medsebojne odnose med ljudmi. O sozdu Mercator bi vam težko kaj povedala. Ker je tako velik niti nimam prave predstave o tem kaj vse se v njem dogaja. Vem le to in to je očitno tudi na vsakem koraku, da več ko nas je takih, ki znamo in hočemo »držati skupaj« bolje bono lahko poskrbeli za naš razvoj in bolje bomo lahko poskrbeli za delavce. Saj to pa je tudi namen združevanja v sozdu, ali ne?

Matilda Saje: »V trgovini zdržiš, če jo imaš rad«

»Kot vajenka sem leta 1949 prišla v podjetje. To so bili časi, ko se nam niti sanjati ni upalo, da bomo blago vozili kdaj drugače kot z ročnimi vozički. Po trikrat na dan sem z vozičkom prihajala iz Pokopališke ulice

na Bavarski dvor po blago. Bil je to čas, ko nismo imeli kaj prodajati, saj si še nismo opomogli od vojne. Čas je prinesel svoje in tudi pri nas so začele rasti samopostrežne trgovine. Teh trgovin ne maram. Zato sem ostala zvesta klasični trgovini. Tu si v neposrednem stiku s strankami, poznaš jih kot svoj žep. Ljubezni stik prodajalca s stranko, njegova želja, da ji ustreže, naredita trgovino in potrošnika. Če tega ni, bo tudi še tako dobro založena trgovina samevala. Zaradi ljubezni do trgovskega poklica sem vztrajala. V eni poslovalnici kar 23 let. Navežeš se na sodelavce, na stranke in potem ni več nobene želje, da bi zamenjal firmo. O današnjem Mercatorju razmišljam sama pri sebi nekako takole: veliki smo – med sabo se ne poznamo niti v temeljni organizaciji – kako deluje pravzaprav stroj, ki poganja ta sistem, da se usklajujemo, dogovarjamo in na koncu tisto za kar se dogovorimo tudi uresničimo? Že v družini se včasih težko sporazumemo, kako potem v Mercatorjevi družini obvladujemo vse interese in da se navezadnje skozi to kaže en sam Mercator, ki ga poznajo potrošniki? Včasih smo se med seboj res bolje poznali – posamezniki s posameznikom, danes pa smo stopljeni v velik Mercator in nikogar več ne zanima naprej. Meni je dovolj, če slišim potrošnika »Z Mercatorjem sem zadovoljen«. Dovolj, da sem zadovoljna sama in da sem prepričana, da ni zadovoljen samo z menoj temveč z vsemi trgovci Mercatorja.«

S sodelavci tozda Dolomiti oz. delovne skupnosti M.-Interne banke se je pogovarjala Vesna Bleiweis

Sodelavce iz tozda Golovec je obiskal in to zapisal Mile Bitenc

V kolektivu tozda Grosist se je s sodelavkama pogovarjala in to zapisala Nada Rihtar

organizacije združenega dela v SOZD MERCATOR, n. sub. o.

Mercator-AGROKOMBINAT KRŠKO, 68270 Krško, Cesta krških žrtev 52, telefon 068/71-020
TOZD Vinogradništvo-kleti, 68270 Krško, Rostoharjeva ul. 6, telefon 068/72-490
TOZD Poljedelstvo-meso, Kostanjevica, 68311 Kostanjevica, Kambičev trg 1, telefon 068/69-780
TOZD Sadjarstvo, 68270 Krško, Cesta 4. julija 134, telefon 068/71-215
TOK kmetijstvo, trgovina, storitve, 68270 Krško, Cesta krških žrtev 54, telefon 068/71-424

Mercator-EMBA, 61000 Ljubljana, Slovenčeva ul. 21, telefon 061/346-266

Mercator-ETA, 61240 Kamnik, Kajuhova pot 4, telefon 061/831-622

Mercator-HOTELI-GOSTINSTVO, 61000 Ljubljana, Trg prekomorskih brigad 4, telefon 061/555-374
TOZD Ajdovščina, 61000 Ljubljana, Kidričeva 1, telefon 061/217-435
TOZD Ilirija, 61000 Ljubljana, Trg prekomorskih brigad 4, telefon 061/551-137
TOZD Jelka, 61430 Hrastnik, Cesta 1. maja št. 76, telefon 061/814-621
TOZD Sremič, 68270 Krško, Trg Matije Gubca 3, telefon 068/71-838
TOZD Hotel Mantova, 61360 Vrhnika, Cankarjev trg 6, telefon 061/751-370

Mercator-IZBIRA PANONIJA-MIP, 62250 Ptuj, Osojnikova 1, telefon 062/772-701
TOZD Maloprodaja 62250 Ptuj, Osojnikova 1, telefon 062/772-701
TOZD Veleprodaja, 62250 Ptuj, Osojnikova 1, telefon 062/772-701
TOZD Zaščita, 62325 Kidričevo, telefon 062/796-160

Mercator-JELŠA, 63240 Šmarje pri Jelšah 118, telefon 063/821-141

Mercator-KMETIJSKA ZADRUGA CERKNICA, 61380 Cerknica, Cesta 4. maja 50, telefon 061/791-008

Mercator-KMETIJSKA ZADRUGA LOGATEC, 61370 Logatec, Tovarniška cesta 3, telefon 061/741-511

Mercator-KMETIJSKI KOMBINAT SEVNICA, 68290 Sevnica, Glavni trg 41, telefon 068/81-141
TOZD Proizvodnja, 68290 Sevnica, Glavni trg 41, telefon 068/81-141
TOZD Trgovina, 68290 Sevnica, Glavni trg 41, telefon 068/81-113
TOZD Klavnica, 68290 Sevnica, Glavni trg 41, telefon 068/81-207
TOK Kooperacija, 68290 Sevnica, Glavni trg 41, telefon 068/81-173

Mercator-KMETIJSKO GOZDARSKA ZADRUGA SORA, 64226 Žiri, Stara vas 14, telefon 064/69-340

Mercator-KONDITOR, 61000 Ljubljana, Oražnova 12, telefon 061/213-495

Mercator-KOPITARNA SEVNICA, 68290 Sevnica, Prvomajska 8, telefon 068/81-160

Mercator-MEDNARODNA TRGOVINA, 61000 Ljubljana, Titova 66, telefon 061/310-688
TOZD Slovenija-Sadje – zunanja trgovina, 61000 Ljubljana, Titova 66, telefon 061/310-688
TOZD Maloobmejni promet, Vrtojba, 65290 Šempeter pri Gorici, telefon 065/32-732
TOZD Slovenija-Sadje – predelava sadja Bohova, 62311 Hoče pri Mariboru, telefon 062/61-321

TOZD Slovenija-Sadje – hladilnica Zalog, 61260 Ljubljana Polje, Hladičniška 38, telefon 061/48-151
TOZD Contal, 61000 Ljubljana, Titova 66, telefon 061/348-441
TOZD Steklo, 61000 Ljubljana, Titova 66, telefon 061/321-847

Mercator-NANOS POSTOJNA, 66230 Postojna, Tržaška cesta 59, telefon 067/21-441
TOZD Izbira, 66230 Postojna, Tržaška c. 59, telefon 067/21-441
TOZD Preskrba, 66320 Portorož, Lucija-Seča, telefon 066/75-053
TOZD Industrijsko blago, 66000 Koper, Vojkovo nabrežje 12, telefon 066/26-691
TOZD Opskrba, 51306 Čabar, Ivana Gorana Kovačiča 5, telefon 051/821-055
TOZD Sadje-Koper, 66271 Dekani, telefon 066/54-190
TOZD Tovarna mesnih izdelkov, 66230 Postojna, Ulica Luke Čeč 2, telefon 067/23-581
TOZD Trgovina Rakek, 61381 Rakek, Trg padlih borcev 2/a, telefon 061-796-010
TOZD Grosist, 66230 Postojna, Tržaška cesta 59, telefon 067/21-441

Mercator-GRAD, 62270 Ormož, Kolodvorska 7, telefon 062/701-211

Mercator-PEKARNA GROSUPLJE, 61290 Grosuplje, Gasilska 2, telefon 061/772-422

Mercator-POTROŠNIK, 62230 Lenart v Slovenskih goricah, Trg padlih borcev 15, telefon 062/74-257

Mercator-PRESKRBA, 68270 Krško, Cesta krških žrtev 47, telefon 068/71-185

Mercator-ROŽNIK, 61000 Ljubljana, Aškerčeva 3, telefon 061/221-037

TOZD Dolomiti, 61000 Ljubljana, Tržaška 37/b, telefon 061/261-937
TOZD Golovec, 61000 Ljubljana, Resljeva 22, telefon 061/323-761
TOZD Grmada, 61000 Ljubljana, Vojkova 45, telefon 061/342-687
TOZD Metlika, 68330 Metlika, Cesta bratstva in enotnosti 57, telefon 068/58-160
TOZD Gradišče, 68210 Trebnje, Golijev trg 11, telefon 068/44-007
TOZD Preskrba, 64290 Tržič, Trg svobode 27, telefon 064/50-393
TOZD Jelka, 61310 Ribnica, Šeškova 52, telefon 061/861-128
TOZD Veleblagovnica Beograd, 11070 Novi Beograd, Palmira Togliattia 7, telefon 011/693-122

Mercator-RUDAR, 65280 Idrija, Staneta Rozmana 1, telefon 065/71-028
TOZD Univerzal, 65280 Idrija, Ljubljanska cesta 5, telefon 065/71-028
TOZD Preskrba, 65281 Spodnja Idrija, Mokraška vas, telefon 065/71-043
TOZD Javornik, 65280 Idrija, Staneta Rozmana 35, telefon 065/71-028

Mercator-SADJE ZELENJAVA, 61000 Ljubljana, Poljanska 46/a, telefon 061/310-744

Mercator-SLOGA, 69250 Gornja Radgona, Partizanska 12/a, telefon 069/74-074

Mercator-STP HRASTNIK, 61430 Hrastnik, Trg F. Kozarja 1, telefon 061/814-784

Mercator-TEHNA, 61000 Ljubljana, Gosposvetska 10, telefon 061/315-155
TOZD Cibes, 61000 Ljubljana, Rojčeva 16, telefon 061/443-225
TOZD Investa, 61000 Ljubljana, Ciril Metodov trg 1, telefon 061/312-233

TOZD Spectrum, 61000 Ljubljana, Celovška 275, telefon 061/572-124

Mercator-TRGOAVTO KOPER, 66000 Koper, Repičeva 6, telefon 066/25-271
TOZD Trgovina na debelo, 66000 Koper, Cesta JLA 25-A, telefon 066/25-271
TOZD Trgovina na drobno, 66000 Koper, Cesta JLA-25, telefon 066/25-271
TOZD Servis, 66000 Koper, Istrska cesta 12, telefon 066/22-771
TOZD Servis Zastava, 66320 Portorož, Obala 9, telefon 066/76-489

Mercator-UNIVERZAL, 69220 Lendava, Partizanska 22, telefon 069/75-110

Mercator-VELEPRESKRBA, 61000 Ljubljana, Beethovnova 9, telefon 061/210-332
TOZD Hladičnica, 61000 Ljubljana, Mesarska 6, telefon 061/316-095
TOZD Grosist, 61000 Ljubljana, Slovenčeva 25, telefon 061/348-722
TOZD Tovarna mesnih izdelkov, 61000 Ljubljana, Mesarska 1, telefon 061/316-366
TOZD Standard, 68000 Novo mesto, Glavni trg 3, telefon 068/21-410
TOZD Trgopromet, 61330 Kočevje, Ljubljanska c. 18, telefon 061/851-459

Mercator-ZARJA, 62270 Ormož, Kerenčičev trg 4, telefon 062/701-052

Delovna skupnost SOZD Mercator, 61000 Ljubljana, Aškerčeva 3, telefon 061/218-522

Mercator-INTERNA BANKA, 61000 Ljubljana, Aškerčeva 3, telefon 061/221-072

Gradnja nove proizvodne tovarne DO Mercator-Konditor na Viču v Ljubljani hitro napreduje. Posnetek z dne 12. aprila letos. Foto: Kancijan Hvastija

22. seja poslovnega sveta – 11. 4. 1984

Vesna Bleiweis

Smo dali času preveč časa?

Poslovni rezultati so tema, ki izzove različne odzive. Od molka do gostobesednosti, ki je pogojena z neznankami v pogojih gospodarjenja v tekočem letu.

Kvalitativni premik v strokovnem pristopu k analiziranju poslovnih rezultatov je omogočil širše primerjave rezultatov poslovanja sozda med sozdruženimi organizacijami in gospodarstvom SR Slovenije. Primerjave niso v naš prid. Žal nihče od referentov na poslovnem svetu ni podal ocene doseženega v primerjavi s planom, predvsem pa globalne ocene s planom za leto 1983 načrtovane politike, razen morda na področju »notranjih rezerv« kot sta zaposlovanje in obratovalni čas ter zaloge v trgovini. Investicije kot da jih ni.

Včeraj, danes ali jutri

bi morali, moramo ali bomo morali na ugotovljeno dejansko stanje odgovoriti z ukrepi tudi lastne ekonomske politike. Predsednik KPO M-Nanos Anton Černe je v svojem videnju oziroma oceni poslovnih rezultatov izhajal predvsem iz različnosti položaja posameznih dejavnosti v obstoječih gospodarskih razmerah. Iz te različnosti bi morali izhajati tudi diferencirani ekonomski ukrepi v sozdu. Dejansko stanje, še bolj pa pričakovane zaostritve, terjajo radikalne ukrepe tako na področju organiziranosti sozda in preoblikovanju medsebojnih odnosov na posameznih področjih, kot so investicijska politika, politika osebnih dohodkov, solidarnost. Pri spreminjanju obstoječega, oblikovanja ukrepov tekoče ekonomske politike, s katerimi bi preventivno ali pa vsaj blažilno delovali na siceršnje pogoje gospodarjenja, bi se morala pokazati kreativna moč in sposobnost članov poslovnega sveta, oziroma tega organa kot celote. Dolgotrajno polemiziranje o upravičenosti posameznih ukrepov, ki naj zadevajo od politike M-Interne banke do politike delitve sredstev za osebne dohodke, je odveč. Ukrepati je potrebno takoj in poslovodni svet je dolžan sprejeti zavezujoče sklepe, ne pa ostati zgolj pri formalnih ocenah in ugibanju, ali so poslovni rezultati dobri, slabi in glede na dane razmere oboje tudi relativno.

Tudi iz besede ostalih udeležencev razprave je bilo moč razbrati potrebo po preoblikovanju

nekaterih zadev, kajti vse bolj postaja očitno dejstvo, da so plani ob bliskovitem spreminjanju pogojev gospodarjenja, ki jih predvsem za trgovino določa velika administracija, papir zaradi papirja oziroma vzorci brez vrednosti. Tudi nič kaj obetavne napovedi z meteorološkimi besedami »trajno oblačno sa mestimičnim razvedranjem i mogućim pljuskovima, pračenim grmljavinom trajno privremenog značaja« nam torej narekujejo to, kar se danes dogovorimo za jutri, in bi morali storiti že včeraj.

Vaša banka – naša interna banka

Res se čudno sliši, vendar poslovne banke dvigajo preplah na račun internih bank. Združeno delo je pričelo samoupravno obvladovati finančne tokove in v mejah zakonskih pooblastil preko svojih internih bank učinkoviteje gospodariti s svojimi sredstvi. V ta sredstva štejejo tudi hranilne vloge njegovih delavcev, to pa je kar precejšen potencial, ki odteka iz poslovnih bank, čeprav istočasno pomeni tudi dnevno vključen likvidnostni potencial teh bank. Interne banke vse po vrsti z ugodnejšimi obrestnimi merami na hranilne vloge stimulirajo varčevanje svojih članov, zato je interes delavcev za tovrstno varčevanje velik. Povsem normalno je torej, da je prišel na to tudi odmev poslovnih bank, ki zahtevajo, da se politika obrestnih mer v teh bankah in v internih bankah izenači. Vse lepo in prav, če bi bile poslovne banke samoupravni inštitut združene dela, ne pa pogosto nekaj nad njim oziroma izven njega. Zatorej naj še naprej ostane in postane naš skupni cilj: z varčevanjem pri Mercatorjevi Interni banki pomagajmo sebi in ozdu. Če tega še niste storili – storite to raje danes kot jutri. Zahtevajte informacije, povabite predstavnike interne banke, da vam razložijo, kaj in kako, da bo vaša banka – naša banka.

Nov model združevanja

Na poslovnem svetu sta bili podani informaciji o dveh razgovorih o združitvi v SOZD. Medtem ko je združitev TDO »Modna hiša« v fazi priprave

elaborata o združitvi, se bodo o združitvi sozdov KIT in Mercator Ljubljana šele začeli preliminarne razgovori. Gre za zanimiv projekt združitve dveh sestavljenih organizacij, s katero naj bi dosegli tako teritorialno kot reprodukcijsko zaokroženost v nov, ekonomsko močnejši sistem. Uresničitev tega projekta terja skrajno pretehtane in gospodarsko motivirane oblike povezovanja na različnih ravneh in v regijah, čvrsto pa mora sloneti na spoštovanju že uveljavljenih in dokazanih kvalitete enega in drugega sistema.

Upravičeni do solidarnostnih sredstev

Vesna Bleiweis

Dati – s premislekom

Ljubljana, 9. april 1984 – seja odbora za ugotavljanje upravičenosti do koriščenja solidarnostnih sredstev skupne porabe. Upravičeni vseh 10 organizacij – vendar s premislekom za vnaprej.

Zaostreni pogoji gospodarjenja, bi lahko na splošno ocenili, so botrovali poslovnim rezultatom organizacij, ki so zaprosile za koriščenje solidarnostno združenih sredstev skupne porabe za regres za letni dopust in prehrano med delom. Čeprav je bila to tudi konstitutivna seja odbora (vodi ga Anton Malnar, M-Velepreskrba, TOZD Grosist), se je morala ukvarjati tudi z nekaterimi vprašanji, ki zadevajo vsebinsko medsebojno solidarnost.

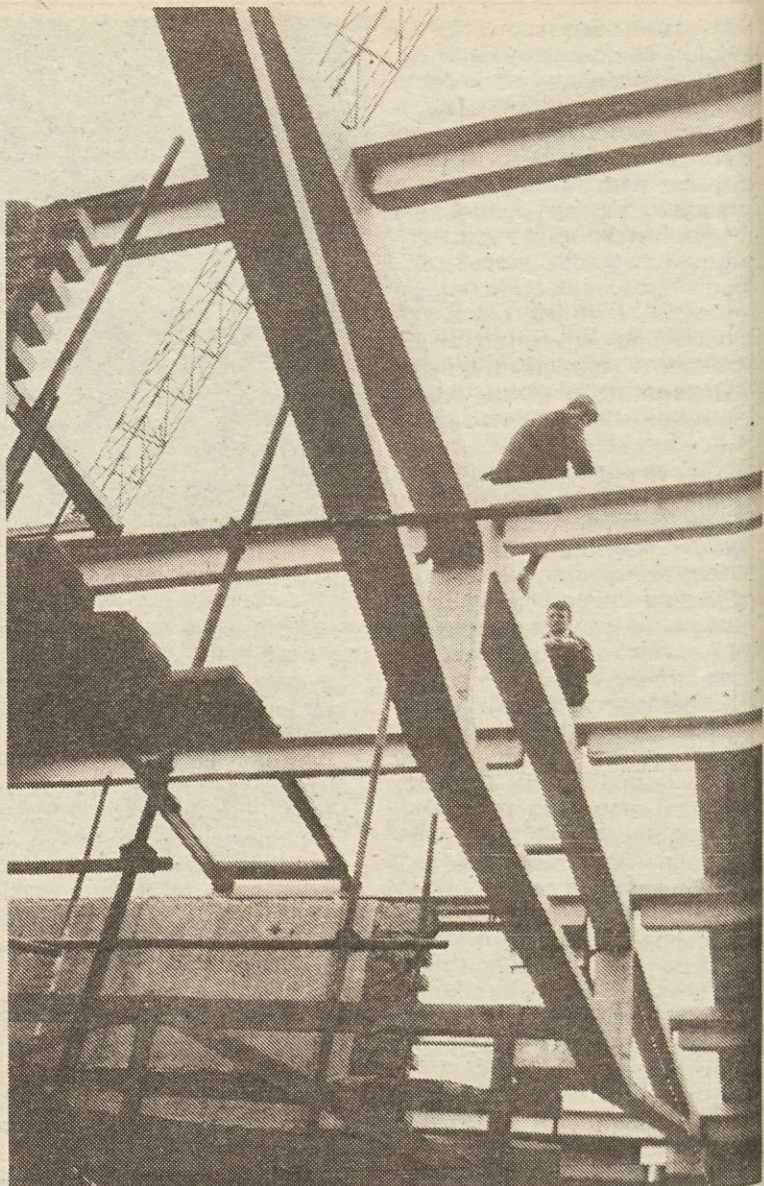
Nekajkratna zahteva po spremembi pravilnika o oblikovanju in koriščenju solidarnostnih sredstev skupne porabe, žal, ni realizirana. Sprememba pa je bila zahtevana predvsem zaradi opredeljevanja meril oziroma usklajevanja meril za konkretne zneske za posamezne vrste regresa z družbeno dogovorjenimi merili oziroma zahteva, da oblikujemo lastna merila in opredelimo solidarnost tudi na podlagi drugih meril in ne samo poslovnih rezultatov.

Odbor je obravnaval 10 vlog članic sozda in ugotovil, da sedem organizacij v celoti izpolnjuje kriterije za koriščenje solidarnostnih sredstev skupne po-

rabe. Za tri pa je ugotovil, da glede povprečnih osebnih dohodkov izplačanih na delavca v letu 1983 presegajo kriterij pravilnika, ki določa, da morajo biti le ti nižji od povprečnih osebnih dohodkov, izplačanih na delavca v sozdu v devetih mesecih istega leta.

Prav obravnavanje teh organizacij je odbor pripeljalo do spoznanja, da je treba pravilnik ali približati življenju in se spopasti z neprijetnim ugotavljanjem vzrokov objektivne ali subjektivne narave za poslovne rezultate, ali pa le formalno ugotavljati v skladu s črko pravilnika upravičenost oziroma neupravičenost.

Še ostrejšo gospodarske razmere bodo nedvomno pripeljale še večje število organizacij v položaj, ko se bo morala izkazati medsebojna solidarnost. Vendar, ali bo solidarnost upravičena tudi v tistih primerih, ko bodo razlogi za slabe poslovne rezultate očitno na strani organizacije, torej subjektivne narave, ali pa celo posledica izmikanja pri uresničevanju skupno dogovorjene politike in uresničevanja preventivnih ukrepov, s ka-

Strešna konstrukcija na novi Konditorjevi tovarni.

terimi naj bi odstranjevali motnje v poslovanju. Japonski pregovor pravi: »Lačnemu ne daj ribe, nauči ga ribo ujeti«. Ta rek bo moral slej ko prej postati vodilo tudi za presojo meje, do kje in kdaj solidarnost.

Po sklepu odbora naj bi prejele solidarnostna sredstva naslednje organizacije:

M-Nanos,	1,152.000 din
TOZD Indus	1,152.000 din
TOZD Trgovina Rakek	1,055.800 din
M-Rožnik,	1,130.000 din
TOZD Preskrba	1,130.000 din
TOZD Gradišče	630.200 din
M-HG	
TOZD Jelka	837.600 din
TOZD Sremič	798.000 din
M-Rudar,	
TOZD Univerzal	729.600 din
TOZD Preskrba	272.400 din
M-AK,	
TOZD Vinogradništvo-kleti	447.400 din
M-OGRAĐ	1,637.000 din

Vsem organizacijam bo izplačan regres za letni dopust v višini 5.000 din brutto na zaposlenega in 1.100 din na delavca mesečno za regres za prehrano med delovnim časom. Skupno bo potrebno za solidarnostne namene združiti 8,69 milijona din in jih nakazati na poseben račun sredstev skupne porabe na ravni sestavljene organizacije. Združena sredstva se dajejo upravičenkam v obliki dvehletnega kredita z 12% obrestno mero.

Na strani obeh, tako tistega, ki daje, kot tistega, ki dobi pa je, da čimprej najdeta take oblike medsebojnega gospodarskega usposabljanja, da kredit za solidarnost ne bo več najlažja pot, po kateri bomo ugotavljali, da smo uresničevali del načela enakega družbenoekonomskega položaja delavcev v sozdu. Res je to mnogo težja in bolj naporna tura, vendar je njen cilj tako bleščeč in pošten, da se jo splača začeti.

Zmanjkalo mi je za rundo. Bodi solidaren in mi plačaj.

2. seja koordinacijskega odbora sindikata – 17. 4. 1984

Vesna Bleiweis

Pogoji poslovanja in osebni dohodki

Pogoji poslovanja v trgovini in osebni dohodki njenih delavcev so bili osrednja tema razprave, ki se je razvila ob obravnavanju poslovnih rezultatov sezona za leto 1983 – Organizirano povezovanje z delom republiških odborov sindikata posameznih dejavnosti – Soglasje k imenovanju odgovornega urednika in članov novega uredniškega odbora glasila Mercator.

Čeprav je opozarjanje delavcev trgovine na položaj te dejavnosti v gospodarskem sistemu in na ukrepe tekoče eko-

bo lahko iskala in izkoristila kadrovska osiromašena trgovina. To so osnovne ugotovitve članov koordinacijskega odbora sindikata sozda.

Na prejšnji, konstitutivni seji je odbor sprejel sklep, da bodo posamezni člani povezovalci med koordinacijskim odborom sindikata sozda in republiški odbori sindikata posameznih dejavnosti, ki sodijo v sozd Mercator, poročali o dogajanjih ter usmeritvah, sprejetih na teh organih.

Iz dela organov sozda

Koordinacijski odbor je soglašal s predlogom, da se za odgovornega urednika glasila »Mercator« ponovno imenuje Jaro Novak, vodja centra za obveščanje v delovni skupnosti SOZD.

Koordinacijski odbor je na

pobudo konference sindikata delovne organizacije Hoteli gostinstvo sprejel priporočilo, da osnovne organizacije sindikata, ki napotujejo svoje člane na klimatsko zdravljenje ali druge oblike uresničevanja preventiv-

Za povezovanje med posameznimi republiški odbori in KOS-om so odgovorni:

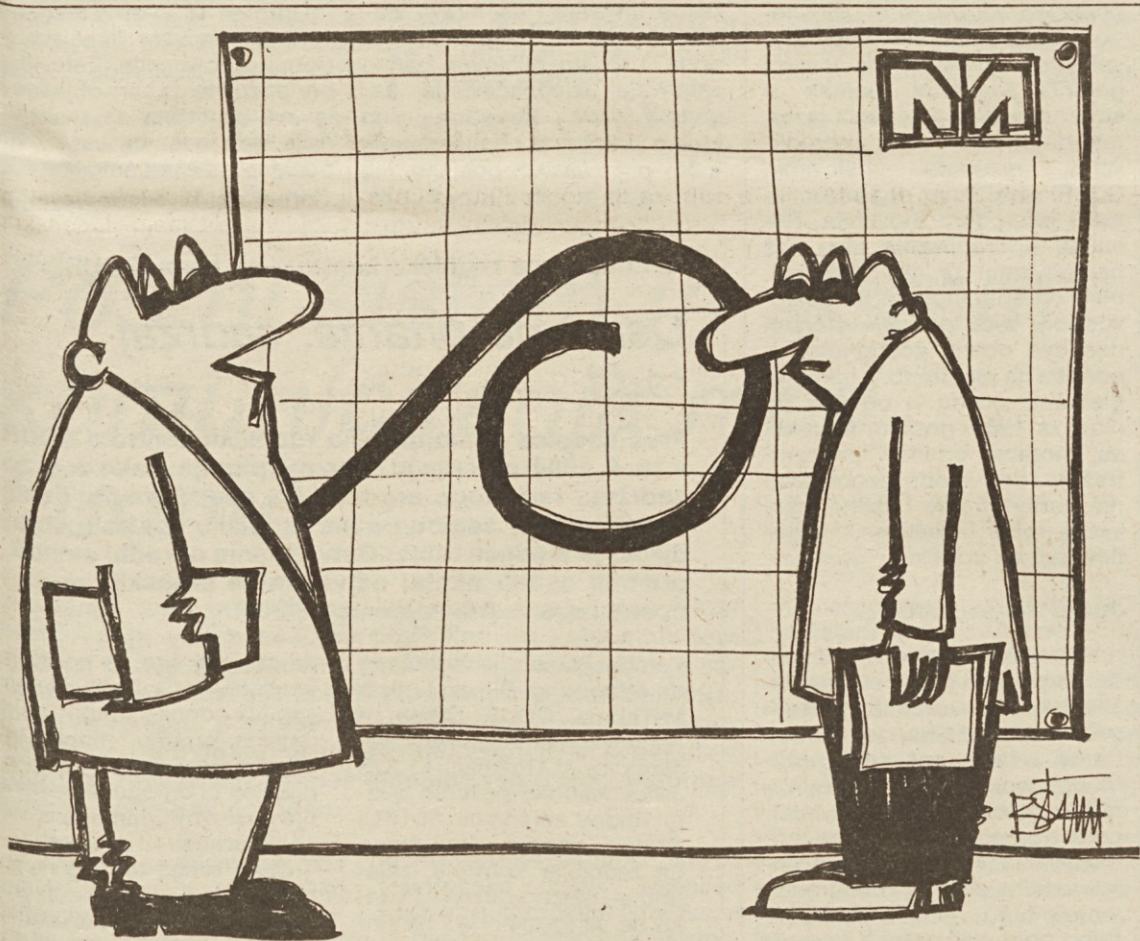
- za RO sindikata delavcev trgovine Jože Knavs – predsednik iz M-Rožnika,
- za RO sindikata kmetijstva in agroživilske industrije Zvone Puppl – iz KZ Logatec,
- za RO sindikata delavcev gostinstva in turizma Janez Meglen – iz M-Hoteli gostinstvo,
- za RO sindikata storitvenih dejavnosti Josip Kovačič – iz M-Tehne,
- za povezovanje z občinskimi svetom ZSS v domičlni občini sozda, Ljubljana Vič-Rudnik, prav tako predsednik.

nega zdravstva in socialne politike, te člane napotijo v Mercatorjev hotel Bor na Črnem vrhu nad Idrijo. Vse organizacije bodo prejele posebno obvestilo.

Predlagani za člane uredniškega odbora pa:

1. Kristina Antolič, MIP
2. Marko Bokal, Delovna skupnost SOZD (nov član)
3. Mille Dolenc, M-Velepiskrba, TOZD Grosist (nov član)
4. Meta Malus, M-Mednarodna trgovina TOZD Conlat (nova članica)
5. Sergej Paternost, M-Nanos
6. Ljuba Sukovič, M-Velepiskrba, TOZD Standard (nova članica)
7. Mirko Vaupotič, M-Sadje zelenjava

nomske politike že našlo mesto tudi pred najvišjimi organi, odmeva z ukrepi, ki bi olajšali že

Oprostite, tole je nastalo, ko sem upošteval naše vloženo delo, objektivne pogoje, delovne razmere...

tako težak položaj, ni. Slabitev ekonomske moči trgovine in neenakopraven položaj te dejavnosti med ostalimi vejami gospodarstva navajata trgovskega delavca k razmišljanju, da bi tudi za ceno slabše oskrbe in ponudbe ter kakovosti svojih storitev opustil prodajo blaga, ki mu prinaša izgubo. Zahteva po povečanju storilnosti v trgovini bo spričo takega razmišljanja, spričo padanja kupne moči in hkrati vse manjšega deleža nadomestil za stroške poslovanja ostala neuresničena in se tudi zaradi nespodbudnih osebnih dohodkov vse bolj oddaljevala od delavcev. Neobjektivno bi bilo trditi, da v trgovini ni več notranjih rezerv (obračanje zalog, obratovalni čas, smotrno zaposlovanje itd.), prav tako pa bi bilo neobjektivno trditi, da jih

Vprašanje: vsebina dela. Fotoarhiv centra za obveščanje

Evidenca nasprotnikov evidence

Kot je bilo omenjeno v prejšnji številki »Mercatorja«, žal, tudi januarja in februarja ni bilo manj nerednosti pri poročanju o realizaciji plana ZT 1984. V nadaljevanju posredujemo pregled OZD, ki niso dostavile poročil za ta dva meseca:

OZD	Ni poročila za	
	januar	februar
M-Trgoavto Koper	●	●
M-KGZ Sora Žiri	●	●
M-KZ Logatec	●	●
M-KZ Cerknica	●	●
M-Hoteli gostinstvo	●	●
M-AK Krško	●	●
M-Univerzal, Lendava	●	●
M-Tehna	●	●
M-Konditor	●	●
M-Ograd, Ormož	●	●

Poročilo je treba poslati tudi za mesece, v katerih ni bilo nobenega zunanjetrgovinskega prometa. Če jih ni, ni mogoče ugotoviti, ali ni bilo prometa ali pa gre le za izostanek poročila.

Vse kazalce v pregledih je treba obračunati po tečaju 1 US\$ = 124,80 din

Ljubljana, dne 18. 4. 1984

Samoupravna delavska kontrola na ravni sozda

Vesna Bleiweis

Vprašanje: vsebina dela

1. seja odbora samoupravne delavske kontrole sozda – 10. 4. 1984 je odprla vprašanje: kako do vsebine dela tega organa?

Prerez uresničevanja določb samoupravnih splošnih aktov, uresničevanja planskih aktov in ocenjevanja dela Delovne skupnosti SOZD so bile teme, ki jih je obravnaval odbor na konstitutivni seji.

Soglasno je bilo sklenjeno, da odbor delavske kontrole vodi Simon Lojk, M-Tehna, TOZD Cibes, njegov namestnik pa je Franc Čašarek iz M-Rožnika, TOZD Jelka.

Tako delavci strokovnih služb Delovne skupnosti sozda kot tudi člani odbora so glasno razmišljali, kako od formalnega in forumskega dela (organ zaradi organa) preiti k vsebini. Vsi so se namreč zavedali, da obreavanje zadev zaradi obravnavanja, nima nobenega pomena. Istočasno pa so ob temah, ki bi bile lahko predmet obravnavanja ugotavljali, da je treba za tako opredeljevanje zagotoviti tako kontinuiteto kot pravočasnost informacij in ne le kampanjsko ugotavljati pojave.

Zagotovila o informiranosti so člani odbora samoupravne delavske kontrole res prejeli, vendar to še ni pravi odgovor na vprašanje: kje sta mesto in vloga organa samoupravne delavske kontrole sozda tudi v primerih, ko še ni potrebno gasiti. Morda je del odgovora na to vprašanje tudi v sklepih oziroma zaključku, ki ga je od-

bor samoupravne delavske kontrole sprejel na svoji prvi seji:

»sprejemajo se ocene uresničevanja samoupravnih splošnih in planskih aktov sozda z naslednjimi ugotovitvami:

»Pri uresničevanju navedenih aktov kljub zadovoljivi ravni njihovega uresničevanja še vedno obstajajo odprti problemi, kot so: delitev dela med posameznimi dejavnostmi in organizacijami; koordinacija posameznih vsebinskih in formalnih postopkov na področju uresničevanja delegatskega sistema tako znotraj kot izven sozda; zavestno ograjevanje nekaterih članic sozda do uresničevanja zadev skupnega pomena, opredeljenih s samoupravnim sporazumom o združitvi v sozd in drugih splošnih akti.

Odbor delavske kontrole dalje ugotavlja, da bi morali prav znotraj delegatsko sestavljenih organov aktivneje in učinkoviteje zagotavljati pretok informacij z vseh nivojev in tako prispevati k širšim in morda tudi objektivnejšim ocenam, predvsem na tistih področjih, ki zadevajo vzpostavljane čistih medsebojnih odnosov, pa najsi gre za poslovne, samoupravne in v končni fazi tudi za solidarnostne zadeve.

V ta namen je potrebno poleg odgovornega ravnanja tako poslovnih delavcev v temeljnih in delovnih organizacijah ter njihovih samoupravnih organih in organih družbenopolitičnih organizacij zahtevati tudi aktivnejšo vlogo edine družbenopolitične organizacije na ravni sozda, t. j. sindikata. Le z učinkovitim ter usklajenim delovanjem in sodelovanjem med delegatsko sestavljenimi organi in prej navedenimi bo mogoče doseči tolikšno medsebojno usklajenost interesov, da bo moč izpeljati načrtovane smernice razvoja in tako dati tudi vsebino in konkretno akcijo za »sedem stebrov sozda.« V uresničevanju kvalitete odnosov, ki bodo nastajali v uresničevanju najzahtevnejših preoblikovanj, povezanih tako s planskimi in drugimi dokumenti, bo organ samoupravne delavske kontrole sozda iskal namen, vsebino in odgovornost za svoje delo.«

Uz 35-godišnjicu Mercatora za naše radnike sa srpskohrvatskog područja

Ko sa tim stvarima pokušava da manevriše – taj gubi

Objavljujemo skraćeni prevod intervjua što ga je generalni direktor SOUR Miran Goslar dao uredniku »Mercatora«.

... Kad bi našoj ekonomskoj politici uspelo da ostvari tržišnu ekonomiju i delovanje ekonomskih zakonitosti, tada bi i naši, a i uspesi drugih, bili neporedivo veći nego do sada. Ovo naročito važi za trgovinu i agrokompleks koji su bili pod udarom politike ograničavanja zbog čega, naravno, nismo bili u mogućnosti da razvijemo poslovanje u onoj meri u kojoj bi ga razvili da su uslovi bili normalni. U stvari, samo jedno je osnovno načelo, koje me vodi i na kome sve počiva: maksimalna unutrašnja čvrstina i povezanost članova SOUR. Sve ostalo je izvedeno iz tog osnovnog načela. Članovi SOUR moraju da osete pripadnost zajednici odnosno unutrašnju koheziju u vlastitom poslovanju. Prečesto to nerado priznajemo, a mnogi to ne znaju pravilno da iskoriste za unapređivanje vlastitog razvoja.

Poznato je da smo svi zajedno, u procesu našeg poslovanja i samupravnog odlučivanja, postavili sedamstubova na kojima bezuslovno insistiramo. Označili smo ih kao zajedničke poslove, a ko na njima i sa njima pokušava da manevriše ili da se iz njih izvlači – taj gubi, obično zbog pogrešnog predviđanja, a i zbog toga što želi da sačuva vlastitu veličinu i izolovanost, bez obzira što to ni po koju cenu neće da prizna. Naš ekonomski sistem, nažalost, nedovoljno kažnjava takvo ponašanje. Uzevši u obzir i spoljašnje uticaje na trgovinu, koji su enormno jaki, naročito ističemo uticaj naorganizovanost – jasno je da ima još uvek mnogo nedoslednosti i kompromisa u našoj organizaciji, a sa tim i neracionalnosti. Naša opravdana kritika uslova koji su nam nametnuti spolja, na taj način se kompenzuje sa neracionalnostima iznutra. To je žalosna realnost koju je veoma teško prevazići.

Naša prednost

Novak: Koja su načela ekonomske politike koja nas danas stimuliše za integraciju odnosno odvrću od njih – uopšte, a posebno u Mercatoru. Ima li, ako ima, koja su to ograničenja koja ometaju integracije?

Goslar: Naša ekonomska politika stimuliše integracije samo deklarativno. Stvarno – ne. Poznato je, da mnoge integracije nastaju pod političkim uticajem. Posebno je izrazit tzv. regionalni faktor, pa zbog toga ima i toliko loših ocena o SOUR-ima. Mislim, da je prednost Mercatora baš u tome što nije bilo sličnih političkih uticaja. Naprotiv, mi smo znali da nadjemo prave elemente koji su Mercator učinili privlačnim za integracijske procese. To znači, da je to, što smo prerasli regionalne okvire naša velika prednost. Zbog uticaja tog regionalnog faktora kod nas je dobro ocenjeno samo ako uspe udruživanje svih (ili bar većine) »domaćih« organizacija u regiji. A ako si povezan izvan regije, onda ti prišiju etiketu sumnjivog, a možda nešto još i gore. Neki direktori naših organizacija su to osetili na vlastitoj koži. U slučaju, pak, da te priznaju kao »svog«, onda te

ocenjuju samo po tome koliko imaš »love« odnosno po tome koliko si »spomenika« (čitaj: investicija) podigao u njihovoj regiji. Takvi uticaji su i za Mercator, veoma negativni. Ti regionalni i opštinski uticaji su, naime, najteža prepreka našem bržem razvoju i većoj unutrašnjoj snazi i racionalnijoj organizaciji.

Druga stvar, koja je veoma važna, su odnosi između organizacija, na relaciji OOUR – RO – SOUR. U našem sistemu imamo svojevrsan paradoks u ekonomskoj politici se sve odluke centralizuju u saveznim izvršnim organima. Puno je predloga, razgovora, dogovora i davanja primedbi. Na kraju, selekciju obavi i odluku donese veoma uzak krug ljudi. U udruženom radu je suprotno! Sve odluke su decentralizovane na nivo OOUR. Zajednička akcija je moguća samo sa konsenzusom, i to sa mukotrpnom i strpljivom koordinacijom, uskladjivanjem i, čak, moljakanjem. Na tom području imamo institucionalizaciju dezintegracije. I kad mi, uprkos takvog stanja, uspevamo, treba da pohvalimo našu disciplinu, zrelost i udredjenu svest, bez kojih ne bi bilo dosadašnjih uspeha. Da kažem još i ovo: takvu organizaciju karakteriše velika razbijenost, pa je u malim organizacionim jedinicama mogućnost direktnog uticaja na svest ljudi i na oblikovanje njihovog ponašanja u polovanju – veoma mala. Jedino što imamo da dopire do svakog našeg radnika, to su ove naše novine, pa i tu nismo sasvim sigurni da li je tako i koliko one stvarno doprinose oblikovanju svesti naših radnika o zajedničkoj pripadnosti našoj SOUR. Sva naša druga tela: radnički savet, zbor Interne banke, koordinacioni odbor sindikata, poslovodno veće itd., sve to obuhvata samo uski krug ljudi. Konferencija SK je nedovoljno upotrebljena, a i za nju znamo da ne dopire dovoljno u širinu. Na zborovima radnih ljudi u OOUR, uglavnom se razpravlja o njima bliskoj problematici. Pripadnost »zajedničkoj kući« kod nas je još uvek nedopustivo mala.

Zaoštavanje uslova poslovanja može nam čak i pomoći

Čitao sam izveštaj studija za ekonomsku propagandu, koji je rezultat poseta trgovinama i rezultat istraživanja u vezi sa prodajom i pozicioniranjem vina Agrokombinata iz Krškog i proizvoda ETE iz Kamnika. Pa to je neverovatno, šta sve sebi dozvoljavaju poneki od poslovodja. U MIGROS-u u Švicarskoj npr. za takvo ponašanje bi izgubili posao. I drugi primer: mnogi se nedopustivo sporo odlučuju za štednju kod naše interne banke, iako je prednost više nego očigledna (veće kamate). Očigledno su premalo svesni da na taj način pomažu poslovanje vlastite organizacije, koja im obezbeđuje rad i sa tim egzistenciju. Mislim da nije dobro što se još uvek delimo na Štajerjce, Primorce, Dolenjce itd. namesto da bi bili svi samo mercatorovci. U tom smislu bi naše

novine morale odigrati veću ulogu u jačanju svesti o pripadnosti zajedničkoj organizaciji, radu i naporima. To znači da uprkos ograničenjima, koja su posledica spoljašnjih uticaja, mi sami možemo da napravimo mnogo, pod uslovom da znamo i hoćemo da lomimo primitivizam, glupost i individualističko ponašanje.

Na poslovodnom veću sam već rekao da na zaoštavanje

uslova poslovanja, kojih se bojimo, ne smemo da gledamo samo kao na nešto loše što nam se približava.

Verovatno će nam to, za neke stvari, čak i dobro doći, pa i pomoći da konačno počnemo sa rešavanjem nekih naših očiglednih slabosti. Sa tim mislim, pre svega, na težnje nekih za širenjem grosističke delatnosti. Još jedan primer: naša statistika za razne tipove trgovina, pokazuje da postoji neverovatno velika razlika u produktivnosti. I to među trgovinama sa približno istim uslovima poslovanja. Moramo preduzeti odgovarajuće mere, naročito u ekstremnim slučajevima – tamo gde su izrazito dobri odnosno izrazito loši rezultati. Neverovatno je, naime, da pet ljudi pod istim uslovima rada, ostvari isto ili čak i više od deset ljudi na drugom mestu. Načelo solidarnosti koje smo postavili pretegnulo se tako daleko, da pokriva čak i vlastite greške u OOUR. Neki zato opravdano postavljaju pitanje: dokle ćemo tako.

Naši najbolji su suviše anonimni

Novak: Ove godine se navršava 35 godina od osnivanja Mercatora. Zašto godišnjicu ne slavimo posebno, nego joj posvećujemo pažnju samo u našim novinama?

Goslar: O tome nije bilo nikakvih posebnih rasprava ili odluka. Uzeli smo u obzir mišljenja mnogih naših radnika u većini radnih organizacija da sada nije ni vreme, a nema ni sredstava za takvu proslavu. Preovlagalo je usmerenje da takve proslave priredujemo samo svake desete godine. Osim toga u našoj SOUR ima nekoliko organizacija koje imaju dužu tradiciju (rekorder je Kopitarna Sevnica koja će za dve godine proslaviti stogodišnjicu). Mislim da moramo obratiti naročitu pažnju na naše najbolje radnike, najbolje organizacione jedinice i dodeliti im odgovarajuća priznanja za njihove posebne uspehe i zasluge. Ova 35-godišnjica je prilika da to i uradimo.
Prevod: Slobodan Milinković

22. sednica poslovodnog veća – 11. 4. 1984

Da li smo vremenu dali previše vremena?

Poslovni rezultati su tema koja izaziva različita reagojanja. Od potpunog ćutanja, do prave poplave reči. Sve je to uslovljeno nepoznatim elementima o uslovima privredjivanja u ovoj godini. Kvalitetni pomak u stročnoj analizi poslovnih rezultata omogućio je šire upoređivanje rezultata poslovanja SOUR sa sličnim organizacijama i privredom Slovenije. Rezultati upoređivanja nisu baš najpohvalniji za nas. Nažalost, niko od onih, koji su na poslovodnom veću podneli referate, nije dao ocenu postignutog u odnosu na planirano, a naročito globalno ocenu u odnosu na plan za 1983. godinu. Izuzetak su, moramo priznati tzv. unutrašnje rezerve odn. zapošljavanje, radno vreme i zalih trgovačke robe. Investicije, međutim, kao da uopšte ne postoje.

Juče, danas, sutra...

Na stvarno stanje moraćemo da reagujemo i sa merama vlastite ekonomske politike. Predsednik KPO M-Nanosa, Anton Černe, u oceni poslovnih rezultata pošao je, pre svega, od različitih položaja pojedinih delatnosti u postojećim uslovima privredjivanja. Tu različitost bi morali uzeti u obzir i pri diferenciranju mera u SOUR. Mere moramo preduzeti odmah i zato je poslovodno veće dužno da donese obavezujuće zaključke, a ne da ostane samo na formalnim ocenama i da pogadja da li su poslovni rezultati dobri, slabi ili je to sve relativno u odnosu na sadašnje uslove privredjivanja.

U diskusijama ostalih učesnika u raspravi, takodje je bila izražena potreba za promenom nekih elemenata, jer je sve jasnije da su planovi u uslovima izuzetno brze promene uslova privredjivanja, koje za trgovinu donosi administracija, samo papir radi papira odnosno uzorci bez vrednosti.

Vaša banka – naša Interna banka

Čudno je, ali i za očekivanje je, da poslovne banke dižu veliku buku u odnosu na interne banke. Izgleda da je to zbog toga, što je udruženi rad počeo da samoupravno sve-više sam vodi

svoje finansiske tokove i da, u granicama zakonskih ovlašćenja, preko internih banaka efikasno upravlja i usmerava vlastita sredstva. Razumljivo je onda, i to što poslovne banke zahtevaju izjednačavanje kamatnih stopa. Zbog toga svim srcem želimo da i dalje ostane, a što pre i sasvim postane, cilj svih naših radnih ljudi u SOUR:

štednjom kod interne banke Mercator pomozimo i sebi i svojoj radnoj organizaciji.

Drugovi iz Interne banke su spremni da vam daju sve potrebne informacije. Zato ih što pre pozovite da vam objasne šta je sve potrebno za realizaciju želje svih nas: da vaša banka postane – naša banka!
Prevod: S. M.

Samoupravna radnička kontrola na nivou SOUR

Osnovno pitanje: sadržaj rada

Prva sednica samoupravne radničke kontrole SOUR – 10. 4. 1984, otvorila je osnovno pitanje: kako doći do sadržaja rada toga organa? Na ovoj, konstitutivnoj sednici odbor samoupravne radničke kontrole obradivao je sledeće teme: Ostvarivanje odredbi samoupravnih opštih akata, ostvarivanje planskih akata i ocena rada radne zajednice SOUR.

Jednoglasno je odlučeno da odbor vodi Simon Lojk iz M-Tehne, OOUR Cibes, a njegov zamenik je Franc Češarek iz M-Rožnika, OOUR Jelka. Radnici stručnih službi Radne zajednice SOUR i članovi odbora samoupravne radničke kontrole, zajedno su glasno razmišljali kako da sa formalnog i forumskog rada (organ radi organa) predju na sadržajni rad. Možda je deo odgovora na to pitanje u zaključnoj oceni odbora, na kraju ove prve sednice: »Prihvataju se ocene ostvarivanja samoupravnih opštih in planskih akata sa sledećim primedbama:

I pored zadovoljavajućeg nivoa ostvarivanja, još uvek postoje otvoreni problemi kao što su podela rada između delatnosti i organizacija; koordinacija sadržaja i forme nekih postupaka na području delegatskog sistema u, pa i izvan SOUR. Svesno ograničavanje nekih članova SOUR od ostvarivanja poslova zajedničkog značaja odredjenih samoupravnim sporazumom o udruživanju u SOUR i drugim opštim aktima.«

Odbor samoupravne radničke kontrole je ustanovio

da su, naročito na području uspostavljanja čistih međusobnih odnosa unutar delegatskih organa, morali biti obezbedjeni kanali informacija koji bi omogućili rešavanje poslovnih, samoupravnih i solidarnosnih problema.

Zbog svega toga je neophodno da se obezbedi, pored odgovornog ponašanja poslovodnih organa u OOUR, RO i njihovih samoupravnih organa i organa društveno-političkih organizacija, još i aktivnija uloga jedine društveno-političke organizacije na nivou SOUR – sindikata. Samo delotvoran i uskladjen rad navedenih organa i organizacija, može postići takvu međusobnu uskladjenost interesa, koja je neophodna za ostvarivanje zacrtanih smernica razvoja. Na taj način je jedino moguće dati sadržaj konkretnoj akciji za »sedam stubova SOUR«. U ostvarivanju kvaliteta odnosa koji će nastajati zbog raznih promena povezanih sa planskim i drugim dokumentima, organ samoupravne radničke kontrole SOUR mora tražiti ciljeve, sadržaj i odgovornost za svoj rad.

Prevod: S. M.

Mile Dolenc – M-Velepreskrba, TOZD Grosist

Pet konkretnih predlogov za izboljšanje delegatskega sistema

V zadnjem času se na številnih ravneh na široko razpravlja o delegatskem sistemu in išče rešitve za njegovo izboljšanje. Precej teh razprav pa je tako posplošenih, da človek včasih kar ne more razbrati, kaj je v resnici narobe, še manj pa, kaj storiti, da bo bolje. Za spreminjanje stanja potrebujemo stvarne, konkretne, vsem razumljive predloge za povečanje vpliva delavcev in občanov pri sprejemanju najvažnejših družbenih odločitev.

1. Zagotoviti je potrebno, da bodo predlogi za delegatsko odločanje vsebovali alternativne rešitve

Odločanje je vedno izbira med alternativami (možnimi rešitvami). Če obstaja ena sama možna rešitev, ne gre za odločanje, ampak za pristonek na nekaj, kar je neizbežno in bi se tako ali tako dogodilo. Delegatska gradiva praviloma nimajo alternativ (besedila zakonov so brez varijant, davki in prispevki so predlagani v enem procentu, na volilni listi je toliko kandidatur, kot je na voljo prostih mest ipd.), zato imajo delegati upravičeno občutek, da samo pritrjujejo nečemu, kar je dejansko že odločeno v ožjih krogih (funkcionarskih, poslovnih). Upoštevati je treba, da delegati praviloma nimajo niti časa niti ustreznega znanja, da bi lahko sami oblikovali alternativne

predloge, zato jih morajo ponuditi predvsem ustrezne strokovne službe.

2. Obrazložitev predlogov za odločanje morajo biti temeljitejši, tudi obsežnejši, vendar s kratkimi povzetki

Kot refren se često ponavlja trditev, da so delegatska gradiva preobširna in da jih je zato potrebno skrajšati. V resnici bi delegati s tem več izgubili kot pridobili. Obrazložitev morajo biti strokovnejše, temeljitejši in zato tudi daljše. Vsaka obrazložitev bi morala praviloma vsebovati:

– opredelitev bistva problema,

– dejstva, ki so podlaga za odločanje, z navedbo virov (statistični podatki, znanstvene raziskave, poročila pristojnih organov, rezultati anket itd), da jih je mogoče preveriti,

– oceno vseh alternativ glede na pričakovane pozitivne ali negativne posledice,

– natančno razčlenitev razlogov za sprejem predlagane alternative.

Take obrazložitve so seveda bistveno obsežnejše od tistih, ki jih običajno najdemo na delegatskih klopeh in katerih glavni namen je zgolj formalna zadostitev zahtevam skupščinskih poslovnikov in iz katerih skoraj nikoli ni mogoče izvedeti ničesar vsebinskega,

Vsa daljša delegatska gradiva pa bi morala imeti kratek povzetek, ki naj zagotovi, da delegati zaradi dreves ne bodo spregledali gozda in da jim ne bo treba po nepotrebnem preučevati gradiv, ki zanje niso zanimiva ali se z njimi vnaprej ne strinjajo,

3. Za popolnejše informiranje delegatske baze je potrebno bolje izkoristiti sredstva množičnega obveščanja

Eden poglobitnih razlogov za upadanje volje delegatov za sodelovanje v delegatskem sistemu je v tem, da se skoraj vse

pomembnejše odločitve sprejemajo po skrajšanih postopkih, brez konzultacije z delegatsko bazo, na podlagi gradiv, ki so vse pogosteje označena s »strogo zaupno«. Član temeljne delegacije krajevne skupnosti, ki šele zvečer na TV dnevniku izve za sprejem zakona v zvezni skupščini, ki utegne usodno vplivati na prihodnost celotne družbe, se bo skoraj gotovo poživžgal na sejo svoje delegacije, kjer naj bi naslednjega dne razpravljal o zazidalnem načrtu, ki zadeva Spodnjo Duplico, o odločitvi delegata v svet neke podeželske osnovne šole, ali o izvajanju družbenega plana občine, za katerega dobro ve, da je bolj ali manj sam sebi namen.

Vse delegatske skupščine in njihove organe je zato potrebno čim bolj na široko odpreti televizijskim kameram in novinarskim mikrofonom, saj samoupravnega odločanja ni brez objektivne in celovite informacije. Morda lahko pogrešamo informacijo o starem kozolcu v Spodnji Duplici, ki ga bo potrebno zaradi novega zazidalnega načrta podreti, nikakor pa ne moremo pogrešati n. pr. natančnih podatkov o tem, kdo je v preteklem obdobju neodgovorno najemal milijarde dolarjev tujih posojil, sicer se nam utegne pripetiti, da bomo te tovariše posadili na še odgovornejša mesta in jih omogočili, da svoje delo dokončajo.

4. Vsako delegatsko gradivo bi moralo vsebovati ime in priimek tistih, ki so sodelovali pri njegovem ustvarjanju

Gre enostavno za to, da je nujno odpraviti skrivalnice, ki

se jih vztrajno poslužujejo tisti, ki bombardirajo delegatski sistem z administrativnimi, državnolastniškimi, nestrokovnimi in včasih celo debilnimi predlogi. Dokler se bodo ti avtorji lahko skrivali za formalnim predlagateljem ali »delovnimi skupinami«, ni posebnega upanja, da bi jim lahko učinkoviteje stopili na prste.

Pomembno pri vsem tem pa je, da avtorjev ne zamenjamo s tistimi, ki delegatska gradiva samo formulirajo, jim dajo strokovni videz ali samoupravno preobleko.

5. Skupščinski odborom je potrebno dati pomembnejšo vlogo

Skupščinski odbori so potrebni predvsem zato, da lahko ožja skupina delegatov, ki so potrebno strokovno usposobljeni, temeljiteje preštudira delegatska gradiva in ostale delegate opozori na sporna vprašanja. Ker predstavljajo nekaj predhodnih filter, bi morale temeljne delegacije dobiti njihova stališča takoj ob prejemu gradiva, ko je možnost vplivanja na končno odločitev največja. Strokovno močni in vplivni skupščinski odbori so še vedno poleg javnosti dela najmočnejši obrambni mehanizem zoper izigravanje in dominacijo upravljalnega aparata nad delegatsko bazo.

Vseh pet predlogov je mogoče realizirati takoj in brez kakršnih koli normativnih sprememb, Morda bi bilo potrebno le odstaviti sem pa tja kakšnega tovariša, ki se je že naučil govoriti po novem, ni se pa še odvadil delati po starem.

Zanimivo računalništvo/4

Slobodan Milinković

Poštni sistem in sistem komuniciranja med ljudmi

Že zadnjič smo oménili, da sta nizka cena in možnost shranjevanja velike količine podatkov na zelo majhnem prostoru le dve od osnovnih prednosti računalniškega zapisa podatkov in informacij. K temu bomo dodali še tretjo: hitrost in lahkota prenašanja šifrirane informacije. Dolgotrajni in nerodni postopek pošiljanja pisem (npr. iz dežele v drugo) je zelo dober primer omenjenosti tradicionalnega prenosa podatkov po pošti.

Spomnimo se: pismo je treba napisati ponavadi na nekoliko listih papirja. Liste potem zapremo v ovojnico in nosimo do pošte ali poštne nabiralnice. Od tod jih, največkrat s poštnim avtomobilom, prevažamo do osrednjega poštne urada za sortiranje in šele potem iz ustreznih predalov z najmanj dvema prevoznima sredstvom pisma odpotujejo na željeni naslov – na pošto v drugi deželi, kjer prvotno postopek ponovimo v obrnjenem zaporedju. Vse to opravijo ljudje s tradicionalnimi postopki. Čez nekaj dni naslovnik dobi pismo in se lahko seznanji z informacijami v njem.

Ta veriga ljudi in delovnih dogodkov je odlična primer sodelovanja pri uresničevanju skupnega cilja. Skoraj neverjetno je, da ta veriga sploh lahko funkcionira. Ta način prenosa informacij je zastarel enako, kot je zastarel poštni sistem, ustvarjen v Egiptu za časa Ptolomeja.

Tekom tega desetletja bo ta sistem zamenjan s sistemom, ki je že zelo razširjen na zahodu in

ki ima številne prednosti. Gre za elektronsko pošto. Postopek pošiljanja informacij na ta način je izredno enostaven. Informacija odtipkamo na tastaturi računalnika za obdelavo teksta (pisalni stroj z mikroprocesorjem), ki jo hrani v memoriji vse do trenutka, ko uporabnik naroči, kaj napraviti s to informacijo (pismom, sporočilom, celo manjše knjige ali elaboratom z risbami in diagrami). Računalnik je s pomočjo poštne linije ali mikrovalovnega sprejemnika – oddajnika, povezan z drugimi podobnimi računalniki. Pri tem je razdalja med njimi nepomembna. Vse, kar mora pošiljatelj narediti, je vnos naslova računalnika, ki naj »pismo« sprejme. V delu sekunde je vsebina »pisma« posredovana računalniku – prejemniku, ki ga shrani v spomin ter čaka na naročilo za prikaz informacije na zaslonu terminala, listu papirja, risalniku, mikrofilmu itd.). Elektronska pošta ima veliko število prednosti pred klasično, vendar so v sedanji fazi razvoja tehnologije

na našem planetu očitno tudi nekatere pomanjkljivosti. Ena od teh je tudi ta, da »poštni računalnik« za obdelavo besedila lahko komunicira le z enakim »poštnim računalnikom« na drugi strani. Vse nižja cena in vse večja kakovost vgrajenega softwarea (programov) omogoča, da bo večina poslovnih sistemov opremljena z elektronsko pošto, ki bo postala nenaдомestljiva enako, kot je to bil nekdanj telefon.

Druga pomanjkljivost je relativno »ozko grlo« v telekomunikacijah (telefonske, mikrovalovne zveze ipd.). Vse večja uporaba telekomunikacijskih satelitov v te namene je izhod iz zagate. Razširjenost mikroprocesorjev v industriji telekomunikacijskih satelitov ter nosilcev satelitov, ki se lahko večkrat uporabijo (ameriški »vesoljski taksi« ter sovjetska »vesoljska krajevna skupnost« Saljut-progres) so že omogočili, da bodo stroški izdelave in postavljanja telekomunikacijskih satelitov v tirnico okrog našega planeta veliko znosnejši in da se bo celotni sistem elektronske pošte toliko pocenil, da bo na ravni telefonskih stroškov. Danes že imamo tako imenovani globalni radiotelevizijski in telefonski sistem. Veliko število multinacionalnih poslovnih sistemov ima že dlje časa realizirane privatne sisteme elektronske pošte sve-

tovne razsežnosti za svoje poslovne potrebe. Znanstvene analize (računalniško simuliranje razvoja procesov) pokažejo nekaj, kar se navadnemu človeku zdi na meji znanstvene fantastike: dežele tako imenovanih dveh zakladov (nov izraz, s katerim se poskuša opisati enotnost bogatstva znanja in temu primerno usposobljenih ljudi – v originalu science-ware and life ware oziroma enotnost znanstvene in žive, človeške »opreme«) bodo po teh predvidevanjih že do konca tega stoletja (tisočletja) na področju prenosa informacij imele naslednjo sliko: lastni sateliti za medsebojni razgovor posameznikov s pomočjo ročnih TV računalnikov v javni uporabi. To je v bistvu videotelefon in pošta v enem samem procesu. Spomnimo se samo našega Nikole Tesle, ki je vse to že predvideval!

Največji vpliv pa bo vendarle elektronska pošta imela za poslovni svet in njegovo »giblivo«. Poskusimo analizirati še ta proces.

Povprečno mesto je vsako jutro zadušeno z velikim številom vozil in ljudi, ki gredo v službo. Največji del uslužbencev opravlja svoje delo tako, da se pogovarja z drugimi uslužbenci in sprejema papirje, ki so popisani z nekakšnimi znaki. Papirje je treba prebrati in obdelati. Potem je potrebno na drug papir izpisati druge znake, kot odgovor na tiste prve. Vse to se pošilja drugemu uslužbencu. Čeprav se nam ta proces morda zdi ne posebno važna zadeva, je to realno prisotna vsakdanjost, ki je ne moremo zanikati! Ta in podobna opravila so se vendarle začela spreminjati. Prva posledica uvedbe računalnika za obdelavo teksta je vse manjša potreba po ljudeh, ki »samo premetavajo papirje«. Če nadaljujemo našo analizo le na tem segmentu, bomo videli, da bodo prvi, ki bodo postali nepotrebni,

»čuvaji« različnih vrst kartotek. Za njimi so na vrsti knjigovodje, telefonisti. Potem pa stenografi in daktilografi (stroji za obdelavo teksta ne delajo napak). Brez teh poklicev bo nesmiseln tudi obstoj tistih, ki so ta dela kontrolirali in vodili. Le groba računica nam pove, da je to precejšnje število ljudi – gneča na cestah bo precej zmanjšana. Ob tem se spomnimo na gospoda Hondo in tiste njegove delavce, ki so nadaljevali delo na najvišji ravni, ko so jih za prejšnje delo »oropali« roboti. Spominjamo na to zaradi tega, da ne bi mislili, da bodo delavci »opuščenih« profesij nujno ostali brez dela in da se bo začela večati armada socialno ogroženih ljudi. Poleg tega je »zamenjava« vendarle proces, ne pa nekaj, kar bo nastopilo kar iznenada – z dnem x«.

Izbire, žal ni! Mikroprocesorji napredujejo neusmiljeno in zlasti »premeteno«. V začetku se kažejo kot neprinerljivo koristni, potem pa nenaдомestljivi. Moramo opozoriti, da tudi na tem področju veljajo zakonitosti boja za obstanek. Delovne organizacije, ki bodo (čim več) uporabljale računalniško tehnologijo, bodo kmalu v veliki ekonomski prednosti. Tistim, ki to tehnologijo zanemarjajo ali celo odklanjajo, bo življenjska doba zelo kratka. Upoštevamo svetovno razsežnost tega procesa in, seveda le dežele »dveh zakladov«, ko trdimo, da se bo v drugi polovici tega desetletja začel velik proces decentralizacije življenja.

Vse pogosteje bodo delovna mesta nadomeščena s stanovanji, velikanske komunikacijske mreže bodo nadomestile javne transportne sisteme, poslovna vozila bodo zamenjana z videokonferenčnimi sistemi, sistem prenosa ljudi in stvari bo zamenjan s sistemom prenosa informacij!

**Mercatorjev
mozaik**

**Mercatorjev
mozaik**

V Savskem naselju, v Ljubljani

Imajo sončno trgovino

Po mesecu dni prenove so iz »stare trgovine naredili novo« – Trinajstmilijonska investicija iz lastnih sredstev je dobra naložba – V prvih dneh po otvoritvi več kot podvojen promet

Vse več je organizacij, ki v zadnjih letih zaradi težjega gospodarskega položaja iščejo notranjih rezerv; če bi to prenesli na trgovino, potem bi lahko dajali takole: ker ni sredstev za novogradnje, skušajo s prenovo starih trgovin povečati izbiro blaga in hkrati z bolj funkcionalno notranjo opremo povečati tudi ponudbo.

Več kot dvajset let stara trgovina Grmada v Savskem naselju je v dveh desetletjih doživela že nekaj prenov. Ta na začetku aprila, pa je trgovino – vsaj kar zadeva prodajni prostor, temeljito spremenila.

V naslovu smo zapisali, da je soseska dobila sončno trgovino. Takšna se namreč zdi njena notranjost, saj je prebarvana pretežno živorumeneno, kar daje prijeten občutek svetlobe in prostornosti. Zdi se, kot da tudi ob slabem vremenu sije sonce.

Nova oprema prenese veliko več blaga. Še posebej je to moč občutiti pred novimi delikatesnimi vitrinami, ki se skorajda šibijo pod težo res velike izbire mesnih in mlečnih izdelkov, hkrati pa ponujajo tudi vrsto

slaščic, predvsem iz domačega Konditorja.

Prenova je v Savskem naselju prinesla še eno novost. Poslej mesnica še vedno ponuja meso na klasičen način, vendar je vkomponirana v samopostrežbo, kar potegne v nakup tudi tiste, ki so prišli morda le po meso. Velika pridobitev za preurejeni objekt sta dve veliki hladilni omari za mleko, mlečne in mesne izdelke.

Tudi po prenovi je ostala prodajna površina enaka kot prej – nekaj okrog 400 kvadratnih metrov, skladiščem pa je namenjenih dodatnih 224 m² površine. Projekt so izdelali v naši Investicijski službi, nadzor nad deli pa je prevzela gradbena operativa iz Mercator-Rožnika.

Obnovitev samopostrežbe v Savskem naselju je veljala tozdar Grmada 13 milijonov din. Vsa sredstva so njena lastna. Prenova je bila končana v rekordnem času – v mesecu dni – pri delih pa se je močno angažiral ves kolektiv, s poslovodkinjo Jožico Žuna in komercialnim direktorjem Petrom Moharjem. *Mile Bitenc*

Presenetili so nas

Mini modna revija

Ljubljana – 11. 4. 1984 – modeli za delovne obleke dela trgovskih in gostinskih delavcev sozda Mercator zagledali luč sveta.

Mini modna revija je bila napovedana že na prejšnji seji poslovodnega sveta. Delavci tozdar Zaščita so se potrudili in po modelih, ki jih je pripravil Studio za ekonomsko propagando izdelali prototipe delovnih oblek za prodajalca in prodajalko v trgovini z neživilni ter natakario in natakario. Brezhibno izdelane obleke so bile videti na manekinih čedne in v primerjavi z vsem

mogočim, kar vidimo sedaj, so naravnost blagodejno vplivale na vse. Vendar pa niso mogle uiti kritičnemu očesu prisotnih, ki so jih ocenjevali tako s stališča praktičnosti, cene in navsezadnje tudi z estetske strani.

Praktični so vztrajali, da delavcem v trgovini z neživilni zadošča halja, ki mora imeti take in take lastnosti, saj delavci pogosto dvigajo bremena, plezajo na lestve in podobno. Po mnenju teh, naj bi bila halja najprimernejša tako za prodajalca kot prodajalko. Za gostince pa je bila najpomembnejša trajnost tkanine oziroma njena sposobnost za pogosto čiščenje.

Predstavljeni modeli so izdelani iz mešanice sintetike in volne in so zato kvalitetni, toda znatno dražji od do sedaj uveljavljenih platnenih halj. Vendar

pa je eden od prisotnih duhovito pripomnil: »Ne bojimo se cene, vse delavce bomo z lahkoto oblekli, če bomo pri takih plačah sploh še lahko koga.«

Tisti pa, ki so se poglobili tudi v izgled in vtis, ki ga naredi obleka kot celota, skratka, ki pravijo, da obleka naredi človeka, so dejali, da so videti žalostne. Temno vinsko rdeča barva in bolj ali manj konvencionalen kroj sta res nekoliko postarala in pobledele sicer prikupno manekenko. Še bolj pa je bil ta učinek opazen na manekenu, ki je nosil natakarsko obleko.

Očitno se bo le kazalo zamisliti tudi nad pripombo, ki je zadevala živahnost barve, nekoliko manj konvencionalen kroj in navsezadnje tudi izbiro kvalitete blaga.

Toda, tudi če sprejmemo prikazane modele za definitivno rešitev bo to skok iz kamene dobe v dvajseto stoletje. Če nam ga uspe izvesti v dveh letih, ko naj bi bil vsaj z enotnimi haljami rešen minimalen in obvezen program o enotnih delovnih oblekah, bo napredek tako opazen, da ni zlodej, da ga ne bi opazili tudi tisti, ki jim je namenjen – potrošniki. Ti pa držijo v rokah zrcalo slehernemu našemu delavcu v trgovini ali gostinskem obratu. In prav je da v njem zagledamo tudi svojo zunanjo podobo.

Kupček zlata iz Zagreba

Spomladanski zagrebški velesjem je za nami in razni sestavki, zapisani v tem ali onem časopisu, ga hvalijo tako in dragače. Zadovoljni pa smo lahko tudi mi, saj smo se tokrat še posebej lepo predstavili, za kar gre zasluga predvsem organizatorici in vodji paviljona Majli Hočevar in njeni ekipi. Aranžerji iz Postojne in Ljubljane so tokrat razstavo in notranjost še posebno prikupno in vabljivo uredili.

Tokrat smo lahko ponosni še na nekaj. Iz vitrin so se namreč lesketale zlate, srebrne in bronaste medalje, ki smo jih dobili kot priznanje za kakovost nekaterih proizvodov.

Največja sreča se je tokrat nasmehnila Mercator-Nanosu, tozdu TMI iz Postojne; kar pet zlatih medalj je lep izkupiček, dobili pa so jih za odlično kakovost mortadele Marcator in

mortadele Pivka, pa za košansko in vereško klobaso in fur-lansko salamo. Kar šampiona – zlatega – pa je dobil kraški pršut. Postojncani so dobili še eno medaljo – bronasto, za pravo kraško panceto.

S kolajnami se lahko pohvali tudi naša Emba. Za Benko je na ocenjevanju dobila zlato medaljo, za Sladki greh pa srebrno. *Mile Bitenc*

Dobre jedi iz knjige

Pavle Hafner: TA DOBRA STARA KUHA

V vrsti kuharskih knjig zavzema TA DOBRA STARA KUHA posebno mesto. Poleg 350 receptov, ki so poglavitni del knjige, so v njej tudi avtorjevi spomini na staro mater in kuho na bogati domačiji na Visokem pri Škofji Loki. Avtor je prepričan, da v svojo škodo pozabljamo na stare, preizkušene načine pripravljanja hrane in na nekatera, včasih močno čislana naravna živila – n. pr. proseno in ajdovo kašo. 248. str., 580 dinarjev.

Olga Markovič: JUGOSLOVANSKA KUHINJA

Izvirna slovenska kuharska knjiga, v kateri je zbranih preko 300 odličnih receptov jedi, za katero lahko upravičeno trdimo, da so jugoslovanske, oziroma da jih jedo Jugoslavlani – od Triglava do grške meje. Zbirka jedi je pisana, recepti pa preprosti in nazorni, razdeljeni v hladne začetne jedi (30 receptov), juhe in čorbe (35 receptov), tople začetne jedi (45 receptov), glavne mesne jedi (70 receptov), ribe, raki, školjke, žabe (40 receptov), priloge, prikuhe, solate (40 receptov), slaščice (80 receptov). Knjigo popestrujejo čudovite barvne fotografije, ki jih je posnel Dušan Skrlap.

207 str., 1400 dinarjev (enciklopedijski format)

NAROČILNICA
KKK št.

Priimek in ime
Naslov
Poklic roj.
Reg. št. os. izk. izd. od.
Zaposlen pri
Naslov del. org.
NAROČAM NASLEDNJE KNJIGE:

Račun bom poravnal: a) v enkratnem znesku
b) v obrokih (do 3 obr. brez obresti, do 6 obr. 6% obresti, do 10 obr. 12% obresti od naročila)
najmanjši obrok je 500 dinarjev
Datum Podpis
Naročilnico pošljite na naslov:
CANKARJEVA ZALOŽBA, Ljubljana, Kopitarjeva 2

Sindikat na ravni delovne organizacije
Sonja Požar – Delovna skupnost skupnih služb

Sindikat si je postavil naloge za leto 1984

Na seji konference OO sindikata Mercator-Nanosa Postojna je bila osrednja točka obravnave sprejem programa dela konference OO sindikata za leto 1984.

Poleg stalnih nalog, katerih nosilec je konferenca sindikata, je v letu 1984 potrebna povečana skrb še na naslednjih področjih:

– sprotno analiziranje rezultatov poslovanja in predlaganje

ustreznih ukrepov za odpravo pomanjkljivosti v poslovanju

– ustrezna spodbuda delavcem pri ustvarjanju in delitvi dohodka in osebnih dohodkov po delovnem prispevku vsakega posameznega delavca

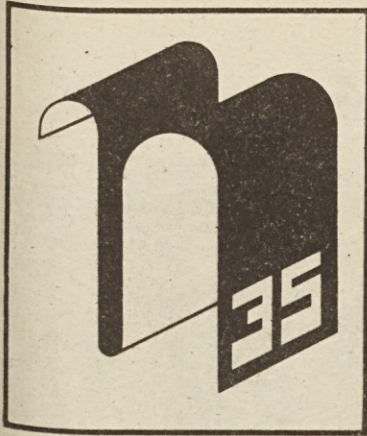
– vzpodbujanje družbenopolitičnega usposabljanja članov ZS, boljša informiranost in izobraževanje

– posebno pozornost standardu delavcev, predvsem tistih z najnižimi osebnimi dohodki. S tem v zvezi se je potrebno opredeliti tudi do posebnih oblik združevanja sredstev soli-

– krepitev zavesti delavcev za samozaščitno ravnanje in pri sprejemanju politično varnostnih ocen na ravni DO in tozdvov

– skrb za skupno organiziranje oddiha in rekreacije delavcev delovne organizacije

– posebna pozornost zaposlovanju študentov in pripravnikov

Nanosove
vesti

Delegati osnovnih organizacij zveze sindikatov tozdvov so se zbrali 3/3-1984 na drugi konferenci, kjer so obravnavali in sprejeli program del za leto 1984. Vse fotografije iz M-Nanosa: Sergej Paternost

Poživiljen turistični utrip
Anton Arko

Unis Turist v Cerknici

V soboto, 31. marca, je za turizem v cerkniški občini posijal pomladni žarek. Delovna organizacija Unis Turist iz Sarajeva je v poslovnih prostorih Blagovnice v Cerknici odprla svojo poslovalnico.

Na otvoritvi je vodja poslovalnice Unis Turista iz Ljubljane, Alenka Macarol, predstavila namen in delo turističnega urada v Cerknici, katerega glavni namen bo, da ta del Notranjske še bolj približa svetu in obratno. Cerkniška občina se razprostira na kraških tleh in se s Cerkniškim jezerom, Rakovim Škocjanom, Slivnico, Križno jamo in ostalimi znamenitostmi uvršča med turistično zanimive predele naše ožje domovine, vredne ogleda skoraj v vseh letih časih.

Predmet Unisovega poslovanja je zelo širok in pester, saj ponuja usluge zlasti delovnim organizacijam, šolskim, športnim in drugih skupinam:

- organizira prevoze, izlete in potovanja po domovini in tujini
- organizira zimski in letni oddih
- prevzema hotelske rezervacije
- izstavlja in posreduje vse vrste vozovnic v letalskem, železniškem in ladijskem prostoru
- pripravlja strokovna potovanja in dijaške ekskurzije
- organizira ogleda športnih in kulturnih prireditev
- posreduje vse vrste turističnih informacij
- nudi možnosti izposoje av-

stena domačinka, Ljuba Jenček, ki se je doslej vozila v Ljubljano na delo v poslovalnico Unis Turista na Igriški ulici. V tem okolju je odraščala in spoznala poslovanje in delo z ljudmi, tako da bodo usluge še popolnejše.

Delovni čas poslovalnice:
vsak dan od 8 do 15
sreda 8 do 18
sobota 8 do 12

Če se bodo pokazale potrebe po spremembi, bodo urnik prilagodili potrebam in povpraševanju. Vse informacije so na voljo na telefonski številki 061-792-113.

V prostorih Blagovnice so v sklopu poslovalnice tudi razstave likovnih del. Prav zdaj razstavlja cerkniški fotograf Matjaž Žnidaršič, ki je v objektivu lovil čudovite motive Cerkniškega jezera in okolice. Predstavlja tudi del cerkniške folklorne, ki daje prav pustnemu času poseben utrip.

Star slovenski pregovor pravi, da je vsak začetek težak, zato upata tako Unis kot tudi TOZD Trgovina Rakek, da bodo s skupnimi močmi in sodelovanjem uspeli v obojestransko zadovoljstvo.

tomobilov v svoji rent-a-car službi.

Temeljna organizacija M-Nanosa, Trgovina Rakek, je svoje prostore v Blagovnici odstopila Unis Turistu, predvsem zaradi izmenjave uslug, saj je v restavraciji bogata ponudba gostom, ki lahko izbirajo domače notranjske jedi in obiščejo domiselne prireditve, ki so v rednem programu. Vsako soboto prireja ples, ki ga večkrat popestrijo priljubljene skupine in posamezniki.

V novi poslovalnici bo zapo-

V blagovnici v Cerknici so v preteklem mesecu organizirali gospodinjstvi tečaj, na katerem so se tečajnice poleg kuharskih veščin naučile tudi postrežbe in priprave pogrinjkov.

Otvoritve poslovnega prostora turistične organizacije UNIS v blagovnici v Cerknici se je udeležilo več predstavnikov družbenopolitičnega življenja iz Cerknice.

V blagovnici v Cerknici večkrat prirejajo razstave slikarjev samorastnikov. Tako so ob praznovanju dneva žena priredili razstavo slikarke Slavke Pavšek in razstavo Taborniškega odreda Cerknica.

darnosti za tiste delavce, ki delajo v tozdih z izgubo

– zavzeti se za uresničitev že dogovorjene naloge na področju delitve sredstev za osebne dohodke po delovnih uspehih

– izpeljati naloge v delovanju delegatskega sistema ter pri organiziranju strokovne pomoči pri delu in povezavo med delegacijami in samoupravnimi organi ter DPO

– zagotavljati pravočasno in redno informiranje delavcev

– aktivno sodelovanje na področju LO in DS predvsem s

– usklajevanje stališč in reševanje skupnih nalog s krajevnimi skupnostmi v okviru krajevnih konferenc SZDL.

Vse sprejete naloge bo konferenca OO sindikata izvajala v sodelovanju z ZK in ZSMS, samoupravnimi organi, poslovnim odborom ter strokovnimi službami, v dogovorjenih rokih.

Nanosove
vesti

Ob otvoritvi poslovnega prostora turistične organizacije UNIS so prizadevni delavci blagovnice organizirali razstavo fotografskih del domačega fotografa Matjaža Žnidaršiča.

Franček iz Kopra javlja

Rimljani in Nanos

Resda, malo čudna primerjava; ko boste pa prebrali ta kratek raport, se ne boste čudili. Stari Rimljani so metali svoje »izvoljence« v amfiteatru levom v nadaljnjo obravnavo, Nanos pa je naložil svoje »šefove« Globturu v avtobus in, hajd na daljno potovanje v Švico.

»Da se razumemo, kadi se ne, sicer ne vozim,« je dejal zelo strogo šofer. Začetek strokovnega potovanja v Švico se je začel zelo slabo vendar – začetek slab, konec dober. Ja, eno figo konec v Jugo je bil še hujši. Pravi amfiteater se je začel na mejni pregledovalnici Fernetiči. No, pa lepo počasi, kot so to storili cariniki na meji, tako da so nas, trideset izbrancev prav počasi pregledovali, okoli dve in pol ure. Takrat smo se komaj zavedali, kakšne pomembne osebnosti smo. Imel sem občutek, kot da se Nanos boji za nas »ta srednje višje«, pa bi nas po vsej sili hotel zadržati v domačem okolju. Torej, skoraj tri ure je trajala, posebno za nekatere, ta tragikomedija. Še v življenju nisem videl toliko bledeh obrazov in – tišina, tišina pa taka, da se je slišalo bitje pogumnih src, ali pa kot na sestankih pod točko »diskusija«.

Ne bom našteval, kaj vse so našli, česa ne, ker bi se spomnil tudi mojih neprijavljenih lir.

Na ta strokovni izpit nas je šlo 30 »srednje pomembnih ljudi«, med katerimi pa so bili tudi trije direktorji, ki so bili za ravnotežje pomembnosti. Tukaj ni všteti šofer, kateremu se prav tako ni mudilo nikamor, saj je po avtocestah vozil s takšno brzino, da so nas med Verono in Milanom prehiteli kotalkarji.

»Dobra volja je najboljša,« poje korajžni Kekec. Po avdiciji na carini smo tudi mi kakšno zapeli. Mimo Verone, ne da bi pozdravili Julijo in Romea, mimo Milana, ne da bi se ogledali Scalo, prav tja do Švice. Seveda smo med potjo dobro rundo odredmali. Jutranje ure smo takoj izkoristili za »turistični breakfast« in jugošvicarsko specialiteto »motokolete.« Pridne kolegice iz Preskrbe so skrbele za trdno in tekočo »popotnico«. Ker pa se po zakonih kulinarike morajo kotoleti jesti topli, smo privezali skledo s »kotoleti« pri motorju. Šofer je izračunal, na podlagi preverjene prakse, da se morajo pri brzini 55 do 60 km na uro v dolžini 120 km »kotoleti« spremeniti v prvotno stanje, to je, biti topli. Motor je tekel, avtobus je tudi prevozil 120 km, vendar, kotoleti mrzli kot poprej. Tovarišice iz Preskrbe so bile res prave hostese – postregle so nas, da je bilo trikrat hva-

le vredno. Če ne bi imel slabih izkušenj kako se ženska spremeni v prihodnosti, bi se kakšni še zaobljubili.

Na obzorju St. Gallen – mesto ogleda na spanje. Noja prva naloga v Švici je bila, da se takoj poiskal »Bank Nationale de Svičerijska«, da preverim moj konto, če štima z njihovim. Verjeli ali ne – do pare točno: jaz nula, oni tudi nula!

Namestili smo se v hotelu »Jegerhof« – Lovski dvor. Popoldan ogled trgovin, malo podremuckanj – vse predpriprava za naslednji dan, ki je bil predviden za ogled in razgovore v podjetju »Migros«.

No, o tem je že obširno pisal moj urednik Paternost. Zato mu nočem mešati štrene. (Glej »Mercator«, št. 3). Samo to bi rad zapisal ob rob razgovora v Migrosu: če mislijo Švicarji, da so izumili kaj novega, kot nam je predstavil podjetje njihov direktor, se zelo motijo. To, kako naj bi bilo in kako naj se vedemo pri delu, pa o neki disciplini, to mi že leta in leta poslušamo vsak dan po radiu in televiziji. Imel sem občutek, da tudi oni gledajo naš TV program. Imajo pa eno napako – oni se tega držijo. Podatek, da je pred mnogimi leti – mislim, da se je šlo za petnajst let nazaj – zamudil prihod v službo in bil čez dva dni odpuščen. »Čik pavzo« in malico si morajo odšteti od delovnega časa. Kaj si ta gnili kapitalist vsega ne izmisli! Kupil sem si kilogram banan; verjemite mi, ko sem jih prinesel domov, so

bile že nagnite. Tudi tu je dokaz, da ni vse zlato, kar se sveti.

V Švici živi večina italijansko govorečih, druga večina nemško govorečih in 1% Galov, ki pa govorijo neko mešanico štajersko-ribniškega dialekta. Najbolje si se z njimi sporazumel z odgovorom O. K.

Bil sem tudi uradni tolmač nemško slovenskega slovarja. Gospod Lutz, direktor Migrosa, mi je ob slovesu dejal: »Gospod Sorko, vsaj eden, ki me je pravilno naslovil. Veste, gospod Sorko, samo to mi še razložite, ker vas nisem dobro razumel, kako ste mislili, če kdo zamudi v službo, kako ste to mislili?« S tem njihovim načinom – da si mora malico in »čikpavzo« odpisati od delovnega časa, bi pri nas nekateri morali na dan OD še vplačati podjetju.

Naprej v kneževino Lihtenštajn. Zopet ogled in v Hotel Post, h Gorejnski Marici, natakari Esmi iz Bosne in Ingrid iz Avstrije. To je kombinacija, zraven pa še 30 veselih ljudi iz Jugovine. Odlična večerja, vino domače (Goriška Brda), in to v kar zadostnih količinah, tako da smo si tukaj nekaj lepih zapeli. Še kratek šou Frančka iz Kopra, in prijetno dremanje.

Zjutraj ob 8. uri nas je iz svojega dvorca pozdravil knez Lihtenštajnski. Tudi zvonovi so nas pozdravili. To pa tudi ni za v smeti. Dvorec je bil sicer v 4 km oddaljenem hribu, ampak, bilo je namenjeno nam. Segedinski golaž, »skomponiran« v Postojni, se je segrel pri »Gorenjki«. Naše vrle hostese pa bi prejele od Podravke 5 zlatih petelinov. Krajši postanek v Avstriji, mestu Innsbruck, pa korajžno naprej.

No, pa še konec. Vzdušje Nanosovcev je bilo nekaj vredno. Prišli smo iz svojih trdnih okvirjev, prišli smo v novo okolje, novo organiziranost, videli in slišali to, kar naj bi bilo nekoč tudi pri nas. Mogoče smo bili mi prvi pionirji – »Buffalo Bili« tega novega načina. Kaj se ve?

Na Jugo-meji nič novega; nekoliko krajši pregled, pa hajdi mamic v naročje.

Šaun gruis Franzel
(v dialektu tistih 1% Švicarjev)

Predstavnikom Migrosa so udeleženci postavili veliko število vprašanj, ki so se nanašala na poslovanje in organizacijo njihovih trgovin.

Nanosove vesti

V torek, 20. marca 1984, so delavci Smučarskega kluba Postojna organizirali na smučišču Kallč pri Postojni občinsko sindikalno prvenstvo v veleslalomu za vse kategorije tekmovalcev, naslednji dan pa še tekmovanje v tekih.

Iz tozdov in delovne skupnosti M-Nanosa, ki imajo sedeže na območju občine Postojna, se je tekmovalcev udeležilo 11 tekmovalcev.

Tekmovanje je bilo v naslednjih starostnih kategorijah:

Kategorija
Moški – letniki
Ženske – letniki

A
1954 in mlajši
1959 in mlajše
B
1944 do 1953
1949 do 1958
C
1934 do 1943
1939 do 1948

D
1933 in starejši
1938 in starejši

Pomembnejše uspehe so dosegli tekmovalci v kategoriji D (veterani), med katerimi je Dušan Arko dosegel najboljši čas

in s tem pridobil zlato medaljo. Sergej Paternost pa tretje mesto. Pri ženskah je v veleslalomu Marija Meze dosegla 6. mesto v kategoriji A.

V tekih je v B kategoriji dosegel 4. mesto Emil Vuga, pri ženskah v kategoriji B pa je Zdenka Ščuka dosegla prav tako odlično 4. mesto.

Hkrati moramo povedati, da ne moremo biti zadovoljni z udeležbo na množičnih tekmovanjih. Treba si bo še prizadevati in istočasno bolje organizirati udeležbo posameznikov. Znano je, da brez dobre organizacije ni pričakovati boljših uspehov, zaradi česar je naloga vseh temeljnih organizacij in posameznikov, da se še bolj zavzemajo za to delo, saj je športno udejstvovanje porok za zdravje in s tem za krepitev delovne sposobnosti.

Franc Sorko

Sergej Paternost

Pravnik svetuje

Vprašanje se nanaša na starostno upokožitev: ali delavcu v organizaciji združenega dela lahko preneha delovno razmerje po sili zakona, ko dopolni 65 let in 15 let pokojninske dobe?

Odgovor na to vprašanje moramo iskati v predpisih, ki jih predpisuje Zakon o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (SFRJ št. 23/82, 77/82). Po teh določilih ni mogoče, da delavcu preneha delovno razmerje po sili zakona z dopolnitvijo določene starosti. Po 173. členu zakona o delovnih razmerjih namreč delavcu preneha delovno razmerje po samem zakonu, ko dopolni pogoje za polno osebno pokojnino, razen če pristojni organ ozda soglašja, da nadaljuje z delom.

Polno osebno pokojnino pa pridobi po veljavnih predpisih delavec, ko dopolni 40 let, ženska pa 35 let pokojninske dobe.

Iz tega sledi, da delavcu, ki je star več kakor 65 let in nima še 40 let pokojninske dobe, ne more prenehati delovno razmerje po sili zakona.

Kako se obračuna osebni dohodek oziroma nadomestilo OD delavcem, ki delajo na državni praznik?

Delavci, ki so zaradi narave dela in po razporeditvi delovnega časa dolžni delati na katerikoli praznični dan, so upravičeni do osebnega dohodka, ne pa tudi do nadomestila OD. Taki delavci so nočni čuvaji, dežurni električarji in podobno.

Poleg osebnega dohodka na praznični dan pa pripada delavcu tudi poseben dodatek, glede na to, da je delo na praznik poseben delovni pogoj.

Dodatek je različen glede na ozd. Prav tako pripada delavcu poseben dodatek za nočno delo.

Pravico do nadomestila OD pa imajo le tisti delavci, ki bi po razporeditvi delovnega časa na praznični dan sicer delali, zaradi praznika ne delajo. To pa obenem pomeni, da imajo pravico do nadomestila OD delavci le za praznike, ki padejo na njihov delovni dan, ne pa za praznike, ki padejo na nedeljo ali prosto soboto ali na kak drug dan, ki je določen kot dan tedenskega počitka.

Iz povedanega sledi, da določenim kategorijam delavcev, ki morajo delati na dan državnega praznika, pripadajo OD in dodatek za delo na državni praznik in morebitno nočno delo, ne more pa se jim obračunati še nadomestilo OD kot ostalim delavcem.

Srečala se je z Abrahamom

Z Abrahamom se je srečala Lenči Bertok, oddelkovodja v poslovalnici DOM Koper.

Vipavska burja jo je prinesla pred 28 leti v Koper ter jo odločila v poslovalnici Dom. Tukaj je tudi ostala do srečanja z Abrahamom pa še kar nekaj časa ostane pri nas. Kot 22-letna »punca« je začela vlagati svojo investicijo, »pridno in vestno delo«, pri takratnem trgovskem podjetju Trgovski Dom. Ostala je zvesta svojemu načelu: delaj

pridno in pošteno. Svoje izkušnje je prenašala na mlajši kader in na sodelavce. Že pred leti ji je kolektiv izkazal priznanje za njeno nesebično delo ter jo nagradil z »Redom dela«.

Lenčka, kolektiv ti želi še na mnoga leta!

Franc Sorko

Nanosove vesti

Nanosove vesti, redna priloga časopisa MERCATOR, glasila delavcev in kmetov sozda Mercator Ljubljana. Ureja uredniški odbor: Franc Dolenc, Irena Jurca, Franc Koščak (odgovorni urednik), Sergej Paternost (tehnični urednik), Joško Veselič in Edita Žiberna. Sedež uredništva Nanosovih vesti: M-Nanos, Postojna, Tržaška c. 59, telefon (067) 21-441

Mercator v SV Sloveniji

S Ptuja

Kristina Antolič – MIP

Jubilej prve samopostrežne trgovine NAMA

Pred 20. leti, ali natančneje zadnji dan v letu 1963, je bila na Ptujju odprta prva samopostrežna trgovina NA-MA, ki je bila takrat med prvimi v Sloveniji. Polnih 20 let je delovala brezhibno. Tako kot se stroj sčasoma izrabi, tako se je tudi inventar v naši samopostrežbi. V tozdu Maloprodaja, v katerega sestavu je SP NA-MA, so se odločili za posodobitev. Preureditvena dela so veljala cca 135 starih milijonov.

S preureditvenimi deli so pričeli 19. marca letos. Delo je opravila domača vzdrževalna ekipa in to v rekordnem času, saj je bila trgovina 10. aprila nared za ponovno obratovanje.

Nov način dela je za vsakogar posebno breme. Še posebej je bilo to čutiti pred 20. leti, ko so se potrošniki privajali na samopostrežni način nakupa blaga. V prvih mesecih se je marsikdo težko odločil za nakup. Pravo nasprotje je danes, ko so kupci komaj čakali na ponovno odprtje, čeprav je na drugi strani ulice trgovina s klasičnim načinom prodaje. Sodoben čas zahteva svoje.

Dan pred otvoritvijo so se zbrali v tej poslovni enoti zaposleni in delovna ekipa, ki je opravljala preureditvena dela, ter vodilni in vodstveni delavci tozda in DO. Ogedali so si preurejene poslovne prostore ter poklepetali s prodajalci.

Zbranim je prvi spregovoril pomočnik direktorja tozda Maloprodaja Franc Sedič, ki je bil pred leti eden izmed pobudnikov za samopostrežni način poslovanja in prvi poslovodja samopostrežne trgovine na Ptujju.

Orisal je delo ter prve izkušnje samopostrežnega načina poslovanja. SP NA-MA je vsa leta dobro poslovala, potrošniki so zadovoljni, za kar je dokaz tudi dober obisk. Vsem zaposle-

20 let prve samopostrežne prodajalne na Ptujju. Vse foto: Kristina Antolič

nim je zaželel veliko delovnih uspehov pri nadaljnjem delu.

Preureditvena dela pa niso bila opravljena samo v tej poslov-

Se zadnja navodila in izpraznjen karton, pa bo nared.

Spominski posnetek članov kolektiva NA-MA ob 20-letnici prve samopostrežbe.

prodaje je polnih 30 let poslovala brez večje preureditve. Inventar jim je služil vsa leta. Zato je bil potreben zamenjave.

Vendar to še ni vse. V tozdu

Maloprodaja so povedali, da načrtujejo še več takšnih in podobnih preureditev, saj je tega potrebna skoraj tretjina poslovnih enot.

Predstavljamo Franca Sediča

Zlati znak sindikatov delavcu MIP

Te dni so v Ljubljani podelili Zlati znak ZS Slovenije. Med odlikovanci je bil aktivni in požrtvovalni sindikalni delavec Franc Sedič iz tozda Maloprodaja v sestavu delovne organizacije MIP Ptuj.

Franc Sedič je bil rojen 2. 12. 1928 v Dravogradu. Živi na Ptujju, opravlja pa dela in naloge pomočnika direktorja tozda Maloprodaja. Že kot mladinec je bil aktiven družbenopolitični delavec, njegove aktivnosti pa so se z leti stopnjevale.

V trgovski delovni organizaciji, kjer dela, je kot predsednik osnovne organizacije ZS s svojim aktivnim delovanjem močno vplival, še posebej ob združitvi dveh trgovskih delovnih organizacij na Ptujju.

V času od 1968. do 1972. je bil kot član pododpora za trgovino, v takratnem medobčinskem odboru sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Ptuj in Ormož zelo aktiven.

Od leta 1974-82 je bil predsednik občinskega odbora sindikata delavcev trgovine in član republiškega odbora tega sindikata.

Franc Sedič

Dve mandatni dobi je bil član predsedstva občinskega sveta ZSS Ptuj in je član (plenuma) sveta še sedaj.

Zelo pomembno vlogo je odigral pri organiziranosti nove sindikalne organizacije v DO MIP Ptuj, ki je pričela po konstituiranju tudi uspešno delovati.

Od 1974. leta je član komisije za organizacijsko-kadrovska vprašanja pri RO sindikata delavcev trgovine.

Močno se je angažiral tudi v delu organov samoupravljanja lastne organizacije združenega dela. Bil je tudi sekretar OO ZKS in član komiteja ZKS Ptuj.

V krajevni skupnosti je bil dve mandatni dobi predsednik sveta KS Hajdina in tajnik terenske organizacije SZDL. Od leta 1977 dalje opravlja pomembno vlogo tudi na področju SLO in DSZ.

Za svoje požrtvovalno, predvsem pa uspešno delo na vseh področjih družbenopolitičnega in samoupravnega delovanja je dosedaj prejel številna priznanja. Med temi so zlata značka Mercatorja 1975, red zaslug za narod s srebrno zvezdo 1979 in plaketo občine Ptuj leta 1981.

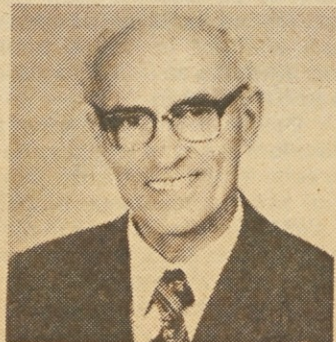
Ob podelitvi zlatega znaka ZS Slovenije Francu Sediču, ki je tudi delegat delavskega sveta, iskreno čestitamo z željo, da bi še naprej opravljal družbenopolitično delo ter svoje bogate izkušnje prenašal na mlajši rod.

Omagal sredi dela

Janko Vogrinc je bil rojen 2. 12. 1910 v Cezanjevcih pri Ljutomeru. Po končani meščanski šoli se je izučil za mizarja in bil občasno zaposlen pri obrtnikih v Ljutomeru in okolici ter v drugih krajih severovzhodne Slovenije, dokler ni dobil zaposlitve v Železniških delavnicah na Ptujju. Že v mladosti se je v delavnicah srečal s prvimi komunisti na ptujskem področju, se udeleževal njihovih akcij, v letu 1941 pa je bil sprejet v Komunističnih partijo Jugoslavije. Nemci so ga leta 1942 zaprli in internirali v zloglasno taborišče Dachau, odkoder se je vrnil leta 1945.

Zaposlil se je v Železniških delavnicah na Ptujju, nato prevzel funkcijo predsednika Mestnega ljudskega odbora in pozneje predsednika Občinskega ljudskega odbora na Ptujju. V občini Ptuj je opravljal različne odgovorne funkcije, med njimi je bil sekretar občinskega komiteja ZKS in nazadnje predsednik občinskega odbora ZB NOV Slovenije na Ptujju. Bil je tudi poslanec republiške skupščine.

V trgovskem podjetju Pannonija Ptuj je bil direktor de-

lovne organizacije od 1. 11. 1962 do upokojitve 30. 6. 1969.

Janko Vogrinc je bil med najbolj priljubljenimi občani ptujjske občine. Poznali so ga cicibani in pionirji ob pogostih obiskih v šolah; mladina, katere svetel lik je bil in bo ostal; starejši občani, borci NOV, lovci in čebelarji, delavci v podjetjih, kjer je delal, v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih interesnih skupnostih.

V velikem številu smo se Ptujčani poslovili od njega zadnji dan v marcu. V imenu Ptujčanov se je od Janka poslovil član CK ZKS Alojz Gojčič, v imenu delavcev Železniških delavnic in delavcev MIP-a glavni direktor DO MIP, Franc Tomanič.

Radenska

Tu so že prazniki in kmalu tudi počitnice. Kjerkoli boste, povsod bodo z vami taki in drugačni prijatelji. In med temi prijatelji bo zagotovo tudi steklenica s tremi rdečimi srčki. Naj bo to mineralna voda ali pa nekaj iz družine Still ali Swing – vse je namenjeno za osvežitev. Upajmo, da nam bo maj prinesel toplejše dneve in potem bodo prav pijače iz Radenske naši oziroma vaši stalni spremljevalci.

Hladne pijače odžejajo najbolje. Same ali pa pomešane z različnimi alkoholnimi pijačami. In ker ponavadi ob praznikih dobimo obiske, jih bomo s kakšnim okusnim koktejlom zagotovo presenetili.

Radenska tokrat priporoča naslednja koktejla, seveda s pomočjo njenih pijač:

Cocktail Diana eksotik – potrebujemo 0,5 dcl čokoladnega likerja, 1,5 dcl swing eksotika in dodamo toščeno smetano ter okrasimo s čokoladnimi drobtinami.

Cocktail Tri srca – potrebuje mo 1/2 dcl ruma Havana Club, 1/2 dcl mandarineta, brizg pomarančnega soka, brizg limonovega soka in dolijemo swing eksotik.

Našteti koktejli so enostavni za pripravo, okusni in zagotovo bodo všeč vsem tistim, ki imajo radi »dolge« pijače.

Seveda pa morate imeti pri roki proizvode Radenske – predvsem družini Swing in Still. Na zdravje!

Mile Bitenc

Naši dobavitelji

Naš nasvet:

Deline cosmetics

Vsaka novost je dobrodošla. Zdaj, ko je na trgu licenčnih proizvajalcev vse manj, so domače novosti še toliko bolj dobrodošle. In novost na področju kozmetike, ki prihaja iz Ilirije Vedrog, se imenuje Deline.

Kozmetika Deline je razvita na osnovi dragocenih rastlinskih izvlečkov vitaminov. To je program enostavne nege za vsako vrsto kože, v vsaki življenjski dobi. Pravijo, da s pomočjo kozmetike Deline zadostuje le nekaj minut nege – zjutraj in zvečer. S kozmetiko Deline bo koža vašega obraza sprejela bogastvo narave, ki ohranja vitalnost in lepoto vaše kože.

Družina Deline je kar precej velika in prav je, da jo vsaj na kratko predstavimo. O vsakem izdelku bomo zapisali le najvažnejše podatke:

– **Deline čistilno mleko** je namenjeno za čiščenje vseh vrst kože, **Deline tonik** za osvežitev vseh vrst kože in **Deline tonik brez alkohola** za osvežitev suhe in občutljive kože.

– **Deline hranljiva krema z biocelom** je nočna krema za nego suhe in občutljive kože. Vsebuje aktivno substanco biocel, ki skrbi za prožnost kože in njeno mehko ter s tem preprečuje prezgodnji nastanek gub.

– **Deline aktivna krema** je tudi nočna krema, vendar namenjena za nego normalne kože. Vsebuje vitamin B6 in vitamin E ter rastlinske izvlečke, ki kožo hranijo in vplivajo na pravilno delovanje žlez lojnic. Z redno uporabo kreme ohranja koža potrebno vlažnost in elastičnost, kar je pomembno za preprečitev prezgodnjega nastajanja gub.

– **Deline nemastna hidratantna krema** pa je dnevna krema za nego mastne kože. Vsebuje aktivno substanco Hygroplex, ki preprečuje, da bi koža izgubljala lastno vlago. Varuje kožo pred škodljivimi zunanjimi vplivi, obenem pa je idealna podlaga za make-up.

– **Deline polmastna hidratantna krema** je tudi dnevna krema za nego suhe, dehidrirane kože. Vsebuje kombinacijo vitaminov, zeliščnih izvlečkov, vlažilne substance, ki uravnava fiziološko ravnovesje kože,

ohranjajo njeno vlažnost in prožnost. Krema varuje kožo pred škodljivimi zunanjimi vplivi in je odlična podlaga za make-up.

– **Deline vitaminska hidratantna krema** za dnevno nego normalne kože. Vsebuje dragocene vitamine za nego in zaščito, ohranja fiziološko ravnovesje in vlažnost kože. Je odlična podlaga za make-up.

– **Deline regenerativna krema proti gubam** je namenjena utrujeni in zahtevni koži. Vsebuje dragocene hranljive sestavine rastlinskega izvora in kombinacijo različnih vitaminov za vzdrževanje prožnosti vezanega kožnega tkiva, kar je pomembno za preprečitev prezgodnjega nastajanja gub.

– **Deline čistilno mleko** za čiščenje utrujene, zahtevne kože, vsebuje dragocene rastlinske izvlečke in vitamin E. Nežno in temeljito odstranjuje prah, umazanijo in ostanke ličila.

– **Deline tonik** je namenjen osvežitvi utrujene in zahtevne kože.

– **Deline krema z antiseptičnim delovanjem** je nočna krema za nego problematične, aknaste kože. S svojim delovanjem uravnava delovanje žlez lojnic. Vsebuje učinkovite sestavine za odstranitev mozoljev in ogrcev.

– **Deline čistilno mleko** za čiščenje problematične in aknaste kože vsebuje blage sestavine, ki kožo mehčajo in umirjajo. Nežno in temeljito odstranjuje prah, umazanijo in ostanke ličila.

– **Deline tonik brez alkohola** pa je za osvežitev problematične in aknaste kože.

To je torej celotna kolekcija kozmetike Deline, ki varuje, kot sem zapisal, vse vrste kože. Same boste izbrale iz kolekcije tisto, kar ustreza vaši koži. Tudi cena je kar primerna, saj je izdelek domač, nastal v razvojnih laboratorijih Ilirije – Vedrog.

Mile Bitenc

Iz tozda Hladilnica v Ljubljani – delo v celici z dvjačino pri temperaturi –20°C. Foto: arhiv Mercator.

Nagradna križanka »35 let Mercator«

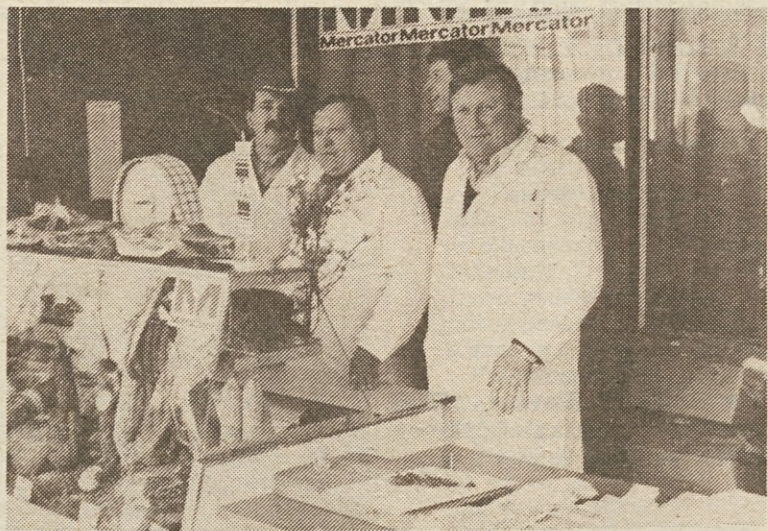
Ker letos, sicer skromno praznujemo 35 let, odkar je bil ustanovljen Mercator, smo temu delovnemu jubileju posvetili tudi nagradno križanko. Za reševalce smo pripravili več nagrad, in sicer:

- 5 denarnih nagrad po 500,00 dinarjev – prispevek Uredništva glasila Mercator
- 10 praktičnih reklamnih artiklov – prispevek Studia za ekonomsko propagando.

Pravilno rešite križanko, izpolnite kupon in vse skupaj v ovojnici, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA 35 let, pošljite na že znani naslov: Mercator, Studio za ekonomsko propagando, 61000 Ljubljana, Breg 22.

Pri žrebanju bomo upoštevali vse pravilno rešene križanke, ki bodo na naš naslov prispele najpozneje do 18. maja 1984.

Mirovno gibanje na GR

Velika mirovna manifestacija, ki je bila pred dobrim mesecem dni na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, je privabila tudi trgovce. Na pobudo Komiteja za preskrbo mesta Ljubljana sta stojnice poleg Mercatorja postavila še Dom in Medex. Organizatorji so želeli predvsem udeležencem iz Avstrije in Italije ponuditi nekaj naših posebnosti. Tako je skrb za mesno ponudbo prevzel tozdr Grmada.

Pod vodstvom Daneta Remškarja sta degustacija in prodaja pršuta, mortadele in drugih mesnih dobrot kar dobro cvelteli.

Mile Bitenc

Izid žrebanja za nagradno križanko

Do predpisanega roka smo na naš naslov prejeli 734 pravih rešitev nagradne križanke. Med temi smo jih izžrebali pet, ki naj nagrade prevzamejo v Mercatorjevem Studiu za ekonomsko propagando, Ljubljana, Breg 22.

Izžrebani so bili:

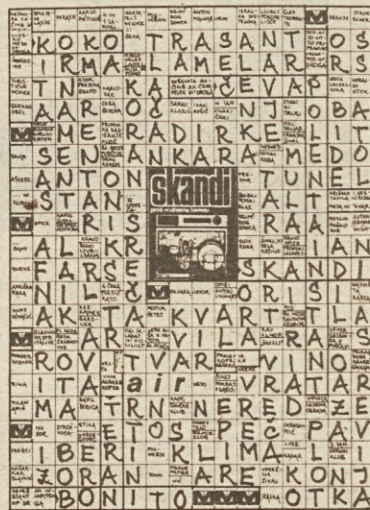
1. Anka Krivec, Mercator-Mednarodna trgovina TOZD Slovenija sadje, Titova 66, Ljubljana

2. Dragica Omahna, Mercator-Rožnik, TOZD Grmada, Mengeška 49, Trzin

3. Marija Kocet, Mercator-Univerzal Lendava, SP Kobilije
4. Štefka Dolenc, M-KGZ Sora Žiri

5. Vili Oblak, M-HG, TOZD Ajdovščina, p. e. Delavski dom, Prešernova 30, Ljubljana

Rešitev križanke iz prejšnje številke

KUPON ZA POŠILJANJE KRIŽANKE

Ime in priimek

Točen naslov delovnega mesta (DO ali TOZD, mesto in ulica)

Izpolnjeni kupon priložite rešitvi križanke, na ovojnico pa obvezno priložite »Nagradna križanka«, sicer rešitve, čeprav bo pravilna, pri žrebanju ne bomo upoštevali.

Nagradna križanka »35 let Mercator«

		NESTO, V HRVAŠ. ZAGORJU				MATEJ RITA		TONA		LOPATKA ZA ČIS-ČENJE PLEČA		HRVAŠ. DESELA ZA OKNO		DEJAVNOST BOZD MERCATOR						DEJAVNOST SOZD MERCATOR		VZPE-TIJA		OBPR-TINA V ZIDU		GLAVNI ŠTEVNI-		LAD-JICA		35 let 			
12. CRKA		IZRAZ ZA TRGOV-CA		FRON. ZNAK NAPLA-CILO				VINO-RODNA RASTL.		PEVSKI ZBOR NETO				HEŠTO V DALMAC. PREHER						DRŽAVNA RODNINA BLAGAY-NA				RATO DUGO-NJIĆ				PEVKA NOVA-KOVIĆ		ŠVICAR PESNIK PISATEL			
		MLINSKI ZLEB		HRENA		KHEČKI LIST		ORGANIS. ARHEE SECRETE		SEVER. OBRJE-NA VSOTA		IVAN CANKAR		MARIJA SESTRA		PJAZA STARIH SLOVAN				WC. KENIGIA TOVARAM V LJUB.		SUBOTI-CA		OKYARA		FRIZER. LOKAL 2. IN. 1. SANOŠ.				VZKLIK NA BI-KOBOR.			
UHETN. STIL										ATLANT-SKI PAKT		UHETNI-KOVA BELAVN. NAPEV		GORA V ŠVICI		UHRLI FILM. IG. LADD SATAN						3.6AM. LIADOV				TVARI-NA 6.5AM.				EL. M. ENOTA OTON C.			
FLOS-KANJE																																	
KNJIN				VODA SODA VICA																													
ALPE ADRIA				DELOVNA ORGANIZACIJA V SOZD MERCATOR						RAVNI TEREN MERAKI. OŠTENOŠT																							
		UPAN-TE		EGIPŠ. BOG SONCA		ITALIJ. KOHUN. PARTIJA		TOVAR-NA PT. SARAJ. POTREB.				RIMSKO PODZEM. MNOŠI-NA		POŠKOD-DA TE-LESA VEČANJE								PTIČKI NE LETA		EGIPŠ. BOG						JUG. OL. KOMITE SLOV. TEDNIK			
ŠVICAR. KAN-TON								REPIČ ANTON		18. CRKA GLASB. DEBIĆ		SLIKAR. PLES-TEN-JAK				KOČEV-SKI TISK		TALSOVA PIZAJA AFRISKA REKA						INTER-NA BANKA				HEŠTO V SAP VOJ-VODINI PABAVINA					
HEŠTO PRI NOVSKI												PROSTOR PRED VRATJ DOL				BEO-TIJEČ						KARLO-VAC				GORENJ. REKA							
		RDEČI PLAN-ET		NESPAH. TRDIŠEV DEJAVNOST PRED PO-ROKO														ŽIVLI. POTREB. TEK-OČINA		TROPSKI LES		GEOM. POJEM											
MARTA ZOBEC				DEJAVNOST SOZD HERCATOR																													
AVIA ADRIA. PROHET				NAPIS NA KRI-STUSO-VEM KRIŽU		GRŠKI BOG VETROV IGRANJE						SHRAM-DA ZA PRIDF-LIKE		GLASBIL. OLIMP. IGRE SARAJEVO																		SOLHI-ZAC. ZLOG ... CAPO-NE	
ENAKI ŽRKI				TRAVN. IŠKE ZELI						ZDIRKA ŽAKO-NOV																							
PESEM				NARAV. LOGARI-TEM Ž. IHE						TROPSKA OVI-JALKA																						PITAJA ST. SLO-VANOV PTIČ	
		ROLO-TOK V 9. SOGLAS.								ZNJAZNA NOTA STISNJ. DLAN																						OŽNAKA ZA NEZ-NANCA	
VRSTA PAPIGE										POSTA TELEGR. HUDA JEZA																							
		NIC ZJAH. ŠVICAR. UR.		POSVET. DUBOVN. REDK. Ž. IHE						SURO-VIJA ZA IZDEL. UHET-NIH VLAKEN																							
DEJAVNOST SOZD MERCATOR		PEŠTNER PRIMOR. POKRAJ.																															
KVART. IZRAZ		GARD-NER USTVAR-JALEC								NEME-HEK		IZVRŠ-NI SVET				ALFRED NOBEL		KRIŽANKO SEŠTAVILA IN RISALA. MAZA HOČEVAR		VZHOD		PREBVA-KA BOŠ-NE PLEVEL											
TURŠKI VELI-KAŠ				STAR SLOVAN. ZAJANA OPERA						PREG-RADA																							
PUŠTO-LOVEC										JAPONSKO OBLAČILO Ž. IHE																							
		NOVI USTAV-VEK		TIKOV LES NIKO, DALJ. OBL.				GR. BOG VESELJA IN VINJA				REPUBLI-ZVEZA SINDIK. OSCAR T.																				100 m ² KROTA	
PORTI-VIJA ELEK-TRODA								SPLET LAS																									
ITALIJ. DENAR				DEL KONJSKE VPREGJE GR. ERKA						GLASBIL. KAR. OSTANE																							
IVI HORO-SEC		LOVRO KUJAR		SLADICA ŽNAK ZA KISIK						VOJTAJ ODSEK REDK. Ž. IHE				IZBELO-VALEC LOPAT		APA-TIČ-NOST		NIVO TERKAC CIARK															
NOVI TETA								GENERALNI DIREKTOR SOZD MERCATOR																									
GRA-FIK JUSTIN				OSLOVO OGLA-ŠANJE				EDEN OD ČUTOV		RIM. EVA ALPI NIPIČ		TOPOTA-NJE												KBERG				ZAHEN-JAVA MURSKA SOBOTA					
GERM. OREL				NAZE V NAJVEČ. PRISTA-NIČE		DEŽAV-NA BLAGAY-NA		EL. HERŠ ENOTA KRUTI RIMCES. AR																									
		KRAJ NA STAJER-SKEM		KAOS PLOGK-HERA								LUČATI LJUDSKI ODBOR																					
		PETER TER-NOV-SEK																															
UČENEČKI PAKKA												STREŠ-NIK SEVER																					
AVT. ORNAK TURŠIJE				BVIŠI HOZ CATER. VALENTI				ZDRAVA PJAZA						RON ARIES																			

Mimohod ekip sozda Mercator na predzadnjih letnih športnih igrah, ki so bile 1982. prav tako v Postojni. Foto: Kancijan Hvastlja

Razpis športnih tekmovanj
KORŠ

7. letna mercatoriada – Postojna, 2. junija 1984

Mercator-Nanos Postojna in KORŠ organizirata v soboto, 2. junija 1984, v Postojni že 7. letne športne igre delavcev in združenih kmetov sozda Mercator. Tudi letošnje športne igre se bodo odvijale podobno kot leta dosedaj, s tem da nameravamo tekmovanjem dodati še nekaj novosti. O tem kakšne bodo, pa kasneje!

KORŠ je v lanskem letu obravnaval pravilnik o organizaciji letnih športnih iger, za katerega so člani KORŠ ugotovili, da je v nekaterih členih že zastarelo. Takoj je treba dodati, da bistvenih novosti ne prinaša.

Letos bodo organizirali tekmovanja v naslednjih športnih panogah:

1. balinanje – moški (četvorke)
2. kegljanje – moški in ženske, ekipno – borbeno
3. košarka – moški in ženske
4. kros – moški in ženske posamezno

Tekmovanje bo v različnih starostnih kategorijah, izračuna pa se tudi ekipni vrstni red tako v moški kot v ženski konkurenci.

5. mali nogomet – moški
6. namizni tenis – moški in ženske

Letos se bomo strogo držali

pravilnika, tako da se bo igralo na 3 dobljene igre (dosedaj običajno samo dve).

7. plavanje – moški in ženske posamezno

Tekmovanje se organizira v različnih starostnih kategorijah, izračuna pa se tudi skupni vrstni red tako v moški kot v ženski konkurenci.

8. odbojka – moški in ženske
9. streljanje – moški in ženske – samo ekipno
10. šah – moški (lahko mešano)
11. vlečenje vrvi – moški
12. tenis – moški in ženske (samo posamezno)

Tekmovanje bo organizirano koncem meseca maja v Ljubljani, finalni obračuni pa v Postojni.

Razumljivo je, da tudi letos velja pravilo, da bo tekmovanje v posameznih skupinah izvedeno, le če bodo prijavljene naj-

manj štiri skupine ali posamezniki.

Rok za prijave je 18. maj, žrebanje vrstnega reda nastopov ter nasprotnikov v igrah pa bo predvidoma 23. maja. Prijavljeni bodo o vsem tem obveščeni po predloženi prijavi.

Še naslednje opozorilo vsem, ki se bodo ukvarjali s prijavljanjem skupin in posameznikov: bodite v svoji prijavi kar najbolj natančni pri navajanju ekip in posameznikov ter upoštevajte rok prijave. Glede na to, da tudi letos pričakujemo množično udeležbo iz vseh krajev, kjer delujejo delovne in temeljne organizacije Mercatorja, kasnejših ali zamujenih prijav na žalost ne bomo mogli upoštevati.

Prijavo pošljite na naslov:

SOZD Mercator
Za KORŠ (mercatoriada)
61000 Ljubljana, Aškerčeva 3

Vse dodatne informacije in podrobnosti v zvezi s tekmovanji in prireditvijo samo prejmete pri Martini Hudobivnik, telefon: (061) 221-044.

SREČANJE BRIGADIRJEV-VETERANOV MDB

SEDEŽ ODBORA: TURISTIČNA POSLOVNA SKUPNOST LJUBLJANA
61000 LJUBLJANA, STUDENTOVSKA 3/II, TEL. 061/325-650

Brigadirji-veterani MDB iz prvih povojnih let se bodo srečali tudi letoš, in sicer v soboto, dne 16. VI. 1984 ob 9. uri na Rekreacijskem centru JEŽICA v Ljubljani, kjer sta bila že srečanja 1982 in 1983. Pričakujemo udeležbo cca 1000 brigadirjev in brigadirki iz let 1945-1965.

Novo – ne prezrite – dopolnitev športnega programa letne mercatoriade 1984!

Koordinacijski odbor sindikata in koordinacijski odbor za rekreacijo in šport SOZD Mercator razpisujeta nagradno tekmovanje na temo

»35 let Mercatorja«

Tekmovanje bo organizirano v sklopu letne mercatoriade v Postojni, 2. junija 1984, med 15. in 18. uro v dvorani, kjer zaključna prireditve.

Tekmovanja se udeležijo ekipe delovnih (ne temeljnih) organizacij. Ekipe štejejo tri člane. Tekmovalni sistem je določen v obliki kviza, z izpadanjem ekip, ki osvojijo manj točk.

Vprašanja, na katera bodo odgovarjale ekipe, zadevajo področja organiziranosti sozda (članice sozda, regionalna razprostranjenost sozda, povezanost v delovne organizacije), samoupravne akte sozda (temeljna določila samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator, vrste – samo imena samoupravnih aktov, s katerimi se urejajo medsebojni odnosi v sozdu) in samoupravne organe sozda. Vir za odgovore: glasilo »Mercator«, marec in april 1984. Vprašanja ne bodo težka in odgovorov ne bo težko poiskati v glasilu. Med odgovarjanjem posameznih ekip bo organiziran tudi zabavni program, v katerem bodo sodelovali gledalci in poslušalci kviza. Za tri najboljše uvrščene ekipe (ekipe z največjim številom točk) so predvidene praktične nagrade.

Ekipe za tekmovanje naj sestavijo konference sindikata v delovnih organizacijah s tozdi, v enovitih delovnih organizacijah pa IO osnovne organizacije sindikata.

Objavljamo prijavnico, ki jo pošljite Centru za obveščanje sozda MERCATOR, Ljubljana, Aškerčeva 5, do 20. maja 1984.

Prijavnica za sodelovanje na kvizu »35 let Mercatorja«

Konferenca sindikata (IO OOS)
(ime delovne organizacije)
prijavlja na tekmovanje ekipo v sestavi:
1
2
3
Predsednik konference:

O vseh podrobnostih bomo obvestili vodje ekip najkasneje do 25. maja 1984. Morebitne predhodne informacije pa lahko zahtevate v Centru za obveščanje, Vesna Bleiweis (tel. 218-522 int. 74)

Tudi letos pojdemo na pohod

Koordinacijski odbor sindikata SOZD Mercator in KORŠ tudi letos vabita na že tradicionalno udeležbo Mercatorjevih delavcev na Pohodu po poteh partizanske Ljubljane.

Organizacija pohoda bo podobna kot leta dosedaj: v soboto, 12. maja, se bomo zbrali ob 6.30 pred poslopjem Mercatorja na Aškerčevi 3 v Ljubljani. Z avtobusi se bomo nato odpeljali na štartno mesto v Hrušici. Pot bo potekala enako kot lani, čez Golovec, ter se končala na Trgu osvoboditve.

Vsi udeleženci bodo prejeli tradicionalne spominske značke, za malico pa bo tudi poskrbljeno.

Sezname s priimki in imeni udeležencev pošljite do 8. maja na naslov:

SOZD Mercator
Za KORŠ (Pohod po poteh partizanske Ljubljane)
61000 Ljubljana, Aškerčeva 3

Pologi in dvigi prihrankov

Obveščamo vas, da lahko dvigate in polagate svoje prihranke iz Mercatorjevih hranilnih knjižic v naslednjih blagajnah:

1. Mercator DS SOZD, Aškerčeva 3, Ljubljana, od ponedeljka do petka med 10. in 14. uro.

2. Mercator HG Mantova Vrhnika, Cankarjev trg 6, Vrhnika, non stop v recepciji.

3. Mercator Rožnik, Tozd Dolomiti, Tržaška 37 b, Ljubljana, od ponedeljka do petka med 10. in 14. uro.

4. Mercator DO Emba, Slovenčeva 21, Ljubljana, od ponedeljka do petka med 13.30 in 14.30.

5. Mercator Mednarodna trgovina, Titova 66, Ljubljana, 12. nadstropje, soba 1209, od ponedeljka do petka med 11. in 14. uro.

6. Mercator Mednarodna trgovina, TOZD Steklo, Titova 36, Ljubljana, 14. nadstropje, soba 3-4, od ponedeljka do petka med 11. in 14. uro.

7. Mercator Mednarodna trgovina, Poslovalnica Turist, Tavčarjeva 6, Ljubljana, od ponedeljka do petka med 9. in 18. uro in ob sobotah med 9. in 12. uro.

8. Mercator Rožnik, Tozd Grmada-Diskont, Slovenčeva 23, Ljubljana, od ponedeljka do petka med 9. in 16. uro.

9. Mercator Sadje Zelenjava, Ljubljana, Poljanska 46 a, od ponedeljka do petka med 6. in 13. uro.

10. Mercator Velepiskrba, Tozd Tovarna mesnih izdelkov, Mesarska 1, Ljubljana, od ponedeljka do četrta med 6.30 in 14. uro in ob petkih med 6.30 in 12. uro.

11. Mercator Rožnik, Tozd Golovec, PE Sava, Valvasorjev trg 15, Litija, od ponedeljka do petka med 8. in 18. uro in ob sobotah med 8. in 12. uro.

12. Mercator STP Hrastnik, Aleša Kaplja 6, Hrastnik, od ponedeljka do petka med 8. in 13. uro.

13. Mercator Zarja Ormož, Mestni trg 4, Ormož, od ponedeljka do petka med 8. in 14. uro.

14. Mercator Piskrba Krško, Cesta krških žrtev 47, Krško, od ponedeljka do petka med 6. in 14. uro.

15. Mercator Velepiskrba, Tozd Trgopromet Kočevje, Ljubljanska cesta 18, od ponedeljka do petka med 6. in 13. uro.

16. Mercator HG, Tozd Sretnič Krško, Trg Matija Gubca 3, Krško, od ponedeljka do petka med 7. in 15. uro.

17. Mercator Trgoavto Koper, Repičeva 6, Koper, od ponedeljka do petka med 8. in 13. uro.

Glasilo delavcev in združenih kmetov SOZD Mercator, n. sub. o., Ljubljana, Aškerčeva 3,

Izdaja Center za obveščanje SOZD

Uredništvo: Aškerčeva 3, Ljubljana

Ureja uredniški odbor: Kristina Antolič, Jože Černoša, Sonja Dolinšek, Sergej Patermost, Anton Kočevar, Nada Rihtar in Mirko Vaupotič

Odgovorni urednik Jaro Novak (telefon: 221-044)

Novinarka Vesna Bleiweis (telefon 221-010)

Tajnica redakcije Katja Jensenovec (telefon: 221-010)

Tehnični urednik Dušan Lajovic

Tisk ČGP Delo

Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov izhaja zadnji petek v mesecu

Glasilo prejema delavci, kmetje, učenci v gospodarstvu in upokojenci SOZD Mercator

Naklada: 12.000 izvodov